

SUOMENMAAN VIRALLINEN TILASTO.

XVIII.

TEOLLISUUS-TILASTOA.

19.

VUODELTA 1902.

JÄLKIMÄINEN OSA.

TEHTAITA JA KÄSITYÖLAITOKSIA.

HELSINGISSÄ,
SUOMAL. KIRJALLIS. SEURAN KIRJAP. OSAKEYHTIÖ,
1905.

Sensuurin hyväksymä 22 p. maaliskuuta 1905, Helsingissä.

Sisällys.

	Siv.
Yleinen katsaus	I.
Vuoriviljelys, tehdas- ja käsiteollisuus luokittain järjestettyinä erityisesti Suomen oloihin katsoen.	XXXIX.
I. Yleinen katsaus tehdas- ja käsiteollisuuden Suomessa v. 1902 (teollisuushaarain mukaan jaettuna).	1.
II. Yleinen katsaus tehdas- ja käsiteollisuuden jokaisessa Suomen läänissä v. 1902	6.
III. Yleinen katsaus tehdas- ja käsiteollisuuden v. 1902 maan kaupungeissa ja kauppaloissa, järjestettyinä tuotantonsa bruttoarvon mukaan.	7.
IV. Yleinen katsaus tehdas- ja käsiteollisuuden v. 1902 maan kihlakunnissa	9.
V. Erikoiskatsaus Suomen tehdas- ja käsiteollisuuden v. 1902 (järjestettyinä teollisuudenhaarain mukaan).	11.
VI. Luettelo tehdaslaitoksista, joita on perustettu v. 1902 ja joista ilmoitus asianomaisten kuvernöörien kautta on tullut Teollisuushallitukseen	124.
VII. V. 1902 käytettyjen höyrykoneiden lukumäärä ja niiden voima hevosvoimissa (ryhmitettyinä läänittäin)	127.
VIII. V. 1902 käytettyjen höyrykoneiden lukumäärä ja niiden voima hevosvoimissa (ryhmitettyinä eri teollisuuden mukaan)	127.
IX. Taulu osottava ulkomaalaisten ammattilaisten ja työntekijäin lukumäärää maan kaupungeissa	128.
X. Taulu osottava ulkomaalaisten ammattilaisten ja työntekijäin lukumäärää maan kihlakunnissa v. 1902	132.

Vuoden 1897 teollisuustilaston jälkimäisessä osassa oli yleiskatsaus teollisuuden tilaan ja kehitykseen kuluneena aikana, noin vuodesta 1888 lähtien. Kun myöhemmissä tehtaita ja käsityölaitoksia koskevissa tilastollisissa julkaisuissa on vertailtu ainoastaan sitä vuotta, jota tiedot ovat koskeneet, lähinnä edelliseen vuoteen, näyttää sopivalta uudelleen, 5 vuoden kuluttua, julkaista semmoinen yleiskatsaus niin hyvin niihin vuosiin, joita jo 1897 vuoden teollisuustilaston tekstissä käsiteltiin ja joihin nähden selonteko siis ainoastaan tulee olemaan toistelua, kuin siitä lähtien lisäksi tulleihin vuosiin.

Samoin kuin vuonna 1897 laaditussa yleiskatsauksessa oli laita, on tässäkin näyttänyt sopivalta *yleisissä* tauluissa (jotka eivät koske mitään erityistä teollisuushaaraa) myös ottaa lukuun teollisuustilaston edellisessä osassa käsitelty metalliteollisuus, jotta saataisiin mahdollisimman täydellinen kuva maan teollisuudesta ylipäätään. Tämä on etu, joka korvannee sen epäkohdan etteivät metalliteollisuutta koskevat ja vastaavat, muita teollisuuksia koskevat tiedot aina ole täysin yhteismitallisia, jota seikkaa tuonnempana lähemmin kosketellaan.

Ensiksi julkaistaan tässä työpaikkain ja työntekijäin lukua sekä tuotannon bruttoarvoa valaiseva taulu:

Vuonna.	Työpaikkain luku.	Lisäys tai vähennys %:a edellisen vuoden luvusta.	Työntekijäluku.	Lisäys tai vähennys %:a edellisen vuoden luvusta.	Tuotannon bruttoarvo, markkaa.	Lisäys tai vähennys %:a edellisen vuoden arvosta.
1887	5,615	—	43,085	—	113,521,661	—
1888	5,872	+ 4,6	45,655	+ 6	121,319,149	+ 6,9
1889	6,011	+ 4,1	53,263	+ 16,6	149,881,678	+ 23,5
1890	6,205	+ 3,2	58,188	+ 9,2	162,119,856	+ 8,2
1891	6,483	+ 4,6	60,377	+ 3,8	170,282,183	+ 5,0
1892	6,666	+ 2,8	58,000	— 3,9	164,813,178	— 3,2
1893	6,646	— 0,3	55,976	— 3,5	159,004,801	— 3,5
1894	6,963	+ 4,8	58,231	+ 4,0	169,731,078	+ 6,7
1895	7,188	+ 3,2	65,254	+ 12,1	189,147,873	+ 11,4
1896	7,261	+ 1,0	73,010	+ 11,9	218,981,227	+ 15,8
1897	7,355	+ 1,3	79,917	+ 9,5	251,509,840	+ 14,9
1898	7,787	+ 5,9	91,055	+ 13,9	283,671,147	+ 12,8
1899	8,055	+ 3,4	101,978	+ 12,0	309,930,951	+ 9,3
1900	8,038	— 0,2	98,761	— 3,2	339,585,259	+ 9,6
1901	8,218	+ 2,3	95,855	— 2,9	316,522,087	— 6,8
1902	8,474	+ 3,1	95,248	— 0,6	309,814,326	— 2,1

Tässä on kuitenkin huomattava se asianhaara, että tehtaita ja käsityöläitöksiä käsittelevässä tilastossa on työväkeen luettu myöskin konttoriväestö, mikä sitävastoin ei ole ollut määrätty niissä kaavoissa, joiden mukaan tiedot suuremmista laitoksista on annettu vuoritilastoon. Mitä taasen tulee taulun täydellisyyteen muissa suhteissa, on huomattava, ettei niitä maaseudun käsi-työläisiä, jotka eivät ole harjoittaneet työtään erityisissä työpajoissa eikä palkka-työntekijöitä käyttäen, ole otettu lukuun; tämän johdosta on maaseudun käsi-työläisistä ainoastaan sepät, värjärit ja nahkurit otettu tilastoon. Kaupunkeihin nähden on niinkään ollut periaatteena, että tilastosta on erotettu ne käsityöläiset, joilla ei ole ollut palkkatyöntekijöitä, jota vastoin ei mitään erotusta ole aiheutunut siitä, onko kaupunkilaiskäsi-työläisellä ollut oma työpaja vai eikö. Meijerit eivät esiinny teollisuustilastossa, mutta kyllä semmoiset ei-teollisen toiminnan rajalla olevat laitokset kuin kylpylaitokset, parturilat ja nuohoomot. Lastausliikkeitä ei sitä vastoin ole pidetty tähän kuuluvina.

Taulu osoittaa, että maan teollisuus on herkeämättä edistynyt vuosina 1887—1891, jonka jälkeen huono vuodentulo y. m. seikat aikaansaivat taantumuksen, ja sitten taas vuosina 1894—1899. Vuodesta 1899 lähtien on teollisuustoiminnassa sitä vastoin huomattavana ilmeistä lamautumista; vuonna 1900 tosin havaitsee tuotannon arvon vielä melkoisesti lisääntyneen, mutta työntekijäluku oli vähentynyt ja sama oli jossakin määrin laita työpaikkojen. Vuosina 1901 ja 1902 on huomattavana vähennystä niin hyvin teollisen tuotannon arvossa kuin työntekijäluvussa; ainoastaan työpaikkojen luku oli taasen lisääntymään.

Seuraava taulu valaisee joitakuita teollisuudelle tärkeitä olosuhteita:

Vuonna.	Työntekijän keski-luku työ-paikk. kohti.	Tuotannon bruttoarvo			Teollisuus-työntekijöitä % maan koko väestöstä.
		työpaikkaa kohti.	teollisuus-työntekijää kohti.	jokaista maan asukasta kohti.	
1887	7,7	20,218	2,635	51	1,9
1888	7,8	20,661	2,656	53	2,0
1889	8,9	24,934	2,814	64	2,3
1890	9,3	26,127	2,786	68	2,5
1891	9,3	26,266	2,821	72	2,5
1892	8,7	24,726	2,842	68	2,4
1893	8,4	23,925	2,846	65	2,3
1894	8,4	24,376	2,915	69	2,4
1895	9,1	26,314	2,899	76	2,6
1896	10,1	30,159	2,999	87	2,9
1897	10,9	34,196	3,147	99	3,1
1898	11,7	36,430	3,115	109	3,5
1899	12,7	38,477	3,039	117	3,9
1900	12,3	42,247	3,439	127	3,7
1901	11,7	38,516	3,302	117	3,5
1902	11,2	36,566	3,253	113	3,5

Niinkuin tästä taulusta näkyy, osottavat vuodet 1901 ja 1902 kaikkiin tässä esitettyihin olosuhteisiin nähden vähennystä, jota vastoin vuodet 1894—98 ja osittain vielä vuosi 1899 olivat osottaneet lisäystä. Mikäli siis taulusta voi päättää, kehittyi maamme teollisuus vuosina 1894—98 kehittymistään suurteollisuudeksi, mutta vuosisadan vaihteessa oli tämä kehitys pysähtynyt.

Kaupunkien ja maaseudun kesken jakausi teollisuustoiminta seuraavalla tavalla:

	Työpaikkain luku.	%:a koko luvusta.	Työntekijä-luku.	%:a koko luvusta.	Tuotannon bruttoarvo.	%:a koko bruttoarvosta.
Kaupungeissa ja kauppa-loissa	3,876	45,7	49,734	52,2	183,672,397	59,3
Maaseudulla	4,598	54,3	45,514	47,8	126,141,929	40,7

Vuonna 1897 oli kaupungeissa ja kauppalloissa olevien työpaikkain luku 49,1 % koko työpaikkain luvusta, työntekijäin luku 52,8 % ja tuotannon bruttoarvo 57,4 %; maaseudulla olivat vastaavat prosenttiluvut 50,9 %, 47,2 % ja 42,6 %. Niin hyvin työntekijäluku kuin tuotannon arvo oli siis suurempi kaupungeissa kuin maaseudulla; työntekijälukuun nähden oli kaupunkien etevämyys vuodesta 1897 lähtien vähentynyt, tuotannon arvoon nähden lisääntynyt. Sitä vastoin oli työpaikkain luku jo vuonna 1897 suurempi maaseudulla, ja vuonna 1902 oli erotus melkoisesti lisääntynyt, vaikka maaseudulta, niinkuin ennen on mainittu, jätetään lukuun ottamatta melkoinen joukko käsi-työlaitoksia, jotka kaupungeissa otetaan lukuun.

Jos laskee montako työpaikkaa ja työntekijää sekä monenko Smarkan tuotannon arvo vuosina 1897 ja 1902 kaupungeissa tuli jokaisen 1,000 asukkaan osalle, niin saa seuraavat suhdeluvut:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Tuotannon arvo.
1897	1,25	145,5	498,7
1902	1,11	142,4	526,0

Jos samalla tavalla laskee minkä verran maaseudun työpaikkain ja työntekijäin koko luvusta sekä tuotannon arvosta tulee jokaista tuhatta maaseudun asukasta kohti, niin saa seuraavat suhdeluvut:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Tuotannon arvo.
1897	0,165	16,7	47,1
1902	0,192	19,0	52,9

Kaupungeissa on työpaikkain ja työntekijäin luku tosin absoluuttisesti katsoen lisääntynyt, mutta väkilukuun verraten vähentynyt.

Seuraavasta taulusta näkyy millä tavalla teollisuus, kun kaupungit ja maaseutu luetaan yhteen, jakausi vuonna 1902 eri läänejä kohti:

Läänit.	Työpaikkain luku.	Työntekijäluku.	%:a läänin väestöstä.	Tuotannon bruttoarvo Smk.	%:a koko tuotantoarvosta.
Uudenmaan	1,418	19,492	6,35	70,744,504	22,9
Turun ja Porin	1,531	16,300	3,57	52,756,121	17,0
Hämeen	1,000	16,510	5,37	52,024,110	16,7
Viipurin	1,418	19,285	4,44	57,511,168	18,6
Mikkelin	537	2,421	1,27	5,105,400	1,7
Kuopion	760	6,159	1,95	17,751,731	5,7
Vaasan	1,323	9,372	2,00	34,178,534	11,0
Oulun	487	5,709	2,00	19,742,758	6,4
	8,474	95,248	—	309,814,326	—

Tästä näkyy, että niin hyvin työntekijäluku väkilukuun verrattuna kuin myös tuotannon arvo oli paljoka suurempi neljässä ensinmainitussa (Uudenmaan, Turun, Hämeen ja Viipurin) kuin neljässä jälkimäisessä läänissä; nykyään ei erotus kuitenkaan ole yhtä jyrkkä kuin vuonna 1897. Kolmessa pohjoisimmassa läänissä yhteensä tuli vuonna 1897 jokaista 1,000 asukasta kohti 1,63 teollisuustyöntekijää, vuonna 1902 lähes 2,00, ja näiden läänien osuus maan koko tuotantoarvosta oli 1897 19,7 %, 1902 23,6 %. Mikkelin lääni ei sitä vastoin ole koko maahan verraten edistynyt. Niinkuin jo 1897 vuoden tilastossa huomautettiin, ei erotus, mitä tulee työpaikkain lukuun väkilukuun verrattuna, ole yhtä jyrkkä maan eteläisten ja pohjoisten osien välillä, kuin mitä tulee työntekijälukuun ja tuotannon arvoon. Sitä vastoin on Oulun, Kuopion ja Mikkelin lääneihin, mutta vähemmässä määrässä Vaasan lääniin nähden huomautettava, että suurempi teollisuus niissä on paljoka vähemmän *monipuolinen* kuin eteläisemmissä lääneissä ja käsittää etupäässä saha- ja rautateollisuutta, jota vastoin niistä puuttuu useimpia muunlaatuksia tehtaita, joita on eteläisemmissä lääneissä.

Vuonna 1897 nousi tuotannon arvo 8 maamme kaupungissa yli 5 miljoonan markan, mutta vuonna 1902 oli näiden luku noussut 10:een, sen kautta että Pietarsaari ja Kuopio olivat tulleet lisäksi tähän ryhmään; näiden molempain kaupunkien tuotannon arvo on viisivuotiskauden kuluessa lisääntynyt enemmän kuin kahdenkertaiseksi. Neljän kaupungin tuotannon arvo oli vuonna 1902 1 ja 2 miljoonan välillä (ei yhdenkään ollut 2 ja 5 miljoonan välillä). Muiden 23 kaupungin ja 4 kauppalan tuotannon arvo oli miljoonaa vähempi.

Kihlakunnista oli vuonna 1902 etusijassa Lappee, jonka tuotannon arvo oli noin 13 $\frac{1}{3}$ miljoonaa eli likimain 1 $\frac{1}{4}$ kertaa suurempi kuin vuonna 1897; sitä likinnä seurasivat: Kymi yli 10 miljoonan, Tammela 8 ja 9 välillä, Helsinki lähes 6, Ulvila yli 4 sekä Hauho, Jääski, Ranta, Liperi, Laukaa ja Kemi 3 ja

4 miljoonan välillä. Yhtä miljoonaa vähempi tuotannon arvo oli 16 kihlakunnalla.

Teollisuustyöntekijäin ijästä ja sukupuolesta antaa tietoja seuraava taulu:

Vuonna.	12—15 vuotiaita lapsia.			15—18 vuotiaita nuoria työntekijöitä.			18 vuotta vanhemp. työntekij.		Yhteensä.		Naisp. työnt. %:a koko työntekijäluvusta.
	Miesp.	Naisp.	%:a koko työnt. luvusta.	Miesp.	Naisp.	%:a koko työnt. luvusta.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	
1887	1,327	631	4,5	2,878	1,169	9,4	30,296	6,784	34,501	8,584	19,9
1888	1,182	467	3,6	3,077	1,347	9,7	32,592	6,990	36,851	8,804	19,3
1889	1,307	536	3,5	3,684	1,462	9,7	38,342	7,931	43,333	9,930	18,7
1890	1,433	598	3,5	3,915	1,758	9,7	41,546	8,938	46,894	11,294	19,6
1891	1,326	693	3,3	3,856	1,770	9,3	43,141	9,591	48,323	12,054	20,0
1892	925	398	2,1	3,650	1,722	9,3	42,047	9,258	46,622	11,378	19,6
1893	703	266	1,7	3,370	1,433	8,6	40,616	9,588	44,689	11,287	20,2
1894	605	229	1,4	3,414	1,453	8,3	42,134	10,396	46,153	12,078	20,7
1895	707	343	1,6	3,674	1,639	8,1	47,216	11,675	51,597	13,657	20,9
1896	911	452	1,9	4,215	1,859	8,3	52,419	13,154	57,545	15,465	21,2
1897	1,049	474	1,9	4,828	2,211	8,8	56,920	14,443	62,789	17,128	21,4
1898	1,165	525	1,9	5,089	2,442	8,3	65,406	16,428	71,660	19,395	21,3
1899	1,301	684	1,9	5,917	2,818	8,6	71,718	19,540	78,936	23,042	22,6
1900	1,224	494	1,7	5,419	2,816	8,3	69,824	18,982	76,467	22,294	22,6
1901	1,077	410	1,5	5,177	2,446	7,9	68,049	18,696	74,303	21,552	22,5
1902	867	329	1,3	5,046	2,463	7,9	67,436	19,139	73,349	21,931	23,0

Lasten luku on siis vuosina 1900—1902 sangen tuntuvasti vähentynyt. Nuorten työntekijäin (15 ja 18 ikävuosien välillä olevien) luku, joka työväensuojelulain voimaan tultua oli vähentynyt, mutta sittemmin vuodesta 1895 lähtien taasen oli lisääntymään, nousi 1899 suurimpaan suhteelliseen määräänsä eli 8,6 %:in ja on siitä lähtien uudelleen vähentynyt. Näissä kumpaisessakin luokassa oli naispuolisia työntekijöitä tavallisesti puolet miespuolisten luvusta. Naispuolisia työntekijöitä on siis lasten ja nuorten joukossa suhteellisesti paljoa suurempi määrä kuin aikuisten joukossa, viimeksi mainitussa luokassa kun heitä enimmäkseen on ollut neljäsosa miespuolisten luvusta.

Jos pitää silmällä miespuolisten ja naispuolisten työntekijäin keskinäistä suhdelukua teollisuudessa ylipäätään, niin havaitsee, että naispuolisten työntekijäin luku on lisääntymistään lisääntynyt ja vähitellen lähenee neljättäosaa koko työntekijäluvusta. Eri teollisuudenhaarain kesken he jakautuvat sangen epätasaisesti. Metalliteollisuudessa on heidän lukunsa erittäin vähäinen, samoin kuin varsinaisessa kiviteollisuudessa ja kalkkipolttimoissa. Sen sijaan ovat he enemmistönä tupakkateollisuudessa (vuonna 1902 toimitetun erikoistutkimuksen mukaan 81,4 %), tulitikkutehtaissa (67,8 % vuonna 1902) sekä kutomateollisuudessa, missä naispuolisten työntekijäin luku vuonna 1902 toimitetun erikois-

tutkimuksen mukaan oli 70,1 % koko työntekijäluvusta ja sen ohessa melkein puolet kaikista teollisuudessa työskentelevien naispuolisten työntekijäin luvusta. Myöskin yksityisissä pienemmissä teollisuudenhaaroissa erittäinkin vaatetus- ja puhdistusteollisuudessa, on naispuolisia työntekijöitä enemmän kuin miespuolisia. Joissakuissa tapauksissa ei naispuolisia työntekijöitä ole ensinkään taikka vain mitättömän vähän teollisuudessa, kun sitä harjoitetaan käsityömaisesti, mutta lukuisammin, kun sitä harjoitetaan tehdasmaisesti; niin on laita sorvausteollisuuden ja nahkateollisuuden ja yhtäläinen suhde on huomattavissa kauppamylyissä tullimyllyihin verraten. Ravinto- ja nautintoaineteollisuuden alalla on naispuolinen työväestö sangen lukuisa useimmissa tähän kuuluvissa teollisuudenhaaroissa. Sen ohessa että naispuolinen työväestö tupakkateollisuudessa on, niinkuin mainittiin, kokonaista 81,4 % koko työväestöstä, on se sangen melkoinen virvoitusjuomateollisuudessa (34,5 %), leipomoissa (34,4 %), olutpanimoissa (26,2 %). Sokeritehtaissa se on 14,4 % ja kauppajauhomylyissä 13,7 %, mutta viinapolttimoissa ja väkiviinamatehtaissa on naispuolisten työntekijäin luku jokseenkin vähäinen. Varsin huomattava on naispuolisten työntekijäin luku graafillisessa teollisuudessa: valokuvaamoissa on naispuolisia työntekijöitä enemmän kuin $\frac{3}{4}$ koko luvusta, kirjapainoissa on heitä noin 30 % ja kivipainoissa noin 40 %. Sahalaitoksissa ei naispuolisia työntekijöitä ollut erittäin lukuisasti (10 %), mutta sitä lukuisammin lankarullateollisuudessa (26,9 %). Tärkeän paperiteollisuuden alalla oli heitä lähes kolmasosa koko työväestä (33,2 %). Varsin paljon heitä niinkään käytettiin kaakelitehtaissa (28,6 %). Tiilitehtaissa heitä oli 18,4 %, rakennusteollisuudessa 12,3 % ja nahkatehtaissa 11,5 %.

Ne teollisuudet, joissa suhteellisesti suuri luku nuoria henkilöitä työskentelee, ovat melkein kaikki sen ohessa semmoisia, joissa naispuoliset työntekijät ovat melkoinen osa työväestä. Suurin on nuorten työntekijäin prosenttiluku suklaatehtaissa (46,2 %), kirjansitomoteollisuudessa (28,1 %), tulitikkuteollisuudessa (24,1 %), kirjapainoissa (22 %), korkkitehtaissa (21,1%) ja kivipainoissa (20,8 %).¹ Pellava- ja puuvillateollisuudessa työskennellee suhteellisesti suurin luku lapsia, nimittäin 7,2 % koko työntekijäluvusta; sitä likinnä seurannevat tässä suhteessa tulitikkutehtaat, joissa lasten luku on 3,7 % koko työntekijäluvusta.

Teollisuushallitukselle vuosittain annetut tiedot käytetyn konevoiman määrästä ovat monessa suhteessa olleet vaillinaisia, syystä että lukuisat vesivoimaa käyttävät teollisuudenharjoittajat eivät arvioi sen hevosvoimien keskimäärää, jota paitsi suuri osa hevosvoimain lukua osottavista tiedoista ei varmasti ilmaise millä tavalla nämä hevosvoimat on arvioitu. Seuraava taulu kuitenkin antaa likimääräistä käsitystä siitä, missä määrin höyryvoimaa on käytetty teollisuudessa:

¹ Lukuun ei ole otettu teollisuuksia, joissa työskentelee vähemmän kuin 100 työntekijää.

VII

Vuonna.	Höyrykoneitten		Jokaisen höyrykon. keskimäär. hvsv. luku.	Teoll. työnt. keskimäärin hevosvoim. kohti.
	luku.	hevosvoima- luku.		
1887	456	9,704	21,3	4,4
1888	490	10,857	22,2	4,2
1889	569	12,272	21,6	4,3
1890	559	14,152	25,3	4,1
1891	688	17,560	25,5	3,4
1892	725	18,300	25,2	3,2
1893	707	18,507	26,2	3,0
1894	742	19,194	25,9	3,0
1895	772	20,620	26,7	3,3
1896	826	22,243	26,9	3,3
1897	890	24,918	28,0	3,2
1898	950	29,206	30,7	3,1
1899	1,046	34,817	33,3	2,9
1900	1,094	41,655	38,1	2,4
1901	1,135	47,076	41,5	2,0
1902	1,092	48,061	44,0	2,0

Käytettyjen höyrykoneitten luku on siis yhtäjaksoisesti lisääntynyt vuodesta 1887 vuoden 1892 loppuun sekä, vähennyttyään vuonna 1893, uudelleen vuodesta 1893 vuoden 1901 loppuun. Hevosvoimain luku taas on koko ajanjakson 1887—1902 yhtä mittaa lisääntynyt. Pistää paikalla silmään, että hevosvoimain luku on lisääntynyt paljokaikkin runsaammin kuin höyrykoneitten; ensinmainittujen lisäys oli viisitoistavuotiskaudella 1887—1902 139,5 % ja vuonna 1901, jolloin ne nousivat korkeimpaan määräänsä mainitun viisitoistavuotiskauden aikana, oli niiden luku lisääntynyt 148,9 %, siis melkein 2 1/2 kertaiseksi, jota vastoin hevosvoimain luku oli viisitoistavuotiskaudella lisääntynyt kokonaista 395,3 % eli viidenkertaiseksi. Jokaista höyrykonetta kohti tuli siis, niinkuin taulun kolmas numerosarake osottaakin, vuonna 1902 lähes kaksi sen vertaa hevosvoimia kuin vuonna 1887. Höyrykoneitten luku oli jonkun verran vähentynyt teollisuudessa toimiviin työntekijöihin verraten, sillä vuonna 1887 oli koko teollisuudessa (käsityö- ja tehdasteollisuus yhteenluettuina) toimivien työntekijäin ja höyrykoneitten keskinäinen suhde semmoinen, että saattoi lukea 94,5 teollisuustyöntekijää jokaista höyrykonetta kohti, mutta vuonna 1902 oli tämä suhdeluku 87,2. — Koneitten keskivoiman suuri lisäys antaa ne tulokset, mitkä taulun viimeinen numerosarake näyttää. Osotettuna päinvastaisella kuin taulussa käytetyllä tavalla ilmenee konevoiman lisäys siten, että vuonna 1887 se hevosvoiman murto-osa, mikä tuli jokaisen teollisessa (tehdas- taikka käsityömaisesti harjoitetussa) toiminnassa olleen työntekijän osalle, oli 0,225 ja vuonna 1902 taas 0,505. Tämä osottaa lisäystä lähes 125 %.

VIII

Vuonna 1902 oli tämä lupaava kehitys kuitenkin pääasiallisesti pysähtynyt; höyrykoneitten luku oli pienempi kuin edellisenä vuonna ja hevosvoimain luku oli tosin edelliseen vuoteen verraten lisääntynyt, mutta lisäys oli verrattomasti vähempi kuin edellisinä vuosina.

Höyrykoneitten ja höyryvoiman jakauminen eri teollisuusryhmäin kesken vuonna 1902 näkyy seuraavasta taulusta, jossa teollisuusryhmät on järjestetty niiden osalle tulevan hevosvoimaluvun mukaan:

Teollisuudenhaara.	Höyrykoneitten		Hvsv. keskimäär. höyrykoneetta kohti.	Hevosvoimain lisäys v:sta 1897 (%).
	luku.	hvsv. luku.		
Puuteollisuus	416	15,294	37	91,2
Kutomateollisuus	68	12,869	19	126,4
Rautateollisuus	143	5,371	38	30,4
Paperiteollisuus	66	3,883	59	157,7
Myllyteollisuus	72	1,782	25	12,1
Sokeritehtaat	32	1,518	47	221,6
Panimo- ja polttimo- teollisuus	75	1,137	15	26,3
Tiilitehtaat sekä pos- liini- ja fajanssiteh- taat	48	1,041	22	208,9
Nahkateollisuus	28	899	32	368,2
Graafillinen teollisuus	16	313	20	99,4
Tupakkateollisuus	11	184	17	72,0
Tulitikkuteollisuus	9	139	15	44,8
Muu teollisuus	108	3,631	34	106,5
Yhteensä	1,092	48,061	44	92,9

Teollisuusryhmäin keskinäinen järjestys on muuttunut vuodesta 1897 lähtien, jolloin myllyteollisuudessa oli enemmän hevosvoimia ja enemmän kuin puolta useampia höyrykoneita kuin paperiteollisuudessa ja jolloin panimoteollisuus oli edellä sokeritehtaista. Taulu valaisee selvästi höyryvoiman suurta lisäystä vuosina 1898—1901, joiden vuosien höyryvoimamäärä vuonna 1902 lisääntyi verrattain vähän eli tuskin 1,000 hevosvoimaa. Kun tämän ajanjakson kuluessa sinoastaan vuosi 1898 oli maallemme taloudellisessa suhteessa onnellinen, täytynee joissakuissa teollisuusryhmissä tapahtuneen runsaan lisäyksen pääasiallisesti johtua siitä, että ne suuret teollisuuslaitokset, joita oli perustettu vuonna 1898 ja lähinnä edellisinä vuosina taikka joita varten oli lisää pääomaa hankittu, vasta vähemmän hyvinä vuosina 1899—1901 ehtivät päästä täyteen käyntiin taikka saada liikkeensä tarkoitetussa määrässä laajennetuksi.

Puuteollisuudella oli edelleen, mitä käytettyyn höyryvoimaan tulee, suurin voimamäärä eli 31,8 % koko määrästä; sitä likinnä seurasi paperi-

IX

teollisuus runsaalla neljänneksellä. Sahoista oli 338 höyry- ja 302 vesisahoja; kuitenkin lienee höyryvoiman käyttäminen puuteollisuudessa suhteellisesti suurempi kuin mitä nämä luvut osottavat, syystä että puusepän- ja lankarullatehtaat käyttävät höyryvoimaa ja sitä niinkään enimmäkseen käytetään *suurissa* sahoissa. Päinvastainen on asianlaita mitä paperiteollisuuteen tulee. Tässä teollisuudessa oli höyryhevosvoimain luku ainoastaan 3,883, mutta käytetyn vesivoiman hevosvoimaluku, jota ei saateta tarkoin ilmoittaa, joka tapauksessa yli 35,000. Kutomateollisuudessa se oli yli 3,700 hvsv., metalliteollisuudessa yli 7,600 hvsv. Muissa teollisuusryhmissä käytetyn vesivoiman määrää on sangen vaikea arvioida, mutta ainakin myllyteollisuudessa täytyy sen olla melkoisen suuri.

Pienemmässä tehdasteollisuudessa sekä myöskin suuremmissa tehtaissa on sähkö päässyt käyttövoimana käytäntöön, ja sama on laita petroli- ja kaasumoottorien. Kirjapainot käyttävät usein sähkömoottoreja. Hyvin yleisesti käytetään sähkövoimaa semmoisten tehtaitten *valaisemiseen*, joissa käyttövoimana on höyry taikka vesivoima. Toistaiseksi on se voimamäärä, minkä sähkömoottorit yhteisesti synnyttävät, vähäpätöinen teollisuuden tarpeisiin käytettyyn höyry- ja vesivoimaan verraten, mutta on arvatenkin vastaisuudessa lisääntyvä ja vaativa osakseen suurempaa huomiota mitä tilastoonkin tulee.

Jos maamme teollisuuden työpaikkain ja työntekijäin luku sekä tuotannon arvo jaetaan tuotannon arvon suuruuden mukaan järjestettyihin teollisuusryhmiin, niin saadaan seuraava taulu:

Teollisuudenhaara.	Työpaikkain luku.	Työntekijä-luku.	Tuotannon bruttoarvo % ₁₀₀	% koko määrästä.	Työntekijäkeskimäärin työpaikassa.	Tuotannon arvo työntekijää kohti.
Puuteollisuus	935	23,810	75,713,900	24,4	25,5	3,180
Ravinto- ja nautinto- aineteollisuus	2,624	11,375	66,779,700	21,5	4,3	5,871
Metalliteollisuus	1,475	16,599	45,746,726	14,8	11,3	2,756
Kutomateollisuus	78	10,611	32,747,100	10,6	136,0	3,086
Paperiteollisuus	141	7,661	30,846,000	10,0	54,3	4,026
Nahkateollisuus	853	3,158	14,137,000	4,6	3,7	4,477
Kiviteollisuus	355	8,219	10,956,100	3,5	23,2	1,333
Vaatetusteollisuus	1,224	5,388	10,214,900	3,3	4,4	1,896
Kemiallinen teollisuus.	249	2,033	9,121,800	2,9	8,2	4,487
Rakennusteollisuus	385	3,810	6,995,400	2,3	9,9	1,836
Graafillinen teollisuus.	155	2,584	6,555,700	2,1	16,7	2,537
	8,474	95,248	309,814,326	—	11,2	3,253

Ravinto- ja nautintoteollisuuden tuotannon arvo seuraa lähinnä jälkeen maan tärkeimmän teollisuuden, puutavarateollisuuden, tuotannon arvon, mikä riippuu pääasiallisimmin neljästä suuresta siihen kuuluvasta teollisuudesta, nimittäin sokeriteollisuudesta, tupakkateollisuudesta, kauppajauhomyllyistä ja olutpanimoista, jotka yhteensä edustavat enemmän kuin 70 % ryhmän koko tuotantoarvosta.

Taulun viides numerosarake osoittaa, että teollinen toiminta kutomateollisuudessa on jakaunut harvalukuisimpain työpaikkojen kesken; sitä likinnä seuraa paperiteollisuus ja tämän jälkeen samaa suhdetta silmälläpitäen puutavarateollisuus, kiviteollisuus ja graafillinen teollisuus. Sitä vastoin ovat kiviteollisuus, ravinto- ja nautintoaineteollisuus sekä vaatetusteollisuus ne ryhmät, joissa yksityisistä suurista laitoksista huolimatta teollisuustyötä keskimäärin harjoitetaan käsityömäisimmin, ollen vähäinen luku työntekijöitä itsekussakin työpaikassa.

Itsekussakin teollisuusryhmässä viisivuotiskaudella 1898—1902 tapahtuneita tärkeimpiä muutoksia osoittaa seuraava taulu:

Teollisuudenhaara.	Työpaikkain luku.			Työntekijäin luku.			Tuotannon bruttoarvo.		
	1897.	1902.	Lisäys %:ia.	1897.	1902.	Lisäys tai vähennys %:ia.	1897.	1902.	Lisäys tai vähennys %:ia.
Metalliteollisuus .	1,190	1,475	23,9	14,990	16,599	+ 10,7	37,211,400	45,746,726	+ 22,9
Kiviteollisuus . . .	229	355	55,0	6,732	8,219	+ 22,1	10,333,713	10,956,100	+ 6,0
Kemiallinen teollisuus	246	249	1,2	1,976	2,033	+ 2,9	6,545,857	9,121,800	+ 39,4
Nahkateollisuus . .	797	853	7,0	3,182	3,158	— 0,8	14,112,392	14,137,000	+ 0,2
Kutomateollisuus	45	78	73,3	8,945	10,611	+ 18,6	31,296,940	32,747,100	+ 4,6
Paperiteollisuus .	122	141	15,6	5,236	7,661	+ 46,3	19,855,593	30,846,000	+ 55,3
Puuteollisuus . . .	802	935	16,6	18,925	23,810	+ 25,8	65,774,263	75,713,900	+ 15,1
Rakennusteollis. .	375	385	2,7	4,016	3,810	— 5,1	8,263,848	6,995,400	— 15,3
Ravinto- ja nautintoaineteollis. .	2,316	2,624	13,3	9,480	11,375	+ 20,0	45,529,584	66,779,700	+ 46,7
Vaatetusteollisuus	1,117	1,224	9,6	4,530	5,388	+ 18,9	8,049,817	10,214,900	+ 26,9
Graafillinen teoll. .	116	155	33,6	1,905	2,584	+ 35,6	4,536,433	6,555,700	+ 44,5
Yhteensä	7,355	8,474	15,2	79,917	95,248	+ 19,2	251,509,840	309,814,326	+ 23,2

Taulusta näkyy, että paperiteollisuus on se ryhmä, joka viisivuotiskauden kuluessa on enimmin edistynyt; sitä likinnä näyttää seuraavan graafillinen teollisuus, jonka tuotannon arvo tosin on lisääntynyt vähemmän runsaasti kuin ravinto- ja nautintoaineteollisuuden, mutta jonka työpaikat ja työntekijät sen sijaan ovat lisääntyneet paljoa runsaammin. Teollisuudessa jonkun aikaa huomattavana ollut taantuminen ei ole koko viisivuotiskaudella aikaansaanut

vähennystä muissa teollisuusryhmissä kuin nahkateollisuudessa mitä tulee työntekijälukuun, ja rakennusteollisuudessa mitä niin hyvin työntekijälukuun kuin varsinkin tuotannon arvoon tulee. Vaikka on myönnettävä, ettei viimeksi mainittua teollisuutta koskeviin tietoihin ole paljoa luottamista, ei tässä tapauksessa ole mitään syytä epäillä, etteivät ne ilmaisisi kutakuinkin oikeata asiantaitaa, koska muutoin on tunnettua, ettei rakennustoiminta sanotun ajanjakson kuluessa ole ollut erittäin vilkasta.

Se käsitys teollisuuden tilasta ja muutoksista, mikä saadaan ainoastaan tutkimalla itsekunkin teollisuusryhmän tärkeimpiä arvoja, jokaista ryhmää kokonaisuudessaan silmällä pitäen, on kuitenkin sangen epätäydellinen, koska ryhmät ovat varsin eriaineisesti kokoonpantuja useista laatuunsa, merkitykseensä ja kehitykseensä nähden suuresti eriävistä erikoisteollisuuksista. Ryhdymme sentähden ryhmä ryhmältä tarkastamaan tärkeimpiä erikoisteollisuuksia erottaen luvusta metalliteollisuuden, jonka seikkaperäinen käsittely kuuluu teollisuustilaston edelliseen osaan.

Kiviteollisuus.

Kymmenvuotiskaudella 1892—1902 on kivilouhosten ja kivenhakkaamojen luku lisääntynyt 26:sta 49:än, niiden työntekijäluku 428 henkilöstä 1,164 henkilöön ja tuotannonarvo 560,410 markasta 1,396,100 markkaan. Maaseudun kivilouhoksia koskeva tilasto kuitenkin on ollut ja lienee täydennyksistä huolimatta edelleenkin epätäydellinen.

Kiven (kalkkikiveä lukuunottamatta) vientiarvo on vaihdellut sangen paljon, niinkuin näkyy seuraavasta yhteenasetelmasta:

Vuonna .	1893	1895	1897	1899	1901	1902
Vienti <i>Smc.</i>	388,790	618,464	249,969	580,183	991,601	898,244

Vuonna 1900 vietiin maasta kiviä noin 34,000 tonnia sekä luonnollisia katukiviä 32,685 m³.

Kuinka takapajulla tämä meidän maassamme luonnollinen teollisuus vielä on, näkyy parhaiten vertaillen sitä Ruotsin oloihin, missä varsinaisen kivi-teollisuuden palveluksessa vuonna 1902 oli 11,775 työntekijää ja tuotannon arvo oli 13,091,800 kruunua.

Todennäköisesti merkittävin ilmiö Suomen kiviteollisuuden alalla tämän ajanjakson kuluessa on ollut vuolukiviteollisuuden kehittyminen Suomen Vuolukiviosakeyhtiön perustamisesta lähtien vuonna 1899.

Vuonna 1902 oli kalkkipolttimoita 30, niiden työntekijäluku 373 henkilöä ja tuotannon arvo 731,000 mk. Kalkkipolttu on edelleen huomattavin Turun saaristossa olevassa Paraisten pitäjässä sekä Ruskealassa.

Tiilenvalmistusta valaisee seuraava taulu:

Vuonna.	Tiilitehtaita.	Työntekijöitä.	Tuotannon bruttoarvo <i>Smc</i>	Valmistettuja tiiliä, miljoonaa.
1888	87	1,948	1,240,660	34,0
1889	87	2,326	1,478,982	36,4
1890	96	2,788	2,058,982	46,0
1891	102	2,754	1,934,283	46,4
1892	100	2,039	1,139,831	31,5
1893	78	1,395	677,298	20,0
1894	67	1,234	636,892	19,2
1895	93	2,066	1,192,908	34,9
1896	97	2,496	1,803,645	44,5
1897	115	3,158	2,641,060	56,2
1898	156	3,807	3,423,700	67,1
1899	177	4,461	3,676,368	72,3
1900	173	3,455	2,567,718	62,8
1901	186	3,501	2,549,409	58,3
1902	194	4,084	2,915,300	67,4

Siitä huolimatta että rakennusteollisuus vuonna 1901 ja lähinnä edellisinä vuosina työskenteli jokseenkin ahtaissa oloissa, on siis tiilitehtaitten *luku* vuodesta 1894 lähtien herkeämättä lisääntynyt, jota vastoin työntekijäluku ja tuotannon arvo olivat vuosina 1900 ja 1901 tuntuvasti vähemmät kuin vuosina 1898 ja 1899. Vuosi 1902 osottaa, nähtävästi lisääntyneen rakennustoiminnan johdosta, taasen melkoista lisäystä, mutta tuotannon arvo oli kuitenkin vähempi kuin vuonna 1898. Mainittuna vuonna tuotiin maahan tiihä 524,000 markan arvosta, josta määrästä 210,000 markan arvosta oli tulenkestäviä.

Keraamisen teollisuuden alalla harjoitetaan savenvallantaa edelleenkin ainoastaan käsityömaisesti, sittenkun Iris osakeyhtiön tekemä yritys luoda taiteellinen ja tehdasmaisesti harjoitettu savenvallantateollisuus yhtiön vararikon tähden raukesi. Posliini- ja fajanssiteollisuutta edusti edelleenkin yksi ainoa Helsingin lähistössä oleva tehdas. Sitä vastoin harjoitetaan kaakeliteollisuutta niin hyvin vasta mainitussa kuin 9 muussa maamme tehtaassa. Tässä teollisuudessa ynnä posliinin ja fajanssin valmistuksessa tapahtuneet muutokset näkyvät seuraavasta taulusta:

Vuonna.	Tehtaita.	Työntekijöitä.	Tuotannon arvo <i>Smc</i>
1889	10	565	1,289,171
1891	10	619	1,430,661
1893	9	534	1,045,134
1895	9	657	1,325,760
1897	11	788	1,788,270
1898	11	888	2,194,150

XIII

Vuonna.	Tehtaita.	Työntekijöitä.	Tuotannon arvo <i>Smc</i>
1899	12	849	2,161,950
1900	11	749	1,864,251
1901	10	712	1,968,628
1902	10	797	1,955,400

Posliinin, fajanssin ja kaakelien vientiä ja tuontia osottavat seuraavat numerot:

Vuonna.	Vienti <i>Smc</i>	Tuonti <i>Smc</i>
1893	364,333	318,784
1895	360,645	405,178
1897	329,504	586,532
1898	328,222	845,998
1899	375,363	658,764
1900	352,622	635,782
1901	492,548	613,081
1902	350,361	640,189

Sementtivalimojen luku, joka vuonna 1897 oli ainoastaan 3, on lisääntynyt 7:än ja niiden työntekijäluku oli 73 henkeä sekä valmistusarvo 216,900 mk.

Lasiteollisuuden vaihtelut näkyvät seuraavasta yleiskatsauksesta:

Vuonna	Tehtaita.	Työntekijöitä	Tuotannon arvo <i>Smc</i>
1892	14	937	2,181,147
1893	17	1,173	2,663,611
1894	16	1,236	2,964,697
1895	16	1,476	3,268,996
1896	16	1,655	3,774,210
1897	16	1,868	4,048,116
1898	16	1,825	4,025,284
1899	15	1,754	3,641,120
1900	14	1,389	4,001,602
1901	13	1,219	3,711,551
1902	15	1,601	3,591,600

Lasitavarain vienti ja tuonti näkyy seuraavasta:

Vuonna.	Vienti <i>Smc</i>	Tuonti <i>Smc</i>
1891	1,338,714	774,927
1893	1,580,667	424,806
1895	3,067,256	585,713
1897	4,028,409	776,107
1899	2,260,021	951,034
1901	1,012,315	672,408
1902	1,100,677	657,507

Niinkuin näkyy on vienti suuresti vähentynyt, riippuen tämä asianlaita Venäjän tullilainsäädännöstä.

Kemiallinen ja sähköteknillinen teollisuus.

Tähän ryhmään kuuluvista teollisuuksista on saippuatehtailla suurin tuotannon arvo, joka vuonna 1902 nousi 1,529,100 markkaan; työpaikkoja oli 8 ja työntekijöitä 94. Tässä teollisuudessa tapahtuneita muutoksia valaisevat seuraavat numerotiedot:

Vuonna.	Tuotannon arvo <i>Smc</i>
1893	606.077
1895	1,306,642
1897	1,024,583
1898	1,298,083
1900	1,422,970
1902	1,529,100

Tuotannon arvo on siis lisääntynyt puolenkolmatta kertaiseksi vuodesta 1893 lähtien, jolloin se tosin olikin tavattoman vähäinen.

Kynttilätehtaita oli ainoastaan kaksi ja niiden työntekijäluku vuonna 1902 yhteensä 26 henkeä sekä tuotannon arvo 600,900 mk.

Saippuaa tuotiin maahan vuonna 1902 noin 330,000 markan ja kynttilöitä noin 77,000 markan arvosta. Vientiä on ollut tuskin ensinkään. Raakatavaraa on pääasiallisesti tuotettu ulkomaalta.

Vuonna 1902 oli tulitikkutehtaita 13, niiden työntekijäluku 627 henkeä ja tuotantoarvo 1,006,400 mk. Vienti oli vähäpätöinen eikä tuontikaan ollut suuri.

Maassamme on toistaiseksi ainoastaan 3 *kaasulaitosta*, nimittäin Helsingissä, Turussa ja Viipurissa. Huolimatta sähkövalaistuslaitosten aikaansaamasta kovasta kilpailusta on niin hyvin Helsingissä kuin varsinkin Viipurissa viimeksi mainittujen tuotantoarvo, tosin vaihdellen, pikemmin lisääntynyt kuin vähentynyt vuodesta 1897 ja oli vuonna 1902 suurempi kuin yhtenäkkään edellisenä vuotena (856,700 mk.).

Sähköllinen valaistus- ja voimateollisuus sen sijaan on huomattavasti edistynyt. 1897 vuoden tilastossa mainitaan ainoastaan neljä sähkövoima-asemaa, joiden työväestö oli 45 henkeä, mutta vuodelta 1902 on tietoja 16 eri työpaikasta (niistä 3 maaseudulla), joissa oli työntekijöitä 179 henkeä. Tuotannon arvoa koskevat tiedot eivät ole erittäin valaisevia; syystä ettei sitä joka kerta ole ilmoitettu ja siihen toisinaan on luettu koneteollisuudessa konepajoihin kuuluvaksi merkityn dynamotehtaan tuotannon arvo. Tilastoon ei kuitenkaan ole otettu sitä melkoista keskuksien lukua, joita saatetaan pitää „kotitarvelai-

toksina“ siinä sananmukaisessa merkityksessä, että ne isommissa taloissa pitävät huolen valaistuksesta, halkojen sahausesta, hissien käytöstä y. m. s.

Teollisuustuote, joka kieltämättä kuuluu kemialliseen teollisuuteen ja meidän maassamme on sangen tärkeä, on *terva*. Siitä huolimatta esiintyy se teollisuustilastossa sangen vähäpätöisenä, syystä että tervanpolttoa enimmäkseen eivät ole harjoittaneet erityiset ammatinharjoittajat teolliseen tapaan, vaan on se ollut alkuperäisellä tavalla käytetty maanviljelyksen sivuelinkeino. Kuinka suuressa määrässä tätä elinkeinoa kuitenkin harjoitetaan, näkyy osaksi seuraavista tervan vientiä osottavista numerotiedoista:

Vuonna.	Määrä hl.	Arvo Smc.
1866	242,557	—
1891	143,504	2,009,056
1893	145,171	2,032,394
1895	139,242	1,949,388
1897	117,666	1,647,324
1899	107,168	1,553,939
1901	81,485	1,466,730
1902	84,549	1,521,882

Jos kohta 1902 vuoden viennin arvo on hiukan suurempi kuin 1901 vuoden, on tervan vienti kuitenkin, niinkuin yhteenasetelmasta näkyy, ollut yhtäjaksoisesti vähenemään, syystä että sitä etupäässä on käytetty merenkulun tarpeisiin ja nyttemmin rautalaivoja enemmän ja enemmän on tullut puulaivojen sijaan.

Tervapolton yhteydessä on mainittava *pien* valmistus, jota on harjoitettu parissa pikiruukissa, sekä puuhiilenpoltto, jota niinikään on harjoitettu joissakuissa maan paikoissa.

Maan kuivatuslaitoksissa, joita vuonna 1902 oli 16 ja joiden työntekijäluku oli 52 henkeä sekä tuotannonarvo 115,900 mk., valmistettiin paitsi tervaa ja hiiliä myöskin tärpättiä y. m. Viisivuotiskaudella 1898—1902 yritettiin parissa työpaikassa nimittäin Kotkassa ja Porissa harjoittaa laajaperäistä kuivatuslausta uuden patentteeratun menettelytavan mukaan, mutta nämä yritykset eivät kuitenkaan onnistuneet.

Väritehtaita, jotka kuuluvat suurempiin kemiallisen teollisuuden alalla toimiviin tehtaihin, oli vuonna 1902 kaikkiaan 4. Niissä toimi 26 työntekijää ja niiden tuotannon arvo oli 823,700 mk. Paitsi näitä oli toimessa 4 kimröökkitehdasta, joiden työntekijäluku oli 31 henkeä ja tuotannon arvo 133,400 mk. Käsityömaisesti harjoitettuja värjäämöitä oli 125, niiden työntekijäluku 231 henkeä ja tuotannon arvo 533,300 mk. Tehdasmaisesti, moottoreja käyttämällä, harjoitettiin tätä elinkeinoa kahdessa muutoin verrattain vähäisessä työpaikassa.

Asfalttitehtaita on joitakuita; usein valmistetaan samassa työpaikassa niin hyvin asfalttia kuin asfalttihuopaa.

Maassamme aikaisemmin toimineiden ruutitehtaiden lakattua valmistetaan *räjähdysaineita* nykyään ainoastaan yhdessä työpaikassa Bromarvissa. Yksi pyroteknillinen laboratorio on maassamme olemassa.

Luujauhotehtaita oli 14 ja niiden työntekijäluku 56 henkeä sekä tuotannon arvo 273,400 mk.

Turvepehkutehtaita oli kolme pientä. Teollisuus, joka ei vielä ole pitkälle kehittynyt, mutta kuitenkin ansaitsee suurta huomiota, on *polttoturpeen* valmistaminen, joka alkoi viisivuotiskaudella 1898—1902.

Vielä on mainittava 5 lakka- ja pulituuritehdasta sekä 3 öljytehdasta.

Teknokemiallisten tehtaitten valmistehin luetaan teollisuustilastossa, paitsi kirjoitusmusteen, hajuvesien y. m. valmistusta, myöskin joitakuita teollisuuksia, jotka laatunsa perusteella ja ollen maassamme uusia ansaitsevat huomiota. Näitä on *soodan kristalliseeraus*, jota vuodesta 1899 lähtien on harjoitettu eräässä työpaikassa Helsingin pitäjässä (Malmilla). Toinen tämmöinen on *hiilihapon valmistus*, jota vuodesta 1898 lähtien on harjoitettu eräässä Sörnäisten tehtaassa. Laajaperäisempää toimintaa kuin nämä on muuan Ruokolahden pitäjään (Tainionkoskelle) vuonna 1897 perustettu tehdas kloorihappoisen kalin valmistamista varten harjoittanut. Vuonna 1899 perustettiin Ruskealaan melkoisen suurisuuntainen tehdas calsium carbidin valmistamista varten, mutta on taasen keskeyttänyt toimintansa.

Kemialliseen teollisuuteen kuuluvat oikeastaan myöskin ne suuret valkaisu- ja värjäyslaitokset, jotka ovat yhdistettyjä suurempiin kutomatehtaihin ja todellisuudessa lienevät maamme suurimmat laitokset kemiallista teollisuutta varten. Käytännöllisistä syistä on näitä kuitenkin aina käsitelty kutomateollisuuden kuuluvina.

Nahkateollisuus.

Jos yhdistää toisiinsa tiedot varsinaisesta nahkateollisuudesta, toisin sanoen karvuulaitoksista ja satulasepäntyöpajoista sekä nahka- ja satulasepäntehtaista, niin saa seuraavat numeroluvut:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Tuotannon arvo <i>Smc</i>
1889	576	1,857	8,471,576
1891	615	2,035	9,965,807
1893	612	1,876	9,845,256
1895	676	2,174	11,176,776
1897	708	2,467	11,517,676
1899	856	3,328	15,527,276
1901	831	3,156	14,688,711
1902	843	2,952	13,580,800

Niinkuin useimmat muut teollisuudet näyttää siis nahkateollisuuskin kulan vuosisadan ensimmäisenä vuonna jonkun verran taantuneen.

Nahkatehtaitten joukossa on sängen suuria laitoksia. Åströmin tehdas Oulussa on maan huomattavimpia teollisuuslaitoksia ja Sjöblomin tehdas Raumalla on niinkään laajentunut varsin melkoiseksi.

Huomattava osa tässä teollisuudessa käytetyistä vuodista on tuotettu ulkomailta. Toiselta puolen on vientikin melkoinen, niinkuin näkyy seuraavista nahkan ja nahkateosten vientiä osottavista numeroista, joiden rinnalle on asetettu tuontimäärät.

Vuonna.	Vienti <i>Smc</i>	Tuonti <i>Smc</i>
1891	1,838,800	668,367
1893	2,951,472	303,899
1895	2,361,126	434,018
1897	1,780,377	664,009
1899	2,821,861	1,022,762
1901	3,090,686	1,075,491
1902	2,382,009	938,949

Kutomateollisuus.

Tässä ryhmässä on *puuvillatehtailla* etusija, sillä enemmän kuin puolet koko ryhmän tuotannonarvosta tulee niiden osalle. Niitä on lukuaan ainoastaan 6, kaikki suuria tehtaita. Nuorin joukossa, Porin tehdas, alkoi toimintansa vuonna 1900. Näiden tehtaitten toimintaa valaisevat seuraavat numeroluvut:

Vuonna.	Työntekijöitä.	Tuotannon arvo <i>Smc</i>	Puuvillaa käytetty kg.	Ulkomaista lankaa käytetty kg.
1889	3,883	12,653,010	—	—
1890	4,231	14,517,926	—	—
1891	4,266	14,915,934	3,776,450	—
1892	4,023	12,803,157	3,770,087	8,989
1893	4,094	13,501,247	3,808,927	4,635
1894	4,340	14,967,668	4,406,572	86,000
1895	4,658	16,330,774	4,981,573	127,670
1896	4,965	18,472,706	5,151,155	170,980
1897	5,362	19,825,445	5,432,009	202,572
1898	5,727	20,410,623	5,599,168	134,954
1899	6,524	20,167,604	6,041,058	81,578
1900	6,809	18,662,305	5,471,791	29,650
1901	6,235	17,885,666	5,928,957	33,675
1902	6,112	17,948,600	5,547,919	21,752

Puuvilla, jota nämä tehtaas käyttävät raakatavarana, tuodaan tullitta maahan. Hienompia kankaita varten on tuotu paremman laatuista kehrättyä puuvillalankaa, kuin mitä omassa maassa valmistetaan, taulun viimeisessä sarakkeessa osotetut määrät. Kotimainen puuvillatavarain tuotanto oli vuosina 1893—98 suuresti lisääntymään; vuosina 1899—1902 se sitävastoin on pienelaisista vaihteluista huolimatta pikemmin vähentynyt kuin lisääntynyt. Puuvillatavarain kulutus maassamme on suurempi kuin kotimainen tuotanto, joten siis tarvetta osittain tyydytetään ulkoa tuodulla tavaralla, joka käsittää sekä hienompia tullattavia kankaita että tullitonta venäläistä tuotetta, mutta toiselta puolen viedään taas kotimaisia tuotteita Venäjälle.

Puuvillalankojen, -kankaitten ja -huivien vienti näkyy seuraavista numerotiedoista:

Vuonna.	Viennin arvo <i>Smc</i>	Tuonnin arvo <i>Smc</i>
1891	2,738,112	5,591,308
1893	3,045,180	3,125,532
1895	2,968,974	5,663,600
1897	2,493,649	8,431,287
1898	2,766,038	8,802,251
1899	3,038,622	5,709,404
1900	4,024,692	6,274,672
1901	2,777,585	5,619,920
1902	2,313,457	5,349,779

Niinkuin näkyy, vuosina 1899—1902 ovat tuontiarvot olleet tuntuvasti alemmat kuin lähinnä edellisinä vuosina, riippuen suureksi osaksi siitä, että puuvillalangan tuonti on ollut melkoisesti vähenemään. Tämä tuonti oli

Vuonna	1897	1898	1899	1900	1901	1902
Kg.	637,390	707,607	511,117	224,891	239,572	234,981

Liinateollisuutta harjoitetaan edelleenkin yhdessä ainoassa, Tampereella olevassa laitoksessa, joka kuitenkin on maamme suurimpia tehdaslaitoksia. Nytemmin on melkein kokonaan lakannut se liinanvalmistus, jota jonkun aikaa harjoitettiin eräässä tehtaassa, jonka päätuotteina kuitenkin olivat villatavarat.

Pellavatehtaan toiminta eri vuosina käy selville seuraavista numerotiedoista:

Vuonna.	Työntekijäluku.	Valm. milj. <i>Smc</i>
1891	1,151	3,0
1893	1,279	2,9
1895	1,244	3,0
1897	1,500	3,2
1899	1,733	3,7
1901	1,456	3,4
1902	1,346	3,4

Käytetty pellava on ollut osin kotimaista ja osin venäläistä. Kotimaisen ja venäläisen raakatavaran välinen suhde on eri vuosina vaihdellut sangen paljon: vuonna 1900 oli melkein puolet raakatavarasta kotimaista, vuonna 1902 oli venäläistä tavaraa lähes 80 % koko käytetystä määrästä.

Niin hyvin liinatavarain vienti (melkein yksinomaan Venäjälle) kuin niiden tuonti on ollut varsin huomattava. Vuonna 1902 tuotiin maahan 66,271 kg. lankaa ja rihmaa ja maasta vietiin 303,248 kg. lankaa. Pellava- ja hamppukudelmia vietiin mainittuna vuonna 515,978 kg. Karkeampien pellavakudelmien tuontimäärää ei ole mainittu erittäin, vaan hamppu- ja jutikudelman yhteydessä.¹

Villateollisuuden kehitys näkyy seuraavasta:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Valmistusarvo <i>Smc</i>
1889	13	643	2,145,738
1891	13	933	3,480,264
1893	16	832	2,360,018
1895	14	1,071	4,778,341
1897	18	1,515	6,971,222
1899	28	1,896	7,820,151
1901	29	2,105	8,720,778
1902	27	2,109	8,890,500

Taloudellisessa suhteessa edullisina vuosina 1895—1898 ilmennyt suuri yritteliäisyydenhalu lienee tuskin missään teollisuudenhaarassa esiintynyt selvemmin kuin villateollisuudessa, villatehtaiden luku kun vuosina 1895—99 lisääntyi kaksinkertaiseksi. Useimmat näistä uusista tehtaista ovat pieniä, mutta Helsinkiin ja sen etukaupunkeihin on melkoisen suuria tehtaita syntyneet.

Jotkut näistä laitoksista, varsinkin pienemmät, ovat ainoastaan kehräämöjä ja työskentelevät osittain välittäjinä, s. o. kehräävät yleisön tuomat villat langoiksi, jotka sitte käytetään kotikudontaan; toiset taas ovat sekä kehräämöjä että kutomoja.

Raaka-aineena oli kehräämöissä osin kotimaista villaa, osin ulkomaista villaa ja shoddyä, sekä kutomoissa osin kotimaista ja osin ulkomaista lankaa. Ainakin kehräämöissä käytettiin ulkomaista raakatavaraa paljoa suuremmassa määrässä kuin kotimaista. Ulkomaisen villan ja shoddyn tuonti näkyy seuraavista numerotiedoista:

¹ Huomattavan suuria ovat vuosittain tavallisesti tuotetut *säkkikankaan* määrät. Vuonna 1902 oli tämän tavaran tuonti 582,362 kg. ja vienti ainoastaan 19,500 kg.

Vuonna.	Villantuonti tonnia.
1891	471,3
1893	260,0
1895	557,5
1897	808,0
1899	674,3
1901	601,3
1902	693,1

Villatavarain vienti on ollut vähäpätöinen. Maahan tuotujen villakudelman ja villalankojen arvo sitä vastoin arvioitiin vuonna 1902 noin 7,130,000 markkaan eli noin 80 %:in maassa valmistetun tavaran arvosta.

Likeisessä yhteydessä villatehtaiden kanssa ovat trikootehtaat, joita vuonna 1902 oli 5. Niiden työntekijäluku oli 706 henkeä ja valmistusarvo 1,957,700 mk.; joissakuissa oli melkoinen osa valmistemäärästä villakankaita.

Kutomateollisuuteen on vielä luettava kolme *nauhatehdasta*. Yksi niistä käyttää silkkikutomon nimeä ja on ainoa semmoista teollisuutta harjoittava tehdas maassamme; tosioloisesti on kuitenkin tämä tehdaskin enimmäkseen valmistanut villa- taikka pellavalangasta kudottuja nauhoja.

Jällellä olevat kutomateollisuuteen luettavat taikka sitä likellä olevat teollisuuslajit, niinkuin villakutomot, matonkutomot, vanutuslaitokset, köydenpunomot, nyöripunomot y. m. harjoittavat vähäpätöistä liikettä.

Mahtavasti paisuvan tehdasteollisuuden rinnalla elää kotiteollisuus edelleenkin ja sitä on edistetty kutomakouluja perustamalla. Se ei työskentele ainoastaan kotitarpeiksi, vaan myös myyntiä varten. Niinkuin on mainittu, sattuu usein, että yhteinen kansa antaa villansa jonkun tehtaan kehrättäväksi langaksi ja kutoo itse kankaan siten saadusta langasta.

Paperiteollisuus.

Tähän ryhmään luetaan paitsi itse paperitehtaita myöskin ne teollisuuslaitokset, jotka valmistavat puolivalmiita tuotteita paperin valmistusta varten, toisin sanoin puuhiomot ja selluloosatehtaat, sekä semmoiset laitokset, joissa valmistetaan paperia käytellään eri tarkoituksia varten, kuten tapettitehtaat, asfalttihuopatehtaat, kirjansitomot, pussitehtaat y. m. Viimeksi mainittu ryhmä on verrattain vähäpätöinen, jota vastoin kaksi ensinmainittua yhteensä, joiden voidaan katsoa muodostavan varsinaisen paperiteollisuuden, ovat maamme tärkeimpiä ja luonnollisimpia teollisuudenhaaroja.

Vuonna 1902 oli maassamme 29 puuhiomoa, 8 selluloosatehdasta ja 16 paperitehdasta. Neljässä tapauksessa oli kaikki kolme tehdastelulajia yhdistetty, viidessä tapauksessa oli niin laita ainoastaan puuhiomon ja paperitehtaan, yhdessä tapauksessa vain selluloosatehtaan ja paperitehtaan. Parissa pa-

peritehtaassa käytettiin raaka-aineena pääasiallisesti ryysyjä, muissa kaikissa sitä vastoin pääasiallisesti puuvanuketta.

Puuhiomojen toiminta näkyy seuraavista tiedoista:

Vuonna.	Tehtait- ten luku.	Työnte- kijäluku.	Tuotannon arvo <i>Smc.</i>	Valmistettu puuvanuk. ja pahvia tonnia.	Maasta viety puuvanuk. tonnia.	Maasta viety pahvia ton- nia.
1892	16	988	2,827,353	26,145	12,270	8,599
1893	19	1,225	4,250,670	33,930	19,818	12,265
1894	19	1,274	4,837,172	39,568	19,896	13,261
1895	21	1,393	5,056,568	41,812	16,932	16,192
1896	21	1,395	5,646,760	46,645	16,898	18,392
1897	21	1,688	5,883,449	50,549	16,213	20,339
1898	25	1,959	5,716,879	50,894	18,022	20,769
1899	23	2,112	5,326,657	48,367	14,033	22,223
1900	24	2,101	5,534,669	52,784	19,096	29,164
1901	26	2,147	5,974,447	63,851	22,597	26,563
1902	29	2,242	5,871,600	66,319	22,018	25,592

Selluloosan valmistuksesta mainittakoon seuraavia numerotietoja:

Vuonna.	Tehtait- ten luku.	Työnte- kijäluku.	Tuotannon arvo.	Valmistettu vanuketta tonnia.	Maasta viety vanuketta tonnia.
1892	6	277	1,500,360	6,261	597
1893	6	427	1,943,247	7,744	586
1894	7	459	2,319,166	9,001	645
1895	7	492	2,295,743	9,431	2,051
1896	6	479	2,120,063	8,545	1,831
1897	7	372	2,462,688	10,292	889
1898	8	676	3,066,190	13,296	2,386
1899	8	625	2,150,833	13,286	4,097
1900	9	684	2,842,580	18,422	4,694
1901	8	442	2,968,200	18,803	3,719
1902	8	509	2,083,000	18,121	3,864

Kymmenessä vuodessa on hiotun puuvanukkeen ja pahvin valmistus lisääntynyt puolenkolmatta kertaiseksi (ollen tässä kuitenkin huomattava, että valmistus oli vuonna 1889 ollut suurempi kuin kolmena lähinnä seuraavana vuonna), mutta puuvanukkeen vienti lisääntynyt lähes kahdenkertaiseksi ja pahvin vienti kolminkertaiseksi. Tuotannon arvo ei kuitenkaan ole lisääntynyt samassa suhteessa kuin määrä, mutta tämä riippunee oleellisesti siitä, että valmistettuun puuvanukkeeseen on luettu melkoinen määrä, mikä on käytetty erään puuhiomoon yhdistetyn paperitehtaan tarpeiksi ja jonka arvoa ei ole ilmoitettu puuhiomoteollisuuden, vaan paperitehtaitten osalta.

Selluloosan valmistus on lisääntynyt vieläkin runsaammin kuin hiomuvanukkeen eli 10 vuodessa lähes kolminkertaiseksi. Tuotannon arvoon nähden pitää vieläkin suuremmassa määrässä paikkansa mitä puuhiomojen tuotannon arvosta on sanottu, koska selluloosaa on omassa maassa käytetty paljoa enemmän kuin koneellista puuvanuketta.

Jos yhdistää valmistetun puuvanukkeen (niin hyvin hiotun kuin kemiallisen) sekä pahvin määrät viisivuotiskausilta 1893—97 ja 1898—1902 ja sitte vähentää vientimäärät, niin jää edelliseltä ajanjaksolta jällelle 81,309 tonnia puuvanuketta ja pahvia paperin valmistuksen ollessa 116,334 tonnia, ja jälkimmäiseltä ajanjaksolta 125,307 tonnia puuvanuketta ja pahvia paperinvalmistuksen ollessa 205,744 tonnia. Kun omassa maassa valmistetun puuvanukkeen määrään lisätään maahan tuotetun vanukkeen määrä, joka vuosina 1893—97 oli 2,443 tonnia ja vuosina 1898—1902 3,787 tonnia, saadaan tulokseksi, että paperiteollisuudessa käytetyn vanukkeen paino oli vuosina 1893—97 enintään 72 % ja vuosina 1898—1902 enintään 62,7 % siitä painosta, mitä kaikki maassamme valmistettu paperi edusti (ensitietojen laadun tähden ei maahan jäänyttä pahvia käy erottaminen puuvanukkeesta). Nämä prosenttiluvut siis jossakin määrin, jos kohta sangen epätäydellisesti osottaisivat, minkä verran puuvanuketta on käytetty paperin valmistuksessa.

Itse *paperinvalmistuksessa* tapahtuneet muutokset näkyvät seuraavasta taulusta:

Vuonna.	Tehtaiten luku.	Työntekijäluku.	Tuotannon arvo <i>Smk</i>	Valmistettu paperia tonnia.	Maasta viety paperia tonnia.
1886	11	1,711	6,277,610	—	8,517
1887	8	1,695	6,911,570	—	11,055
1888	9	1,721	7,382,555	12,860	11,992
1889	10	1,695	6,998,396	12,747	12,415
1890	9	1,740	6,831,156	13,241	10,412
1891	11	1,836	6,897,828	16,329	12,569
1892	12	2,088	7,207,961	18,256	13,599
1893	13	2,152	8,286,335	19,463	17,548
1894	12	2,269	9,345,961	21,589	17,676
1895	12	2,331	10,001,977	21,883	17,732
1896	12	2,675	11,760,254	26,156	20,495
1897	12	2,473	12,227,267	27,243	22,264
1898	14	2,828	14,095,113	32,022	26,009
1899	15	3,611	16,003,723	35,690	29,890
1900	16	3,519	19,289,751	45,206	34,896
1901	15	4,045	19,925,211	43,611	35,863
1902	16	4,141	21,091,000	49,215	39,489

Paperinvalmistus on siis 10 vuodessa lisääntynyt noin 170 $\%$. Tässä tapauksessa ei tuotantoarvo ole lisääntynyt ainoastaan samassa suhteessa kuin valmistettu määrä, vaan vieläpä jonkun verran enemmänkin.

Jos lukee yhteen puuvanukkeen, selluloosan ja paperin sekä paperi- ja pahviteokset, osottaa tuonti ja vienti seuraavia numeroita:

Vuonna	Vienti tuhansin <i>Smc</i>	Tuonti tuhansin <i>Smc</i>
1891	8,626	568
1893	11,633	422
1895	12,907	796
1897	15,567	1,480
1899	17,651	1,660
1901	21,101	1,093
1902	22,266	1,350

Niinkuin näkyy, on vienti mainittuna vuosina yhtämittaa ja suuresti lisääntynyt, jota vastoin tuonti siihen verraten on vähäpätöinen. Viennin lisäystä ei näy ehkäisseen sekään, että vuonna 1900 paperin tulli Venäjällä korotettiin, joka korotus myös ulotettiin suomalaisen tavaraan. Seuraavat numerotiedot osottavat viennin Venäjälle verrattuna vientiin muihin maihin:

Vuonna	1893	1895	1897	1899	1901	1902
Vienti Venäjälle milj. <i>Smc</i>	7,299	9,612	11,912	13,807	16,107	17,157
Vienti muihin maihin milj. <i>Smc</i>	4,259	3,197	3,521	3,844	4,995	5,108

Niinkuin näkyy, on vienti Venäjälle myöskin jälkeen vuoden 1900 melkoisesti lisääntynyt ja edelleenkin ollut suurempi vientiä muihin maihin. Vuonna 1902 se oli 77,1 $\%$ tähän teollisuuteen kuuluvien tavarain koko viennistä.

Jos paperin vienti ilmaistaan $\%$:ssa maamme koko viennistä, saadaan seuraavat numeroluvut:

Vuonna	1898	1899	1900	1901	1902
	9,56	9,54	10,91	11,33	11,07

Paperiteollisuus on edelleenkin järjestyksessä toinen niistä teollisuuksista, jotka valmistavat vientitavaroita, kun teollisuuteen ei lueta meijeritointa, ja merkitykseen nähden se kilpailee voinviennin kanssa.

Koko vientimäärästä, kilogrammoin ilmaistuna, oli valmis paperi vuosina 1900—1902 39—43 $\%$ kaikesta. Viennistä Venäjälle oli paperi näinä vuosina 52—57 $\%$. Venäjälle vietiin pääasiallisesti paino- ja konseptipaperia sekä puriste-, vuoraus- ja kattopaperia. Vienti muihin maihin käsitti näinä vuosina enimmäkseen puupahvia.

Tapettitehtaitten toimintaa valaisevat seuraavat numerot:

XXIV

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Tuotannon arvo <i>Smc</i> .
1885	2	169	862,000
1886	2	33	196,500
1893	3	78	443,000
1895	4	72	555,000
1897	4	84	635,000
1899	4	101	755,000
1900	4	97	833,400
1902	4	123	686,600

Venäjän muuttuneiden tullilojen johdosta vuonna 1886 suuresti taannutuaan on tämä teollisuus sittemmin taasen melkoisesti kehittynyt. Vienti Venäjälle, joka vuodesta 1886 lähtien kauan oli vähäpätöinen, on taas lisääntynyt, ollen vuonna 1902 452,000 kg. Tuonti on vähäpätöinen.

Kirjansitomaelinkeinoa harjoitettiin vuonna 1902 65 itsenäisessä työpajassa ja sitä paitsi monialla kirjapainon yhteydessä, parissa paikassa tehdasmaisesti; tuotannon arvo oli 468,000 mk.

Samana vuonna oli toimessa 6 *asfalttihuopatehdasta*, joiden valmistusarvo oli 256,800 mk, 2 *kartonkitehdasta* ja 5 *kartonkiverstasta* sekä 3 *pussi-* ja *kirjeenkuoritehdasta*; niistä yksi, Turun tehdas, joka myös valmistaa pahvirasioita, on alallaan varsin huomattava laitos.

Puuteollisuus.

Puutavateollisuuden merkityksestä maallemme saa käsitystä luodessaan silmäyksen seuraavaan tauluun, joka osoittaa puutavarainviennin suhdetta koko vientiin.

Vuonna.	Vietyjen puutavarain arvo miljoonaa <i>Smc</i> .	Puutavarainvienti %:a koko vientiarvosta.
1836	2,2	26,0
1846	4,6	50,6
1856	5,5	37,4
1866	15,9	50,9
1874	43,3	46,45
1884	51,527	45,72
1885	37,131	41,32
1886	30,621	39,58
1887	28,699	37,24
1888	35,251	38,96
1889	46,795	45,55

XXV

Vuonna.	Vietyjen puutavarain arvo miljoonaa <i>Smc</i> .	Puutavarainvienti %:a koko vientiarvosta.
1890	36,353	39,33
1891	44,785	42,98
1892	41,375	44,16
1893	49,453	43,08
1894	63,069	46,39
1895	63,351	44,31
1896	71,605	45,06
1897	82,161	48,73
1898	94,090	52,26
1899	100,888	54,57
1900	113,859	57,58
1901	101,538	54,34
1902	116,061	57,27
1903	130,980	61,28

Puutavarainvienti on siten vuodesta 1898 lähtien käsittänyt enemmän kuin puolet koko viennin arvosta ja oli vuonna 1902 noin $\frac{4}{7}$ siitä.

Ehdottomasti tärkein tähän ryhmään kuuluvista teollisuuksista on *saha-teollisuus*, jonka kehitys käy selville seuraavasta taulusta:

Vuonna.	Höyry-sahoja.	Vesi-sahoja.	Työntekij.	Tuotannon arvo milj. <i>Smc</i> .	Sahattuja puutavar. milj. m ³ .	Vietyjä sahatavar. milj. m ³ .
1889	153	150	10,149	37,035	1,505	1,244
1890	174	166	10,578	33,911	1,459	1,132
1891	197	158	10,225	33,257	1,492	1,529
1892	200	176	10,425	34,259	1,433	1,368
1893	192	185	11,095	35,252	1,454	1,600
1894	207	181	11,266	38,248	1,581	1,722
1895	220	207	12,091	40,672	1,772	1,658
1896	240	224	13,458	47,943	2,008	1,926
1897	257	233	15,838	58,503	2,298	1,995
1898	302	248	19,013	63,189	2,349	1,997
1899	318	252	20,231	66,856	2,422	2,190
1900	320 ¹	283	22,426	79,550	2,776	2,182
1901	348	289	21,937	64,709	2,400	2,100
1902	338 ²	302	20,258	66,432	2,418	2,385

¹ Sitä paitsi oli yksi petrolimoottorilla käyvä saha.

² Sitä paitsi käytettiin 3 sahaa petrolimoottorilla ja yhtä sähkövoimalla.

Taulusta näkyy, että höyrysahain luku vuosina 1893—1900 lisääntyi 67 ja vesisahain luku 53 %, että kumpaistenkin yhteinen työntekijäluku samaan aikaan lisääntyi kahdenkertaiseksi ja valmistusmäärä lähes 76 %. Sen jälkeen tuli taantumiskausi; valmistus oli vähentynyt sangen suuresti vuonna 1901 ja ainoastaan paljon vähemmässä määrässä jälleen lisääntynyt vuonna 1902. Myöskin työntekijäluku on ollut vähenemään. Sahain luku sitä vastoin on edelleen ollut lisääntymään.

Huomattava on, että vuosilta 1891, 1893 ja 1894 teollisuustilastossa ilmoitettu valmistusmäärä on pienempi kuin kauppatilastossa samoilta vuosilta mainittu vientimäärä.

Useimmat vesisahat ja niinikään jotkut höyrysahat ovat sangen vähäpätöisiä laitoksia, joita joskus käytetään kotitarvesahaukseen, toisinaan myytävän tavaran sahaukseen taikka tullia vastaan. Semmoisia pieniä sahoja on erittäin lukuisasti Etelä-Pohjanmaalla, ennen kaikkia Ilmajoen kihlakunnassa. Kuinka paljon pienten sahojen luku on suurten lukua suurempi, näkyy seuraavista numeroista, jotka esittävät sahoja järjestettyinä neljään ryhmään vuonna 1902 sahatun määrän mukaan:

	Höyrysahaja. ¹	Vesisahaja.	Yhteensä.
Valmistus yli 20,000 m ³ . . .	34	3	37
„ 10,001—20,000 „ . . .	30	3	33
„ 5,001—10,000 „ . . .	37	9	46
Suurempia sahalaitoksia . . .	101	15	116
Pienempiä „ . . .	241	287	528
Yhteensä	342	302	644

Suuria sahoja on lukuaan melkein yhtä monta kuin vuonna 1897, jota vastoin pienten sahojen luku on lisääntynyt.

Sahojen jakauminen maan eri osien kesken on pääasiallisesti sama kuin 1897 vuoden teollisuustilaston toisen osan tekstissä mainittu; kuitenkin saattaa huomauttaa, että tämä teollisuus on Oulun läänissä (Kemin ja Oulun kihlakunnissa) huomattavasti lisääntynyt ei ainoastaan absoluuttisesti katsoen vaan myöskin suhteellisesti koko maahan verraten.

Kysymys, onko maan sahateollisuus siinä laajuudessa, kuin sitä nykyään harjoitetaan, oikeassa suhteessa metsän uuteen kasvuun, on sangen tärkeä. Standertti sahattua tavaraa ja sen saamiseen käytetty tukkien luku suhteutuvat toisiinsa niinkuin näkyy seuraavista numeroista:

¹ Ynnä petrolimoottoreilla tai sähkövoimalla käyvät sahat.

Vuonna 1889	meni keskimäärin	33,9	tukkia standerttiin	sahattua puutavaraa.
” 1890	” ”	36,3	” ”	” ”
” 1891	” ”	36,3	” ”	” ”
” 1892	” ”	38,0	” ”	” ”
” 1893	” ”	38,1	” ”	” ”
” 1894	” ”	38,5	” ”	” ”
” 1895	” ”	39,0	” ”	” ”
” 1896	” ”	40,0	” ”	” ”
” 1897	” ”	42,0	” ”	” ”
” 1898	” ”	43,8	” ”	” ”
” 1899	” ”	40,7	” ”	” ”
” 1900	” ”	42,6	” ”	” ”
” 1901	” ”	42,1	” ”	” ”
” 1902	” ”	40,4	” ”	” ”

Vuoden 1898 loppuun oli siis sahapuiden kulutus standertin sahattua tavaraa saamiseksi yhtäjaksoisesti lisääntynyt. Siitä lähtien se on vaihdellut, mutta enimmäkseen ollut vähempi kuin vuonna 1897 ja kaikkina vuosina vähempi kuin vuonna 1898.

Tietysti ei kuitenkaan sahateollisuus yksinään ole syynä maassamme harjoitettuun suureen metsänhakuuseen. Osa puutavaraa käytellään lankarullatehtaissa, puusepäntehtaissa y. m., toinen osa käytetään polttoaineeksi semmoissa teollisuuksissa, jotka eivät muokkaa puuta eivätkä sentähden tietystikään voi käyttää karikkeita polttoaineena, taikka raaka-aineena puuhiomoissa ja selluloosatehtaissa. Tähän tulee lisäksi tervanpoltto, kaskeaminen y. m., mutta sen ohessa on erittäin tärkeänä asianhaarana huomattava, että puuaineita vie-dään maasta melkoiset määrät valmistamattomassa tilassa. Valmistamattoman honka- taikka kuusipuun vientimäärä oli vuonna 1902 1,422,540 m³ ja oli vuonna 1897 ollut 1,225,469 m³; verrattuna siihen mitä samoja puulajeja vietiin sahattussa taikka osittain jalostetussa muodossa (lukuunotettuna kimmit y. m.) oli tämä vuonna 1902 54,5 % ja vuonna 1897 56,1 % viimeksi mainittujen tavarain vientimäärästä¹. Kaivospylväitten vientimäärä oli esim. niin hyvin vuonna 1897 kuin vieläkin enemmän vuonna 1902 melkoisesti suurempi vastaavaa lankkujen määrää.

Sahaliike työskentelee ehdottomasti suurimmaksi osaksi vientiä varten ja vain vähäisessä määrässä maanomiksi tarpeiksi, jota vastoin *puusepänteollisuus*, tehdasmaisestikin harjoitettu, vielä pääasiallisesti tyydyttää kotimaista tarvetta. Puusepäntehtaitten toiminta näkyy seuraavista numeroluviista:

¹ Sitä paitsi oli varsin huomattava vientimäärä „veistettyä taikka osittain sahattua“ honka- taikka kuusipuutavaraa, sekä melkoinen määrä koivun ja muitten lehtipuitten halkoja, mikä vuosina 1898—1902 vuosi vuodelta kasvamistaan kasvoi; vuonna 1897 se oli 285,000 m³, mutta 1902 521,800 m³.

XXVIII

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Valmistusarvo <i>Smc.</i>
1893	15	561	1,275,294
1895	12	488	1,524,674
1897	13	737	2,788,005
1899	18	1,044	3,001,683
1901	16	1,138	3,552,378
1902	17	1,017	3,285,000

Tämä teollisuus on siis huomattavasti edistynyt, jos kohta vuodella 1902 on alemmat arvot kuin vuodella 1901. Kun tehdas- ja käsityömaisesti harjoitetun toiminnan välistä rajaa on vaikea määritellä ja sentähden saattaa tapahtua, että sama työpaikka on yhtenä vuonna luettu tehtaaksi ja toisena vuonna käsityölaitokseksi, mainittakoon tässä lisäksi puusepänverstaita koskevat numerot:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Valmistusarvo <i>Smc.</i>
1893	193	712	626,058
1895	205	843	865,214
1897	202	940	1,064,969
1899	192	912	1,206,486
1901	190	804	995,017
1902	172	735	973,400

Viimeisen viisivuotiskauden kuluessa on, kuten näkyy, käsityömaisesti harjoitettujen puusepänliikkeitten niin hyvin työpaikkain ja työntekijäin luku kuin pääasiallisesti myös tuotannon arvo tuntuvasti vähentynyt.

Puusepän- ja sorvaustuotteiden vienti ja tuonti näkyy seuraavista numerotiedoista:

Vuonna.	Vienti <i>Smc.</i>	Tuonti <i>Smc.</i>
1893	147,252	397,753
1895	111,834	453,681
1897	499,438	823,679
1899	26,587	940,133
1901	460,648	598,760
1902	602,467	654,605

Voimakkaasti kehittyvä teollisuus on *lankarullain valmistus*, joka on kokonaan tehdasteollisuutta. Vuonna 1902 sitä harjoitettiin 6 työpaikassa, joissa oli 1,111 työntekijää ja joiden tuotannon arvo oli 2,978,400 mk. Tämän teollisuuden kehitystä valaisevat seuraavat numerot:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Tuotannon arvo <i>Smc</i>
1889	2	194	396,000
1891	3	349	602,600
1893	4	601	1,037,000
1895	4	642	1,392,500
1897	5	704	1,614,479
1898	7	974	1,916,923
1899	5	722	1,681,300
1900	5	915	2,340,075
1901	6	874	2,282,188
1902	6	1,111	2,978,400

Edellä oleviin arvoihin on myös luettu eräs tehdas, joka 1890-luvun lopulla oli perustettu erikoisestikehräin valmistusta varten, mutta joka pian lakkasi.

Lankarullain valmistusaineena käytetään koivua. Ulkomaista lankarulla-teollisuutta varten viedään maasta myös koivukeppejä (squares).

Muut puuteollisuuteen kuuluvat teollisuuslajit ovat vähemmän huomattavia, jos, niinkuin teollisuustilastossa on laita, puuhiomot ja selluloosatehtaat luetaan paperiteollisuuteen.

Muuan teollisuuslaitos, joka kaiketi lähimmin on luettava puuteollisuuteen, jos kohta ei se välittömästi käyttele raaka-ainetta, on kuitenkin jokseenkin huomattava, nimittäin vuodesta 1898 toimiva *kumitavaratehdas*, jossa vuonna 1902 oli 95 työntekijää ja jonka tuotannonarvo oli 610,000 mk.

Rakennusteollisuus.

Teollisuustilastossa huomioon otettu rakennustoiminta käsittää rakennusmestarien ja urakoitsijain harjoittaman talonrakennuksen. Sen ohessa luetaan kuitenkin tämän teollisuuden harjoittajiin joihinkuihin semmoisiin ammatteihin kuuluvat henkilöt, jotka ovat likeisessä yhteydessä rakennusteollisuuden kanssa, nimittäin maalarit ja verhoilijat, nuohojat ja kadunlaskijat. Rakennusteollisuus sanan ahtaammassa merkityksessä on jyrkkien vaihtelujen alainen, rahan runsaudesta ja liikeoloista riippuen. On jo mainittu koko tästä teollisuusryhmästä, että siinä päin vastoin kuin likimmittain kaikissa muissa on huomattavana vähennystä vuodesta 1897 vuoteen 1902. Tämä asianlaita esiintyy kuitenkin verrattomasti räikeämpänä ahtaammin käsitetyssä rakennusteollisuudessa, jolla teollisuustilastossa on seuraavat arvot:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Tuotannon arvo tuh. <i>Smc.</i>
1885	59	986	1,653
1888	54	1,150	1,272
1891	70	2,289	2,541
1894	67	1,199	1,147
1897	82	2,486	5,917
1898	82	3,029	5,962
1899	81	7,624	4,063
1900	83	1,891	3,537
1901	91	1,928	4,183
1902	96	2,182	4,251

Vuonna 1898 alkoi niin ollen jyrkkä väheneminen, joka kohosi huippuunsa vuonna 1900. Näillä tiedoilla on kuitenkin ainoastaan suhteellista arvoa, kun tähän teollisuuteen nähden ei ole epäilemistäkään, että teollisuushallituksen saamat tiedot ovat olleet sangen vaillinaiset.

Maalarin ja *verhoilijan* ammatteihin nähden on teollisuustilastossa seuraavat arvot:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Tuotannon arvo tuh. <i>Smc.</i>
1885	153	734	930
1888	181	831	1,111
1891	225	1,132	1,617
1894	221	1,045	1,242
1897	237	1,315	1,979
1898	236	1,436	2,186
1899	247	1,545	2 350
1900	241	1,544	2,499
1901	242	1,461	2,436
1902	224	1,411	2,382

Ravinto- ja nautintoaineteollisuus.

Suurin osa maassamme korjatusta viljasta jauhatetaan tulli- taikka kotitarvemyllyissä. Tullimyllyjä oli, jos teollisuushallitus on niistä kaikista saanut tietoa, vuonna 1902 lukuaan 1,768. Niitä käyttää suurimmaksi osaksi pienempien koskien vesivoima.

Maan kauppajauhomyllyjen toiminta näkyy seuraavista niissä jauhatetun viljan arvoa osottavista numeroista:

Vuonna	1890	1892	1894	1896	1898	1900	1902
Valmistusarvo milj. <i>Smc</i>	1,527	6,859	2,629	2,217	5,829	10,428	9,145

Jos kohta nämä numerot eivät tarkoin osota näissä myllyissä jauhatetun viljan määrää, koska täytyy ottaa huomioon viljanhintain vaihtelu ja kenties myöskin vaikeus kauppamylyjen ja tullimyllyjen luokittelussa, niin näyttävät ne kuitenkin, että kauppajauhomyllyjen tuotannon määrä on sangen suuresti vaihdellut.

Sokeriteollisuudelle on ajanjakso 1898—1902 ollut tärkeä aika. Aikaisemmin oli tämä teollisuus rajoittunut maahan tuotetun raakasokerin puhdistamiseen, mutta tällä ajanjaksolla teki turkulainen osakeyhtiö Alpha yrityksen ryhtyä sangen laajaperäisesti harjoittamaan valkojuurikassokerin valmistusta käyttämällä kotimaista raakatavaraa. Tämä yritys kuitenkin antoi taloudellisessa suhteessa huonon tuloksen, ja sokeriteollisuus on taaskin rajoittunut puhdistukseen. Tämä teollisuus on kuitenkin, vaikka siten rajoitettuna, mahtavasti kehittynyt, niinkuin näkyy seuraavista tiedoista:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Tuotannon arvo <i>Smc</i>
1893	2	228	7,470,792
1895	2	276	7,307,697
1897	2	338	10,393,000
1899	6	891	17,508,476
1901	7	808	23,268,085
1902	7	804	19,368,200

Paremmiin kuin tuotannon arvo osottaa kuitenkin puhdistetun sokerin määrä tämän teollisuuden kehitystä. Seuraavat tiedot osottavat tämän määrän suuruutta tuontimäärien yhteydessä.

Vuonna	1893	1895	1897	1899	1901	1902
Sokeria puhdistettu Suomessa tonnia	7,251	7,389	10,900	19,974	26,016	23,190
Maahan tuotu puhdist. sokeria tonnia	6,386	8,447	8,876	3,634	0,976	1,085
Summa	13,637	15,836	19,776	23,608	26,992	24,275

Valitettavasti eivät nämä luvut kuitenkaan ole täysin tarkkoja, syystä että eräitten vuosien esitiedoissa on puhdistetun sokerin määrä yhdistetty pienempiin farinin, melassin j. s. määriin. Ne osottavat joka tapauksessa likimääräisesti niin hyvin kotimaisen sokerinpuhdistusteollisuuden laajuuden kuin myös maan sokerinkulutuksen, sillä sokerin vienti on ollut sangen pieni. Vielä vuonna 1895 oli ulkomaisen puhdistetun sokerin tuonti melkoista suurempi kotimaassa puhdistetun sokerin määrää (mikä tosin, niinkuin tiedot vuodelta 1893 osottavat, ei silloin enää ollut säännöllisesti laita), mutta vuosina 1901 ja 1902 oli puhdistetun sokerin tuonti vähäpätöinen verrattuna kotimaassa puhdistetun sokerin määrään.

Sikurinvalmistus on ollut vähenemään ja sen työpaikkojen luku on vähentynyt 7:stä vuonna 1897 4:än vuonna 1902.

Leipomoteollisuuden alalla on höyryleipomojen luku lisääntynyt 2:sta 4:än. Leipomojen (siihen luettuna höyryleipomojen) luku, niiden työntekijäluku ja valmistusarvo näkyy seuraavista tiedoista:

Vuonna	1892	1897	1902
Työpaikkoja	234	260	301
Työntekijöitä	921	1,124	1,396
Valmistusarvo <i>Smf.</i>	3,793,091	4,458,953	5,740,000

Saattaa kuitenkin pitää varmana, että useat pienemmät leipomot eivät ole antaneet tietoja toiminnastaan teollisuustilastoon, jonka ohessa on huomattava, että maaseudun leipomot ovat edellä mainittujen, teollisuustilastossa noudatettujen yleisten periaatteiden mukaan teollisuustilastosta erotetut. Sokerileipomoja ei myöskään ole otettu lukuun. Niitä oli vuonna 1902 21, ja niiden työntekijäluku oli 157 henkeä sekä valmistusarvo 668,700 mk.

Maan neljän höyryleipomon valmistusarvo oli vuonna 1902 812,000 mk.

Teurastusteollisuutta harjoitetaan kaikkialla käsityömaisesti, *makkarateollisuutta* sitä vastoin 7 työpaikassa moottoreilla. Jos luetaan yhteen näiden molempain teollisuudenhaarain ynnä tehdasmaisesti toimivien makkaralaitosten työpaikkain ja työntekijäin luku sekä tuotannonarvo, niin saadaan vuodelta 1902 143 työpaikkaa, joissa oli 408 työntekijää ja joiden tuotannonarvo oli 2,815,000 mk.

Erittäin suuri yleinen yhteiskunnallinen merkitys on niissä teollisuudenhaaroissa tapahtuneilla muutoksilla, jotka harjoittavat alkoholipitoisten juomain valmistusta.

Polttimoliikkeen muutokset näkyvät seuraavista tiedoista:

Vuonna.	Polttimoita.	Työntekijöitä.	Valm. raakaa väkiviinaa milj. litr.
1886	67	1,100	11,331
1893	29	458	5,032
1895	26	431	5,123
1897	31	518	8,312
1899	28	452	8,779
1901	26	457	7,425 ¹
1902	24	445	6,179

¹ Kuopion läänissä, mistä ei ole tarkkoja numerotietoja olemassa, on valmistusmäärä arvioitu likimain 52,000 litraksi.

XXXIII

Suurin osa käytetystä viljasta on ollut ulkomaista.

Toimessa oli kolme *painohiivatehdasta*, joiden tuotannon arvo oli yhteensä 631,700 mk. Ne olivat kaikki polttimojen yhteydessä ja niillä oli näiden kanssa yhteinen työväki.

Väkiwinatehtaitten luku, joka vuonna 1886, jolloin tehdasmainen paloviiinanvalmistus oli suurimmillaan, oli kokonaista 82, oli vuonna 1897 vähentynyt 35:en ja oli vuonna 1902, ensin lisääntyttyään ja sitten vähennyttyään, taasen 35. Vuonna 1902 tislattiin väkijuomia teollisuustilaston mukaan 5,820,875 litraa.

Huomattava teollisuudenhaara olivat *punssi-* ja *viinitehtaat*, joita vuonna 1902 oli 12. Niiden työntekijäluku oli 71 henkeä ja tuotannon arvo 1,686,300 mk.

Tuotantoarvoonsa nähden ehdottomasti suurin alkoholia käyttävistä teollisuuksista on *oluenpano*. Siitä mainittakoon seuraavia tietoja:

Vuonna.	Panimoja.	Työntekijöitä.	Oluen ja portterin valmistus tuh. litraa.
1886	83	954	12,804
1889	88	1,200	20,552
1891	89	1,411	24,932
1893	87	1,136	19,347
1895	88	1,267	22,019
1897	88	1,451	27,780
1899	88	1,565	26,994
1901	85	1,502	28,091
1902	85	1,465	24,699

Valmistus oli vuonna 1902 huomattavasti vähempi kuin se oli ollut lähinnä edellisinä vuosina.

Vuonna 1902 käytettiin ulkomaista viljaa raaka-aineena viinapolttimoissa suhteellisesti enemmän kuin olutpanimoissa; ensinmainituissa oli käytetty ulkomainen vilja 71,7 % koko käytetystä viljamäärästä kilogrammoin ilmaistuna, jälkimäisissä ainoastaan 56,6 %. Semmoinen suhde ei kuitenkaan ole suinkaan aina ollut sääntönä; päinvastoin käytettiin 1890-luvulla tavallisesti ulkomaista viljaa suhteellisesti enemmän panimoissa kuin polttimoissa.

Vähäpätöisiä ovat pari *mallastehdasta* sekä *kaljapanimot*, joita teollisuustilastossa on 6. Paljoa enemmän kuin näissä valmistetaan kaljaa olutpanimoissa, missä tämä valmistus jääkellarikaljanpanon yhteydessä ainakin vuosisadan vaihteen lähinnä edellisinä ja jälkeisinä vuosina on ollut varsin huomattava osa panimojen koko tuotannosta; niinpä oli mainittu valmistus vuonna 1902 lähes 9 miljoonaa litraa, käsittäen siis runsaasti kolmanneksen oluen ja portterin valmistuksen litraluvusta.

Niinikään valmistettiin monessa olutpanimossa simaa ja *virvoitusjuomia*. Sen ohessa valmistettiin virvoitusjuomia erinäisissä virvoitusjuomatehtaissa.

Semmoisia on vuosikymmenen 1893—1902 kuluessa syntynyt suuri joukko, niinkuin näkyy seuraavista arvoista:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Tuotannon arvo <i>Smc.</i>
1893	42	142	357,768
1895	47	167	450,693
1897	68	259	770,423
1899	93	340	877,933
1900	109	398	955,011
1901	142	477	1,205,021
1902	134	454	887,600

Työpaikkojen luku oli niinmuodoin vuosina 1893—1901 lisääntynyt 238 % ja työntekijäinkin luku lisääntynyt enemmän kuin kolmikertaiseksi, samassa kun tuotannon arvo oli lisääntynyt puolenkolmattakertaiseksi. Vastoin tätä runsasta lisääntymistä osottavat 1902 vuoden numerot vähenemistä.

Virvoitusjuomatehtaat ovat melkein kaikki jokseenkin pieniä.

Alkoholipitoisia juomia tuodaan maahan melkoinen määrä viinejä, konjakkia ja aarakkia, mutta muutoin on tuonti vähäpätöinen. Vienti on vähäpätöinen.

Tupakkateollisuuden kehitys näkyy seuraavista numeroluvuista:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Tuotannon bruttoarvo <i>Smc.</i>
1889	32	1,577	5,145,177
1891	32	1,837	5,790,157
1893	29	1,578	5,664,046
1895	30	1,750	6,371,844
1897	34	2,706	8,955,527
1899	37	2,878	11,396,159
1901	38	2,920	13,520,993
1902	32	3,110	12,885,300

Tehtaitten luku ei, kuten näkyy, ole lisääntynyt, vaikka se joinakuina vuosina oli suurempi kuin vuonna 1902; useita pieniä tehtaita lakkasi vuonna 1901. Sitä vastoin on työntekijäluku lisääntynyt kahdenkertaiseksi ja tuotannon arvo enemmän kuin puolenkolmattakertaiseksi.

Vaatetus- ja puhdistusteollisuus.

Tähän kuuluvia teollisuuksia harjoitetaan ylipäätään käsiteollisuutena; kuitenkin on hattu- ja jalkineiteollisuuden alalla verrattain laajaperäistä teh-

dasliikettäkin. Tärkeimmät tähän ryhmään kuuluvat elinkeinot ovat räätälin- ja suutarinammatti.

Räätälinverstaisiin nähden mainittakoon seuraavat luvut:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Valmistusarvo <i>Smc</i>
1893	353	1,361	2,509,278
1895	410	1,621	3,149,919
1897	408	1,752	3,684,179
1899	428	2,113	4,356,699
1901	435	2,079	4,604,071
1902	487	2,318	4,738,400

Käsityömäisesti harjoitettua jalkineteollisuutta valaisevat seuraavat numerot:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Valmistusarvo.
1893	534	1,214	1,240,296
1895	551	1,406	1,580,695
1897	532	1,499	1,954,976
1899	504	1,484	2,308,231
1901	472	1,368	1,925,017
1902	491	1,392	2,030,100

Vuonna 1897 oli ainoastaan yksi vähäpätöinen *jalkinetehtas* (puukenkään valmistusta varten), joka sittemmin on lakannut. Mutta seuraavana vuonna perustettiin suurenlainen jalkinetehtas Orihveden Korkeakoskelle. Sittemmin on myöskin eräs oululainen jalkineliike laajentunut siinä määrin, että se on luettu tehtaaksi. Yhteensä oli näiden tehtaitten työntekijäluku vuonna 1902 137 henkeä ja tuotannon arvo 488,300 mk.

Tehdasmaisesta hattujen ja lakkien valmistuksesta esitetään seuraavat numerot:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Valmistusarvo <i>Smc</i>
1897	5	250	766,995
1902	6	226	897,200

Käsityömäisesti harjoitettu hattujen ja lakkien valmistus taas osottaa seuraavia vaihteluja:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Valmistusarvo <i>Smc</i>
1897	22	83	185,555
1902	20	208	533,800

Niinkuin näkyy, ovat tässä teollisuudenlajissa käsiteollisuuslaitokset, jos kohta niiden luku on vähentynyt, viisivuotiskaudella edistyneet paljoka nopeammin kuin tehtaajat, mutta samassa itse siihen laajuuteen nähden, missä niitä on harjoitettu, tulleet entistä lähemmäksi tehdasteollisuutta.

Vähemmänarvoisia ovat turkkurinliikkeet, paitatehtaajat y. m. vaatetusteollisuudenhaarat.

Kylpylaitoksista saapuneet tiedot näyttävät olevan sangen vaillinaiset.

Grafillinen teollisuus.

Kirjapainoista mainittakoon seuraavat numeroluvut:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Tuotannon arvo <i>Smc.</i>
1892	56	1,097	2,275,405
1893	60	1,118	2,094,204
1895	63	1,246	2,760,924
1897	70	1,482	3,513,291
1899	72	1,806	4,361,068
1901	88	2,033	5,144,190
1902	88	2,057	5,079,900

Niinkuin näkyy, on 10 vuodessa työpaikkain luku lisääntynyt runsaasti puolentoista kertaiseksi, työntekijäin luku kasvanut noin 87,5 % ja tuotannon arvo noin 123 %.

Edellä oleviin valmistusarvoihin on myöskin luettu paperin arvo, joka vuonna 1902 oli lähes 1½ miljoonaa markkaa.

Sen ohessa oli vuonna 1902 toimessa 8 kivipainoa, joissa oli 317 työntekijää ja joiden tuotannon arvo oli 921,000 mk.

Valokuvaamoja on syntynyt lukuisasti, niinkuin näkyy seuraavasta vuosien 1897 ja 1902 välisestä vertailusta:

Vuonna.	Työpaikkoja.	Työntekijöitä.	Valmistusarvo <i>Smc.</i>
1897	36	133	341,332
1902	57	208	551,800

Tapettipainoa suoritetaan tapettitehtaissa. Pari pientä puupiirräntätehdasta on olemassa.

Tässä esitetyt erikoisia teollisuuksia koskevat tiedot eivät tietystikään anna yhtä selvää kuvaa *koko* teollisuuden tilasta ja vaiheista, kuin aikaisemmat katsaukset teollisuusryhmiin. Yhdessä suhteessa ne kuitenkin täydentävät mainittuja yleisempiä tauluja, sillä kun viimeksimainituissa on luonnollisista syistä tuotanto osotettu ainoastaan arvolla, on tässä lukuisissa tapauksissa myös mainittu yksityisten teollisuuksien valmistuksen, tuonnin ja viennin määrä. Erikoiskatsaukset osottavat siis jossakin määrin, kuinka suureksi osaksi tuotantoarvojen erotukset eri vuosina ja ajanjaksoina ovat riippuneet valmistusmäärien erilaisuudesta, ja kuinka suureksi osaksi ne ovat riippuneet hintasuhteista ja laskutavan erilaisuudesta. On jo huomautettu, paperiteollisuuden valmisteihin nähden, etteivät tuotannon arvon vaihtelut aina pidä yhtä saman vuoden valmistusmäärien vaihtelujen kanssa. *Pääasiallisesti* saattaa kuitenkin yleiskatsausten eri teollisuuksiin katsoa vahvistavan sitä tulosta, mikä kävi selville yleisistä katsaustauluista, nimittäin että Suomen teollisuus on suuresti edistynyt vuodesta 1894 lähtien likimain 19:nneen vuosisadan loppuun, mutta sitä vastoin vuosina 1901 ja 1902 ollut joko seisahdustilassa tai jopa taantumassakin.

Helsingissä tammikuussa 1905.

F. Alfred Brander.

T. S. Dillner.

Vuoriviljelys, Tehdas- ja Käsityöteollisuus luokittain järjestettynä erityisesti Suomen oloihin katsoen.

		<p style="text-align: center;">Ensimmäinen Osasto.</p> <p style="text-align: center;">Ensimmäinen ryhmä.</p> <p style="text-align: center;"><i>Kaivoslouhinta ja malminsaalis.</i></p>
Luokka	1	1. Rauta-, kupari-, hopea-, lyijy-, tina-, nikkeli- ja sinkkimalmi- kaivoksia.
Luokka	2	2. Rikkikiisu-, grafiti-(lyijykivi)kaivoksia ja louhoksia.
Luokka	3	1. Järvimalmin saantipaikkoja. 2. Suomalmin saantipaikkoja.
		1. Huuhtamoita. 2. Annollislaitoksia.
		<p style="text-align: center;">Toinen ryhmä.</p> <p style="text-align: center;"><i>Sulattoja ja metallin jalostuttamislaitoksia.</i></p>
Luokka	4	1. Maasuuneja. 2. Melloituslaitoksia. 3. Terästehtaita. 4. Kankirautatehtaita. 5. Rauta- ja teräslevytehtaita. 6. Rautavalimoita. 7. Hopea-, kupari-, tina-, lyijy- ja sinkkitehtaita. 8. Jura- ja hienotehtaita. 9. Kuparisepän verstaiteita. 10. Naula-, rautalanka- ja pulttitehtaita. 11. Sahanterätehtaita. 12. Hauli- ja luotitehtaita. 13. Kirjasinvalimoita. 14. Rahapajoja.
Luokka	5	1. Tehtaita kulta-, hopea- ja tinatavarain valmistamista varten. 2. Vaskivalimoita. 3. Kultaus-, hopeoitus-, tinaus- ja galvanointitehtaita. 4. Läksi- ja peltisepän verstaiteita.

		5. Viilatehtaita.
		6. Tehtaita karstojen ja muiden teräslankatavarain valmistamista varten.
		Kolmas ryhmä.
		<i>Koneteollisuus.</i>
Luokka	6	1. Konepajoja.
		2. Laivaveistämöitä, varveja.
Luokka	7	1. Tehtaita kellojen ja tieteellisten koneitten valmistam. varten.
		2. " soittokoneitten valmistamista varten.
		3. " sähkökoneitten " "
		4. " haavanparannuskalujen valmistamista varten.
		5. " ompelukoneitten valmistamista varten.
		6. " ampuma-aseitten " "
		Toinen Osasto.
		Neljäs ryhmä.
		<i>Kiviteollisuus.</i>
Luokka	8	1. Kivilouhoksia ja kivenhakuuverstaita.
		2. Kivihioita ja kiilloituslaitoksia.
		3. Kivimyllyjä ja kivensurvontalaitoksia.
Luokka	9	1. Kalkkiuuneja.
		2. Sementtitehtaita.
		3. Tiilitehtaita.
		4. Savenvalajan verstaita.
		5. Kaakeli-, fajanssi- ja porsiinitehtaita.
		6. Savipiippu- ja torvitehtaita.
		7. Kipsivalajan verstaita.
Luokka	10	1. Lasitehtaita ja lasihioita.
		2. Peilitehtaita.
		Viides ryhmä.
		<i>Kemiallinen teollisuus.</i>
Luokka	11	1. Tuotteita, jotka perustuvat elimettömiin aineksiin, esim. elimettömiä happoja ja suoloja.
		2. Kimröökki- ja väritehtaita.
		3. Värjäys- ja valkaisulaitoksia.
Luokka	12	1. Öljykeittiöitä.
		2. Kynttilätehtaita.
		3. Saippua-, suopa-, glyserini- ja voidetehtaita.

Luokka	13	<ol style="list-style-type: none"> 1. Terva-, piki- ja asfalttikeittiöitä. 2. Tehtaita hartsin, tärpätin, puuöljyn, puuviinan, lakkavernissan, sinettilakan, hajuvesien y. m. s. valmistamista varten. 3. Puu- ja kivennäisöljyn (Petrolion) puhdistuslaitoksia. 4. Kaasutehtaita. 5. Sähkövalotehtaita. 6. Turpeennosto- ja sydenpolttolaitoksia.
Luokka	14	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tulitikkutehtaita. 2. Ruutitehtaita. 3. Dynamititehtaita. 4. Tehtaita muunlaisen räjähdysaineitten valmistamista varten.
Luokka	15	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liimakeittiöitä ja gelatinittehtaita.
Luokka	16	<ol style="list-style-type: none"> 1. Luumyllyjä. 2. Tehtaita keinotekoisten lannoitusainetten valmistam. varten. 3. Taidejauho-(pudretti-)tehtaita.
Kuudes ryhmä.		
<i>Nahkateollisuus.</i>		
Luokka	17	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nahkaparkittoja. 2. Tehtaita ja verstaita satulasepän töitä ja nahkateoksia varten. 3. " " nahkasurrogaatteja ja nahan jäljennöksiä esim. keinotekoista nahkaa, gumi- ja vahakangasta varten. 4. " " karva-, harjas-, jouhi-, höyhen-, nahka-, turkki- ja patja-aineksia sekä harjateoksia varten.
Seitsemäs ryhmä.		
<i>Tekstiiliteollisuus.</i>		
Luokka	18	<ol style="list-style-type: none"> 1. Villakehruulaitoksia. 2. Villa- ja verkatehtaita. 3. Vanutuslaitoksia.
Luokka	19	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pumpulikehruu- ja kutomatehtaita. 2. Liinakehruu- ja kutomatehtaita. 3. Trikootehtaita. 4. Sukkatehtaita. 5. Rihma- ja pitsitehtaita. 6. Vanutehtaita.
Luokka	20	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kõysitehtaita. 2. Nyöripunojan verstaita.
Kahdeksas ryhmä.		
<i>Paperiteollisuus.</i>		
Luokka	21	<ol style="list-style-type: none"> 1. Puuhiomoita, puu- ja olkimassatehtaita. 2. Sellulosatehtaita.

		<ol style="list-style-type: none"> 3. Pahvi-, kattohuopa- ja asfalttitehtaita. 4. Paperitehtaita. 5. Tapettehtaita. 6. Kirjeenkuori- ja pussitehtaita. 7. Laatikkotehtaita. 8. Korttitehtaita. 9. Kirjansitomatehtaita.
		<p>Yhdeksäs ryhmä.</p> <p><i>Puun, luun, kautsun, guttaperkan ja muitten samanlaatuisten aineitten kalustamista tarkoittava teollisuus.</i></p>
Luokka	22	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sahalaitoksia. 2. Paanunveistolaitoksia.
Luokka	23	<ol style="list-style-type: none"> 3. Rahna- tahi puulankatehtaita. 1. Nikkarinverstaita ja huonekalutehtaita. 2. Sorvausverstaita ja lankarullatehtaita. 3. Tynnyrintekijäin verstaita. 4. Väkipyörätehtaita. 5. Korkkitehtaita.
Luokka	24	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koppatehtaita (puuta, niintä, juurta, rottinkia). 2. Tehtaita puisien leikkikalujen valmistamista varten.
Luokka	25	<ol style="list-style-type: none"> 1. Luunveistolaitoksia. 2. Kampatehtaita.
Luokka	26	<ol style="list-style-type: none"> 3. Tehtaita kautsu-, guttaperkka- ja merivahateoksia varten. 1. Ajokalutehtaita.
		<p>Kymmenes ryhmä.</p> <p><i>Rakennusteollisuus.</i></p>
Luokka	27	<p>Töitä, joita ovat valmistaneet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yksityiset arkkitehdit. 2. Rakennusurakkamiehet. 3. Muurarit. 4. Salvumiehet. 5. Katonpanijat. 6. Maalarit ja tapetinpanijat. 7. Lasimestarit. 8. Nuohojat. 9. Kadunlaskijat.
		<p>Yhdestoista ryhmä.</p> <p><i>Ravinto- ja nautintoaineita valmistava teollisuus.</i></p>
Luokka	28	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jauhomyllyjä. 2. Ryyini-, seulo- ja survinmyllyjä.

Luokka	29	3. Tärkkelys- ja destrinitehtaita.
		1. Sokeritehtaita.
		2. Suklaatitehtaita.
Luokka	30	3. Sikuri- ja kahvinsurrogaattitehtaita.
		1. Leipätehtaita.
		2. Sokerileivostehtaita.
		3. Teurastuslaitoksia.
		4. Makkaratehtaita.
		5. Meijereitä.
		6. Säilytys-(konservi-)laitoksia.
Luokka	31	1. Oluttehtaita.
		2. Portteritehtaita.
		3. Viinapolttimoita ja painohiivätehtaita.
		4. Väkiiviina- ja likööritehtaita.
		5. Hedelmäviinitehtaita.
		6. Etikkatehtaita.
		7. Kivennäisvesitehtaita.
Luokka	32	1. Tupakkatehtaita (kartuusitupakkaa, sikareja, paperosseja, nuuskaa).
		Kahdestoista ryhmä.
		<i>Vaatetus- ja puhdistusteollisuus.</i>
Luokka	33	1. Paitatehtaita.
		2. Räätilin verstaita.
		3. Hattu- ja lakkitehtaita.
		4. Turkkurin verstaita.
		5. Tehtaita hansikasten, hankkilusten y. m. valmistamista varten.
		6. Jalkinetehtaita ja suutarin verstaita.
Luokka	34	1. Tukankäherrys- ja parranajohuoneita.
Luokka	35	1. Kylpylaitoksia.
		2. Pesu- ja mankelilaitoksia.
		Kolmastoista ryhmä.
		<i>Kuvaava teollisuus.</i>
Luokka	36	1. Kirjapainoja.
		2. Kivipainoja.
		3. Puunpiirroslaitoksia.
		4. Valokuvauslaitoksia.

I. Yleinen katsaus käsityö- ja tehdasteollisuuden Suomessa 1902.

Ryhmä.	Luokka.	Teollisuuslaji ja teollisuuslaitoksia.	Kaupungeissa ja kauppaloissa.			Maaseudulla.			Summa koko maassa.		
			Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>
IV	8	Kivenlouhoksia ja kivenhakuuverstaita	35	675	1,063,100	14	489	333,000	49	1,164	1,396,100
"	"	Liitutehdas	1	24	29,800	—	—	—	1	24	29,800
"	"	Liitukynätehdas	—	—	—	1	3	1,100	1	3	1,100
"	9	Kalkkipolttimoita	2	45	100,500	28	328	630,500	30	373	731,000
"	"	Tiilitehtaita	11	317	249,600	183	3,767	2,665,700	194	4,084	2,915,300
"	"	Savenvalajanverstaita	10	22	18,600	34	64	47,400	44	86	66,000
"	"	Kaakeli-, fajanssi- ja posliinitehtaita	7	396	892,500	3	401	1,062,900	10	797	1,955,400
"	"	Sementtivalimoita	7	73	216,900	—	—	—	7	73	216,900
"	"	Kipsivalimoita	3	6	8,900	—	—	—	3	6	8,900
"	"	Muuriruukkitehdas	1	8	44,000	—	—	—	1	8	44,000
"	"	Lasitehtaita	1	56	180,000	14	1,545	3,411,600	15	1,601	3,591,600
V	11	Väritehtaita	4	26	823,700	—	—	—	4	26	823,700
"	"	Kimröökkitehtaita	—	—	—	4	31	133,400	4	31	133,400
"	"	Värjäystehtaita	1	6	12,000	1	5	71,000	2	11	83,000
"	"	Värjäyslaitoksia	42	110	285,200	83	121	248,100	125	231	533,300
"	12	Öljykeittiöitä	—	—	—	3	18	276,500	3	18	276,500
"	"	Kynttilätehtaita	2	26	600,900	—	—	—	2	26	600,900
"	"	Saippuatehtaita	6	81	1,385,100	2	13	144,000	8	94	1,529,100
"	13	Teknokemiallisia tehtaita	10	32	90,800	4	115	771,200	14	147	862,000
"	"	Kuivatislauslaitoksia	—	—	—	16	52	115,900	16	52	115,900
"	"	Pikitehtaita	—	—	—	2	8	67,800	2	8	67,800
"	"	Asfalttitehtaita	5	84	612,200	—	—	—	5	84	612,200
"	"	Lakka- ja polityyriteht.	5	11	89,500	—	—	—	5	11	89,500
"	"	Kaasutehtaita	3	162	856,700	—	—	—	3	162	856,700
"	"	Sähkövalotehtaita	13	166	849,700	3	13	—	16	179	849,700
"	"	Sysienvalmistuslaitoksia	—	—	—	6	144	219,200	6	144	219,200
"	"	Turvetehtaita	—	—	—	2	76	53,500	2	76	53,500
Siirto			169	2,326	8,409,700	403	7,193	10,252,800	572	9,519	18,662,500

Ryhmä	Luokka	Teollisuuslaji ja teollisuuslaitoksia.	Kaupungeissa ja kauppaloissa.			Maaseudulla.			Summa koko maassa.		
			Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. Smc.	Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. Smc.	Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. Smc.
		Siirto	169	2,326	8,409,700	403	7,193	10,252,800	572	9,519	18,662,500
V	13	Turvepehkutehtaita . . .	—	—	—	3	22	23,400	3	22	23,400
"	"	Tulitikkutehtaita . . .	4	239	437,700	9	388	568,700	13	627	1,006,400
"	14	Pyroteknillinen laboratorio	1	3	15,000	—	—	—	1	3	15,000
"	"	Dynamiittitehdas	—	—	—	1	25	97,200	1	25	97,200
"	16	Luujuuhotehtaita	2	27	167,100	12	29	106,300	14	56	273,400
VI	17	Nahkatehtaita	9	774	6,060,800	5	122	484,900	14	896	6,545,700
"	"	Karvuuverstaita	71	324	1,674,400	681	1,490	4,754,300	752	1,814	6,428,700
"	"	Satulasepäntehtaita	2	46	171,500	—	—	—	2	46	171,500
"	"	Satulasepänverstaita	75	196	434,900	—	—	—	75	196	434,900
"	"	Turkkitarvetehdas	1	15	52,000	—	—	—	1	15	52,000
"	"	Harjansitomatehtaita	2	152	435,000	—	—	—	2	152	435,000
"	"	Harjansitomaverstaita	6	34	64,700	1	5	4,500	7	39	69,200
VII	18	Villateollisuuslaitoksia	12	1,106	5,021,000	15	1,003	3,869,500	27	2,109	8,890,500
"	"	Vanutuslaitoksia	—	—	—	8	7	6,700	8	7	6,700
"	19	Vanutehdas	—	—	—	1	8	15,200	1	8	15,200
"	"	Pumpuliteollisuuslait.	5	4,841	13,748,600	1	1,271	4,200,000	6	6,112	17,948,600
"	"	Pellavanloukutuslaitos	—	—	—	1	10	17,000	1	10	17,000
"	"	Liinateollisuuslaitos	1	1,346	3,400,000	—	—	—	1	1,346	3,400,000
"	"	Trikootarvetehtaita	5	706	1,957,700	—	—	—	5	706	1,957,700
"	"	Matonkutomo	1	74	9,300	—	—	—	1	74	9,300
"	"	Villakutomalaitoksia	15	90	147,900	—	—	—	15	90	147,900
"	20	Köysitehtaita	4	38	77,100	—	—	—	4	38	77,100
"	"	Nyöripunojanverstaita	3	40	65,700	—	—	—	3	40	65,700
"	"	Nauhatehtaita	1	26	100,000	2	19	37,500	3	45	137,500
"	"	Tilketehdas	—	—	—	1	5	9,900	1	5	9,900
"	"	Rullakartiinitehtaita	2	21	64,000	—	—	—	2	21	64,000
VIII	21	Puuhiomoita	2	103	342,300	27	2,139	5,529,300	29	2,242	5,871,600
"	"	Selluloosatehtaita	—	—	—	8	509	2,083,000	8	509	2,083,000
"	"	Pahvitehdas	—	—	—	1	36	96,000	1	36	96,000
"	"	Asfalttihuopatehtaita	3	14	141,300	3	33	115,500	6	47	256,800
"	"	Paperitehtaita	2	446	2,750,000	14	3,695	18,341,000	16	4,141	21,091,000
		Siirto	398	12,987	45,747,700	1,197	18,009	50,612,700	1,595	30,996	96,360,400

Ryhmä.	Luokka.	Teollisuuslaji ja teollisuuslaitoksia.	Kaupungeissa ja kauppaloissa.			Maaseudulla.			Summa koko maassa.		
			Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>
		Siirto	398	12,987	45,747,700	1,197	18,009	50,612,700	1,595	30,996	96,360,400
VIII	21	Tapettitehtaita	3	120	683,000	1	3	3,600	4	123	686,600
"	"	Pussi- ja kotelotehtaita	3	108	193,800	—	—	—	3	108	193,800
"	"	Kartonkitehtaita	2	91	61,500	—	—	—	2	91	61,500
"	"	Kartonkilaitoksia	5	23	37,700	—	—	—	5	23	37,700
"	"	Kirjansitomatehtaita	2	35	33,900	—	—	—	2	35	33,900
"	"	Kirjansitomaverstaita	65	306	434,100	—	—	—	65	306	434,100
IX	22	Parkkimyllyjä	—	—	—	4	48	85,500	4	48	85,500
"	"	Sahalaitoksia	36	4,386	18,139,900	608	15,872	48,292,500	644	20,258	66,432,400
"	"	Puuvillatehtaita	—	—	—	7	80	64,600	7	80	64,600
"	23	Puunaula- ja lestitehtaita	1	10	3,400	1	4	3,300	2	14	6,700
"	"	Nikkarintehtaita	12	882	2,685,000	5	135	600,000	17	1,017	3,285,000
"	"	Nikkarinverstaita	171	725	961,300	1	10	12,100	172	735	973,400
"	"	Ruumiinkirstutehtaita	16	64	121,900	—	—	—	16	64	121,900
"	"	Sorvarintehtaita	2	62	117,000	—	—	—	2	62	117,000
"	"	Sorvarinverstaita	27	53	45,600	—	—	—	27	53	45,600
"	"	Lankarullatehtaita	1	316	444,100	5	795	2,534,300	6	1,111	2,978,400
"	"	Kaidetehtaita	—	—	—	2	9	19,400	2	9	19,400
"	"	Tynnyrintehtaita	3	48	289,800	1	13	21,200	4	61	311,000
"	"	Tynnyrintekijäinverst.	5	12	35,700	2	5	40,200	7	17	75,900
"	"	Korkkitehtaita	4	109	346,000	—	—	—	4	109	346,000
"	24	Korilaitoksia	2	11	19,600	—	—	—	2	11	19,600
"	25	Kampatehtaita	3	5	4,700	—	—	—	3	5	4,700
"	"	Gummitavaraintehdas	1	95	610,000	—	—	—	1	95	610,000
"	"	Gummityöntekijä	1	1	1,800	—	—	—	1	1	1,800
"	"	Kautsuleimatehtaita	4	10	27,400	—	—	—	4	10	27,400
"	26	Ajokalutehdas	1	13	26,400	—	—	—	1	13	26,400
"	"	Vaunutehtaita	8	15	11,200	—	—	—	8	15	11,200
"	"	Pyörätehdas	—	—	—	1	22	150,000	1	22	150,000
X	27	Muurareja ja rakennusurakoitsijoita	96	2,182	4,250,700	—	—	—	96	2,182	4,250,700
"	"	Maalareita ja verhoilijoita	224	1,411	2,382,000	—	—	—	224	1,411	2,382,000
"	"	Lasimestareita	27	48	198,800	—	—	—	27	48	198,800
		Siirto	1,123	24,128	77,914,000	1,835	25,005	102,439,400	2,958	59,133	180,353,400

Ryhmä.	Luokka.	Teollisuuslaji ja teollisuuslaitoksia.	Kaupungeissa ja kauppaloissa.			Maaseudulla.			Summa koko maassa.		
			Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>
		Siirto	1,123	24,128	77,914,000	1,835	35,005	102,439,400	2,958	59,133	180,353,400
X	27	Nuohojia	37	103	133,900	—	—	—	37	103	133,900
"	"	Kadunlaskijoita	1	66	30,000	—	—	—	1	66	30,000
XI	28	Kauppajauhomyllyjä	13	442	7,027,500	10	31	2,117,300	23	473	9,144,800
"	"	Tullijauhomyllyjä	10	16	—	1,758	1,947	—	1,768	1,963	—
"	29	Sokeritehtaita	7	804	19,368,200	—	—	—	7	804	19,368,200
"	"	Siirappitehdas	—	—	—	1	25	240,800	1	25	240,800
"	"	Makaroonitehdas	—	—	—	1	3	5,000	1	3	5,000
"	"	Sikuritehtaita	3	58	296,000	1	13	51,300	4	71	347,300
"	"	Kahvinpaahdutuslait.	2	6	—	—	—	—	2	6	—
"	"	Kahvin- ja siemenpuhdistustehdas	1	—	432,000	—	—	—	1	—	432,000
"	"	Kaakao- ja suklaatehdas	1	208	1,000,000	—	—	—	1	208	1,000,000
"	30	Höyryleipomoita	4	122	812,800	—	—	—	4	122	812,800
"	"	Leipomoita	297	1,274	4,927,200	—	—	—	297	1,274	4,927,200
"	"	Sokerileipomoita	21	157	668,700	—	—	—	21	157	668,700
"	"	Karamellitehtaita	8	139	663,500	1	6	16,800	9	145	680,300
"	"	Sianteurastuslaitos	1	6	70,000	—	—	—	1	6	70,000
"	"	Teurastuslaitoksia	99	201	1,401,300	—	—	—	99	201	1,401,300
"	"	Makkaratehtaita	7	67	527,900	—	—	—	7	67	527,900
"	"	Makkarantek. verstita	36	134	815,800	—	—	—	36	134	815,800
"	"	Konservitehtaita	—	—	—	2	5	8,900	2	5	8,900
"	"	Mallastehtaita	1	—	8,000	1	3	15,000	2	3	23,000
"	31	Olutpanimoita	49	1,036	5,629,600	36	429	1,624,500	85	1,465	7,254,100
"	"	Kaljapanimoita	5	10	22,700	1	4	10,500	6	14	33,200
"	"	Viinapolttimoita	14	244	926,000	10	201	1,202,600	24	445	2,128,600
"	"	Spriitehtaita	34	138	691,200	1	2	10,600	35	140	701,800
"	"	Painohiivatehtaita	—	—	—	3	—	631,700	3	—	631,700
"	"	Punssi- ja viinitehtaita	12	71	1,686,300	—	—	—	12	71	1,686,300
"	"	Etikkatehtaita	6	9	52,600	1	—	44,500	7	9	97,100
"	"	Virvoitusjuomatehtaita	81	306	720,900	53	148	166,700	134	454	887,600
"	"	Tupakkatehtaita	27	3,018	12,774,500	5	92	110,800	32	3,110	12,885,300
XII	33	Paitatehtaita	6	204	278,200	—	—	—	6	204	278,200
"	"	Räätälinverstita	487	2,318	4,738,400	—	—	—	487	2,318	4,738,400
		Siirto	2,393	35,285	143,617,200	3,720	37,914	108,696,400	6,113	73,199	252,313,600

Ryhmä.	Luokka.	Teollisuuslaji ja teollisuuslaitoksia.	Kaupungeissa ja kauppaloissa.			Maaseudulla.			Summa koko maassa.		
			Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>
		Siirto	2,393	35,285	143,617,200	3,720	37,914	108,696,400	6,113	73,199	252,313,600
XII	33	Korsettilaitoksia	2	11	6,400	—	—	—	2	11	6,400
"	"	Hansikkatehtaita	4	23	62,700	—	—	—	4	23	62,700
"	"	Hattutehtaita	6	226	897,200	—	—	—	6	226	897,200
"	"	Hattu- ja lakkilaitoksia	17	196	507,000	3	12	26,800	20	208	533,800
"	"	Kravattitehtaita	2	17	21,400	—	—	—	2	17	21,400
"	"	Sateenvarjotehtaita	5	22	58,700	—	—	—	5	22	58,700
"	"	Silkkihuiv. ripsutuslaitos	1	12	26,800	—	—	—	1	12	26,800
"	"	Turkkurinverstaita	14	101	390,900	—	—	—	14	101	390,900
"	"	Huopalaitoksia	3	12	3,200	5	32	62,200	8	44	65,400
"	"	Jalkinetehtaita	1	40	131,000	1	97	357,300	2	137	488,300
"	"	Suutarinverstaita	491	1,392	2,030,100	—	—	—	491	1,392	2,030,100
"	34	Tukanleikkauslaitoksia	71	162	217,000	—	—	—	71	162	217,000
"	35	Kylpylaitoksia	81	456	366,400	—	—	—	81	456	366,400
"	"	Pesulaitoksia	24	55	33,200	—	—	—	24	55	33,200
XIII	36	Kirjapainoja	88	2,057	5,079,900	—	—	—	88	2,057	5,079,900
"	"	Kivipainoja	8	317	921,000	—	—	—	8	317	921,000
"	"	Puunpiirroslaitoksia	2	2	3,000	—	—	—	2	2	3,000
"	"	Valokuvauslaitoksia	57	208	551,800	—	—	—	57	208	551,800
		Summa	3,270	40,594	154,924,900	3,729	38,055	109,142,700	6,999	78,649	264,067,600

II. Yleinen katsaus tehdas- ja käsityöteollisuuteen jokaisessa Suomen läänissä vuonna 1902.

L ä ä n i.	Kaupungeissa ja kauppaloissa.			Maaseudulla.			S u m m a.		
	Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Työpaikkain luku.	Työntekijäin luku.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>
Uudenmaan läänissä	806	10,241	43,148,100	387	4,451	11,853,800	1,193	14,692	55,001,900
Turun ja Porin läänissä	708	7,763	30,419,700	568	5,117	12,223,700	1,276	12,880	42,643,400
Hämeen läänissä . .	364	8,372	25,817,200	469	6,575	20,801,500	833	14,947	46,618,700
Wiipurin ” . .	402	4,951	14,790,700	603	11,203	36,801,100	1,005	16,154	51,591,800
Mikkelin ” . .	153	552	1,189,200	310	1,535	3,159,200	463	2,087	4,348,400
Kuopion ” . .	270	2,045	6,746,600	374	2,260	6,285,900	644	4,305	13,032,500
Waasan ” . .	360	4,258	22,180,300	805	4,246	9,904,000	1,165	8,499	32,084,300
Oulun ” . .	207	2,417	10,633,100	213	2,668	8,113,500	420	5,085	18,746,600
Summa	3,270	40,594	154,924,900	3,729	38,055	109,142,700	6,999	78,649	264,067,600

III. Yleinen katsahdus tehdas- ja käsiteollisuuden vuonna 1902 Suomen kaupungeissa ja kauppaloissa, järjestettyinä näiden tuotannon bruttoarvon mukaan.

Kaupunki tai kauppa.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Työpaikkain luku. (Teht. ja verst.)	Työväestö.								Käytettyjä höyrymootoreja.	
			Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		Luku.	Hevosvoimia.
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.		
Helsinki	39,501,500	623	35	24	361	442	5,273	2,742	5,669	3,208	78	2,899
Tampere	24,048,000	266	128	137	331	392	2,905	3,788	3,364	4,317	42	6,318
Turku	18,775,100	408	18	20	219	207	2,368	1,453	2,605	1,680	40	2,625
Nikolainkaupunki .	12,253,100	158	20	9	110	102	1,039	991	1,169	1,102	23	3,021
Pori	8,845,200	164	30	11	111	117	1,718	691	1,859	819	18	1,870
Oulu	8,252,900	120	7	—	101	20	1,374	287	1,482	307	17	1,252
Pietarsaari	8,207,100	36	3	3	54	85	389	746	446	834	9	246
Wiipuri	7,706,200	203	7	1	153	85	1,658	757	1,818	843	14	280
Kotka	5,386,500	56	17	1	86	11	1,303	171	1,406	183	9	563
Kuopio	5,201,300	157	5	3	135	35	1,181	223	1,321	261	14	891
Kemi	1,831,500	21	4	2	21	6	308	42	333	50	4	190
Hämeenlinna . . .	1,537,400	61	4	20	33	59	255	210	292	289	5	74
Rauma	1,493,400	37	—	—	20	4	225	40	245	44	6	133
Loviisa	1,060,200	37	4	—	20	—	203	44	227	44	6	68
Hanko	991,000	37	3	—	14	5	343	61	360	66	5	71
Iisalmi	971,100	39	2	—	16	1	147	13	165	14	2	95
Porvoo	956,900	72	6	2	35	21	223	176	264	199	5	132
Lappeenranta . . .	733,000	27	2	—	22	20	133	43	157	63	4	59
Uusikaupunki . . .	688,400	44	2	—	29	8	220	29	251	37	3	209
Mikkeli	661,000	68	1	—	45	2	200	24	246	26	5	106
Kokkola	638,900	39	—	—	10	11	123	35	133	46	4	101
Tammisaari	638,500	37	5	—	15	6	132	46	152	52	3	58
Jyväskylä	584,600	59	2	—	23	9	170	98	195	107	1	18
Joensuu	527,700	62	3	—	41	2	200	14	244	16	1	3
Hamina	471,800	50	1	1	18	2	151	20	170	23	—	—
Sortavala	392,800	39	1	2	29	2	166	18	196	22	1	17
Kristiinankaup. . .	388,800	36	4	1	12	3	107	9	123	13	1	20
Savonlinna	330,200	49	2	—	16	1	142	18	160	19	2	42
Naantali	280,500	11	—	—	—	—	76	4	76	4	2	40
Raahe	235,700	18	2	—	22	—	45	18	69	18	2	76
Siirto	153,590,300	3,034	318	237	2,102	1,658	22,777	12,811	25,197	14,706	326	21,477

Kaupunki tai kauppala.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smk.</i>	Työpaikkain luku. (Teht. ja verst.)	T y ö v ä e s t ö.								Käytettyjä höyrymoottoreja.	
			Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		Luku.	Hevosvoimia.
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.		
Siirto	153,590,300	3,034	318	237	2,102	1,658	22,777	12,811	25,197	14,706	326	21,477
Lahden kaupp. . .	231,800	37	2	—	4	1	78	25	84	26	—	—
Heinola	198,000	36	1	—	17	—	77	6	95	6	1	15
Kajaani	159,800	28	1	—	16	2	59	14	76	16	1	4
Maarianhamina . .	157,800	17	—	—	6	—	43	6	49	6	—	—
Tornio	153,200	20	—	—	2	—	54	10	56	10	2	25
Salon kaupp. . . .	149,000	22	—	—	7	2	56	12	63	14	—	—
Käkisalmi	100,400	27	5	—	10	—	54	1	69	1	—	—
Uusikaarlepyy . . .	79,200	26	4	2	12	1	47	8	63	11	—	—
Nurmeksien kaupp.	46,500	12	—	—	3	—	19	2	22	2	—	—
Ikaalisten kaupp. .	30,300	5	—	1	3	—	7	—	10	1	—	—
Kaskinen	28,600	6	—	—	1	—	8	2	9	2	—	—
Summa	154,924,900	3,270	331	240	2,183	1,664	23,279	12,897	25,793	14,801	330	21,521
Maaseudulla	109,142,700	3,729	392	86	1,640	775	29,090	6,072	31,122	6,933	619	21,169
Summa	264,067,600	6,999	723	326	3,823	2,439	52,369	18,969	56,915	21,734	949	42,690
V. 1901	270,313,083	6,795	917	402	3,876	2,416	52,451	18,574	57,244	21,392	992	41,323
„ 1900	287,076,178	6,677	1,051	487	4,102	2,798	53,266	18,852	58,419	22,137	955	36,623
„ 1899	258,572,490	6,581	1,131	684	4,423	2,802	55,385	19,419	60,939	22,905	914	30,025
„ 1898	239,028,315	6,331	1,043	516	3,717	2,416	49,844	16,321	54,604	19,253	817	24,642
„ 1897	214,298,440	6,165	910	458	3,671	2,191	43,342	14,355	47,923	17,004	764	20,800
„ 1896	187,457,902	6,054	821	445	3,172	1,839	39,831	13,074	43,824	15,358	700	18,125
„ 1895	162,499,857	6,012	632	334	2,851	1,633	36,125	11,610	39,608	13,577	649	17,082
„ 1894	147,083,806	5,825	525	228	2,647	1,447	32,593	10,343	35,765	12,019	620	15,892 1/2
„ 1893	136,973,967	5,580	614	261	2,640	1,430	31,608	9,532	34,862	11,223	591	15,276 1/2
„ 1892	139,388,324	5,623	836	398	2,818	1,721	32,241	9,236	35,895	11,355	610	15,079 1/2
„ 1891	143,522,466	5,478	1,168	691	2,992	1,761	33,308	9,547	37,468	11,999	582	14,315 1/2
Keskiluku v. 1891—												
1895	145,893,684	5,763	755	382	2,790	1,598	33,175	10,054	36,720	12,034	610	15,529
Keskiluku v. 1896—												
1900	237,286,665	6,362	991	518	3,817	2,409	48,334	16,404	53,142	19,331	830	26,043

IV. Yleinen katsaus teollisuuteen Suomen kihlakunnissa vuonna 1902.

Lääni.	Kihlakunta.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smk</i>	Työpaikkain luku. (Teht. ja verst.)	T y ö v ä e s t ö.								Käytett. höyry- moottor.	
				Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		Luku.	Hevosvoimia.
				Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.		
Uudenmaan	Helsingin kihl.	5,795,100	118	36	11	93	52	1,602	362	1,731	425	35	1,062
	Pernajan "	2,541,400	126	12	3	41	23	841	118	894	144	19	519
	Lohjan "	1,815,300	95	19	7	50	5	600	77	669	89	16	483
	Raseporin "	1,702,000	48	6	4	21	12	386	70	413	86	6	147
	Ulvilan "	4,226,400	92	10	1	72	29	1,174	314	1,256	344	23	456
Turun ja Porin	Halikon "	1,546,800	91	14	1	29	5	550	34	593	40	14	242
	Maskun "	1,463,600	79	8	3	22	35	429	237	459	275	20	540
	Piikkiön "	1,406,900	50	17	4	17	12	481	60	515	76	14	239
	Loimaan "	1,076,800	85	4	1	14	7	305	96	323	104	13	157
	Ikaalisten "	884,900	50	1	—	6	8	244	25	251	33	4	34
	Tyrvään "	806,400	63	4	—	9	1	273	19	286	20	5	261
	Ahvenanmaan "	485,600	11	5	—	4	—	119	28	128	28	5	134
	Wehmaan "	181,600	20	3	—	1	—	199	3	203	3	3	38
	Mynämäen "	144,700	27	4	—	17	3	136	20	157	23	5	81
	Tammelan "	8,363,900	99	51	23	159	104	1,488	738	1,698	865	46	3,083
Hämeen	Hauhon "	3,814,100	88	18	2	54	44	783	384	855	430	23	1,177
	Pirkkalan "	2,866,100	78	10	—	43	11	681	118	734	129	24	536
	Jämsään "	2,081,400	67	—	—	16	28	439	65	455	93	22	919
	Hollolan "	1,935,200	76	6	3	28	17	551	188	585	208	20	683
	Ruoveden "	1,740,800	61	3	—	19	6	452	43	474	49	14	360
	Lappveden "	13,331,100	92	1	—	65	103	1,878	758	1,944	861	18	1,500
Viipurin	Kymin "	10,222,300	71	29	1	102	42	2,446	579	2,577	622	18	837
	Jääsken "	3,183,000	65	5	3	43	49	1,458	308	1,506	360	4	79
	Rannan "	3,057,500	90	1	—	70	35	895	247	966	282	28	1,258
	Äyräpään "	2,982,100	64	13	1	27	7	623	42	663	50	9	273
	Sortavalan "	1,694,200	45	1	—	20	2	486	56	507	58	7	281
	Käkisalmen "	1,136,100	42	—	—	10	—	222	36	232	36	4	359
	Salmen "	991,500	77	2	—	9	—	392	7	403	7	6	138
	Kurkijoen "	203,300	57	1	1	4	—	116	7	121	8	—	—
Mikkelin	Mikkelin "	1,113,400	81	3	—	20	—	482	18	505	18	7	208
	Rantasalmen "	1,089,200	103	3	—	10	3	507	31	520	34	5	64
	Heinolan "	627,600	64	—	—	2	—	225	10	227	10	8	113
	Juvan "	329,000	62	8	5	12	—	183	13	203	18	4	74
	Siirto	84,839,300	2,337	298	74	1,109	643	21,646	5,111	23,053	5,828	449	16,335

Lääni.	Kihlakunta.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Työpaikkain luku. (Teht. ja verst.)	Työväestö.								Käytett. höyry- moott.	
				Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		Luku.	Hevosvoimia.
				Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.		
	Siirto	84,839,300	2,337	298	74	1,109	643	21,646	5,111	23,053	5,828	449	16,335
Kuopion	Liperin kihl.	3,300,600	68	2	—	38	4	702	60	742	64	8	349
	Rautalammin ”	1,287,400	51	5	3	34	3	386	7	425	13	6	171
	Kuopion ”	1,113,900	79	6	—	31	2	443	30	480	32	12	323
	Ilomantsin ”	272,300	73	—	—	4	—	151	7	155	7	2	48
	Pielisjärven ”	111,100	42	3	—	5	—	186	5	194	5	2	16
	Iisalmen ”	200,600	61	1	—	5	—	129	8	135	8	4	41
Vaasan	Laukaan ”	3,035,200	123	7	2	44	18	827	178	878	198	20	842
	Kuortaneen ”	2,540,300	126	10	1	47	32	698	115	755	148	15	510
	Lapuan ”	1,330,700	123	3	—	22	28	318	143	343	171	10	245
	Korsholman ”	1,051,300	103	9	—	115	6	427	74	551	80	16	315
	Ilmajoen ”	1,017,500	212	5	—	41	4	637	28	683	32	37	578
	Pietarsaaren ”	929,000	118	7	—	26	3	330	41	363	44	6	157
Oulun	Kemin ”	3,843,600	23	13	5	51	17	997	107	1,061	129	11	547
	Saloisten ”	2,114,800	89	17	1	21	—	421	38	459	39	9	330
	Oulun ”	2,005,500	40	4	—	46	15	693	118	743	133	10	343
	Haapajärven ”	108,400	46	2	—	1	—	72	2	75	2	1	6
	Kajaanin ”	30,000	13	—	—	—	—	25	—	25	—	1	13
	Lapin ”	11,200	2	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—
	Summa	109,142,700	3,729	392	86	1,640	775	29,090	6,072	31,122	6,933	619	21,169

V. Katsaus

Suomen Tehdas- ja Käsityöteollisuuteen

1902.

202

Ryhmä.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarann paljous ja laji.	Työväestö, mestari ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.		
						Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.				
						Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.			
IV	9		Kiviteollisuutta.													
			Kivenlouhoksia ja kiven- hakuuverstaita.													
			<i>Kaupungeissa.</i>													
			16 Uudenmaan lääni	352,800	— —	3 höyryk. 38 hv., 1 fo- togeenimoot. 8 hv.	—	—	7	—	487	—	494	—	—	—
			3 Turun ja Porin lääni	52,000	— —	2 petr. moot. 8 hv.	—	—	3	—	26	—	29	—	—	—
			2 Hämeen lääni	11,700	— —	— —	—	—	—	—	9	—	9	—	—	—
			3 Wiipurin lääni	93,600	63 hautapatsasta, 300 m ³ hakattua ki- veä y. m.	— —	—	—	—	—	100	—	100	—	—	—
			2 Mikkelin lääni	2,200	14 hautapatsasta y. m.	— —	—	—	—	—	4	—	4	—	—	—
			2 Kuopion lääni	8,800	— —	— —	—	—	—	—	7	—	7	—	—	—
			1 Waasan lääni	5,500	— —	— —	—	—	—	—	4	—	4	—	—	—
			6 Oulun lääni	36,500	— —	— —	—	—	—	—	28	—	28	—	—	—
			35	1,063,100		3 höyryk. 38 hv.	—	—	10	—	665	—	675	—	—	—
			<i>Maaseudulla.</i>													
			1 Uudenmaan lääni	35,000	— —	— —	—	—	—	—	30	—	30	—	—	—
1 Turun ja Porin lääni	110,000	— —	— —	—	—	—	—	150	—	150	—	—	—			
3 Hämeen lääni	25,100	— —	— —	—	—	—	—	12	—	12	—	—	—			
5 Wiipurin lääni	90,200	— —	— —	—	—	—	—	158	2	158	2	—	—			
1 Kuopion lääni	46,700	340 m ³ murtokiveä, fasaadikiviä y. m.	1 höyryk. 10 hv.	—	—	—	—	110	—	110	—	—	—			
1 Waasan lääni	1,000	14 kpl. hautapatsaita.	— —	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—			
2 Oulun lääni	25,000	n. 550 m ³ hakattua graniittia.	— —	—	—	—	—	25	—	25	—	—	—			
14	333,000		1 höyryk. 10 hv.	—	—	—	—	487	2	487	2	—	—			
"	"															
			Liitutehdas.													
			<i>Kaupungeissa.</i>													
1			Wiipurin lääni	29,800	510,000 kg liitua.	1 höyryk. 12 hv.	—	—	—	—	22	2	22	2		

Ulk. aineita 5,600 m. arv.

Ryhmä.	Luokka.	Lokumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarän paljous ja laji.	Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä	T y ö v ä e s t ö, mestarit ja konttoiriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.											
							Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.													
							Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.												
IV	9	1	Liitukynätehdas. <i>Maaseudulla.</i>	1,100	---	---	---	---	---	2	1	2	1	Ulk. aineita 120 m. arv.												
			Wiipurin lääni																							
			Kalkkipolttimoita. <i>Kaupungeissa.</i>																							
			1 Uudenmaan lääni												56,000	44,637 hl kalkkia, 6,000 kg kipsiä, 2,559 kuormaa kalkkiruukkia.	1 höyryk. 5 hv.	---	---	---	---	28	2	28	2	---
			1 Wiipurin lääni												44,500	1,087,391 kg kalkkia.	---	---	---	---	15	---	15	---	---	---
			2												100,500	44,637 hl ja 1,087,391 kg kalkkia, 6,000 kg kipsiä, 2,559 kuorm. kalkkiruukkia.	1 höyryk. 5 hv.	---	---	---	---	43	2	43	2	---
			<i>Maaseudulla.</i>																							
			2 Uudenmaan lääni												89,000	---	1 höyryk. 3 hv.	---	---	3	---	36	---	39	---	---
			15 Turun ja Porin lääni												322,700	390,685 hl kalkkia.	Höyryv. yht. sah. kanssa	---	---	1	---	168	---	169	---	---
			3 Wiipurin lääni												199,400	72,573 " sam. ja 2,119,000 kg kalkkia.	1 höyryk. 4 hv.	---	---	5	---	76	2	81	2	---
			5 Mikkelin lääni												4,200	2,139 " sam.	1 petr. moot. 9 hv.	---	---	---	---	12	1	12	1	---
3 Kuopion lääni	15,200	11,485 " sam.	---	---	---	---	---	24	---	24	---	---														
28	630,500	476,882 hl ja 2,119,000 kg kalkkia.	2 höyryk. 7 hv.	---	---	9	---	316	3	325	3	---														
Tiilitehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>																										
4 Turun ja Porin lääni	73,000	1,665,000 kpl. tiiliä.	1 höyryk. 18 hv.	---	---	4	---	77	11	81	11	---														
5 Hämeen lääni	158,000	3,338,833 " sam.	1 " 8 "	2	---	9	5	145	29	156	34	---														
1 Wiipurin lääni	11,000	250,000 " sam.	---	---	---	---	---	26	---	26	---	---														
1 Oulun lääni	7,500	150,000 " sam.	Höyryv. yht. sah. kanssa	---	---	---	---	7	2	7	2	---														
11	249,600	5,408,833 kpl. tiiliä.	2 höyryk. 26 hv.	2	---	13	5	255	42	270	47	---														

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavaran paljous ja laji.
IV	9		<i>Maaseudulla.</i>		
		39	Uudenmaan lääni	913,400	20,410,127 kpl. tiiliä.
		41	Turun ja Porin lääni . . .	390,800	9,138,000 „ sam.
		31	Hämeen lääni	426,500	12,391,200 „ sam.
		25	Wiipurin lääni	505,100	10,406,450 „ sam.
		10	Mikkelin lääni	87,300	1,978,263 „ sam.
		22	Kuopion lääni	108,000	2,363,783 „ sam.
		7	Waasan lääni	159,500	3,756,000 „ sam.
		8	Oulun lääni	80,100	1,525,000 „ sam.
		183		2,665,700	61,968,823 kpl. tiiliä.
”	”		<i>Savenvalajanverstaita.</i>		
			<i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	1,100	— —
		6	Turun ja Porin lääni . . .	7,400	16,400 kpl. kiviast., 4,700 kpl. kaakel.
		2	Hämeen lääni	7,500	— —
		1	Oulun lääni	2,600	1,100 tus. ruukkuja y. m.
		10		18,600	
			<i>Maaseudulla.</i>		
		5	Uudenmaan lääni	9,600	— —
		10	Turun ja Porin lääni . . .	10,800	45,800 kpl. kiviast., 14,800 kpl. kaakel.
10	Hämeen lääni	17,300	82,400 „ sam. 15,500 „ sam.		
6	Waasan lääni	4,300	13,790 „ sam. 2,250 „ sam.		
3	Oulun lääni	5,400	— —		
34		47,400			

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	T y ö v ä e s t ö, mestarit ja konttoriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	
11 höyryk. 218 hv., 2 petr. moot. 13 hv.	26	3	53	14	750	165	829	182	— —
14 höyryk. 221 hv.	24	4	45	17	405	143	474	164	— —
4 „ 67 „	22	3	44	18	412	129	478	150	— —
6 „ 85 „	—	—	38	14	449	57	487	71	— —
— —	5	—	4	3	124	19	133	22	— —
— —	12	3	24	3	209	9	245	15	— —
2 höyryk. 110 hv.	5	1	101	12	140	47	246	60	— —
2 „ 23 „	10	1	12	2	148	38	170	41	— —
39 höyryk. 724 hv.	104	15	321	83	2,637	607	3,062	705	
— —	—	—	—	—	1	—	1	—	— —
— —	—	—	1	—	11	1	12	1	— —
— —	—	—	—	—	5	—	5	—	— —
— —	—	—	1	—	2	—	3	—	— —
— —	—	—	2	—	19	1	21	1	— —
— —	—	—	—	—	9	1	9	1	— —
— —	—	—	2	—	14	—	16	—	— —
— —	—	—	—	—	23	1	23	1	— —
— —	—	—	—	—	8	—	8	—	— —
— —	2	—	1	—	3	—	6	—	— —
— —	2	—	3	—	57	2	62	2	— —

Ryhmä.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smf.</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.
IV	9		Kaakeli-, fajanssi- ja posliini- tehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		2	Uudenmaan lääni	330,300	330,827 kpl. kaakeleita.
		3	Turun ja Porin lääni	480,300	39,000 " sam., 6,500 kpl. kak- luuneja, 10,000 kpl. kiviast., kiill. ja malleja.
		1	Hämeen lääni	20,500	— — — — 430 kpl. kakluuneja.
		1	Wiipurin lääni	61,400	124,300 kpl. kaakeleita.
		7		892,500	494,122 kpl. kaakeleita, 6,930 kpl. kak- luuneja, 10,000 kpl. kiviast., kiill. ja malleja.
			Maaseudulla.		
2	Uudenmaan lääni	851,000	Fajanssia, posliini-, kaakeli-, kipsi, kivim.		
1	Wiipurin lääni	211,000	240,000 kpl. kaakeleita.		
3		1,062,900			
"	"		Sementtivalimoita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		3	Uudenmaan lääni	68,200	— —
		1	Hämeen lääni	85,000	— —
		3	Wiipurin lääni	63,700	— —
		7		216,900	
"	"		Kipsivalimoita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		3	Uudenmaan lääni	8,900	— —

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
2 elektr. moot. 17 hv.	—	—	2	—	78	17	80	17	Ulk. ain. 24,346 m. arv.
2 höyryk. 28 hv.	2	—	24	4	153	46	179	50	" sam. 44,500 " "
2 el. moot.	—	—	2	—	27	4	29	4	" sam. 4,920 " "
— —	—	—	—	—	32	5	32	5	" sam. 10,490 " "
2 höyryk. 28 hv.	2	—	28	4	290	72	320	76	Ulk. ain. 84,256 m. arv.
3 höyryk. 225 hv.	1	2	15	21	150	112	166	135	Ulk. ain. 160,991 m. arv.
2 " 38 "	—	—	8	—	75	17	83	17	" sam. 27,720 " "
5 höyryk. 263 hv.	1	2	23	21	225	129	249	152	Ulk. ain. 188,711 m. arv.
— —	—	—	—	—	31	1	31	1	Ulk. ain. 3,000 m. arv.
1 höyryk. 8 hv.	—	—	—	—	12	4	12	4	— —
— —	—	—	—	—	25	—	25	—	Kotim. ain. 4,760 m. arv. Ulk. sam. 27,296 " "
1 höyryk. 8 hv.	—	—	—	—	68	5	68	5	Kotim. ain. 4,760 m. arv. Ulk. sam. 30,296 " "
— —	—	—	1	—	5	—	6	—	— —

Ryhmä.	Luokka.	Lokumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarant paljous ja laji.	Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.			
							Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.					
							Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.				
IV	9		Muuriruukitehdas. <i>Kaupungeissa.</i>															
		1	Uudenmaan lääni	44,000	44,000 hl muuriruukkia.	1 höyryk. 12 hv.	—	—	—	—	6	2	6	2	4,000 hl. ulk. kalkkia 14,000 m. arv.			
	"	10		Lasitehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>														
			1	Wiipurin lääni	180,000	66,400 m ² lasia.	— —	—	—	4	—	52	—	56	—	Ulk. raakatav. 19,700 m. arv.		
		V	11		Maaseudulla.													
				1	Uudenmaan lääni	93,800	1,048,475 kpl. purkkia ja pulloa.	1 höyryk. 3 hv.	10	—	4	—	33	—	47	—	Ulk. raakatav. 4,300 m. arv.	
				2	Turun ja Porin lääni	522,200	892,666 " lasiast., 16,799 laat. ikkunalaseja.	1 " 12 "	6	—	11	1	106	—	123	1	" sam. 68,993 " "	
				3	Hämeen lääni	588,300	Pulloja, talous- ja lääkintälaseja, 5,400 laat. ikkunalaseja.	2 " 30 "	12	1	65	5	182	16	259	22	" sam. 11,635 " " 1)	
				4	Wiipurin lääni	1,558,000	2,323,000 kpl. pulloja, 2,830,800 kpl. talous- ja apteekkilaseja, ikkunaja värillisiä lasia.	5 " 643 "	29	1	36	2	680	133	745	136	" sam. 402,196 " "	
				1	Mikkelin lääni	61,600	2,055 laat. ikkunalaseja.	— —	—	—	1	—	23	1	24	1	" sam. 40,920 kg.	
				1	Kuopion lääni	310,700	— —	— —	—	—	—	—	84	—	84	—	" sam. 78,628 m. arv.	
				2	Waasan lääni	277,000	150,000 kpl. pulloja, 8,500 laat. ikkunalaseja.	1 höyryk. 4 hv.	—	—	18	—	76	9	94	9	" sam. 20,380 " "	
	14		3,411,600		10 höyryk. 692 hv.	57	2	135	8	1,184	159	1,376	169	Ulk. raakatav. 586,132 m. arv. sekä sam. 40,920 kg.				
		Kemiallinen ja elektro- teknillinen teollisuus. Väritehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>																
3	Uudenmaan lääni	820,000	Värejä, vernisseja, lakkaa, kuivus- ja kem. valmisteita.	1 höyryk. 8 hv.	—	—	2	—	15	7 2)	17 2)	7 2)	7	Ulk. raakatav. 441,000 m. arv. 3)				
1	Waasan lääni	3,700	8,400 kg vesivärejä.	1 el. moot. 1 hv.	—	—	—	—	2	—	2	—	—	" sam. 2,620 " "				
4		823,700		1 höyryk. 8 hv.	—	—	2	—	17	7	19	7	Ulk. raakatav. 443,620 m. arv.					

1) Tieto puuttuu 1 lasitehtaasta. — 2) Yhd. teht. yht. tapettehtaan kanssa. — 3) Koskee ainoastaan yhtä tehdasta.

Ryhmä.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarann paljous ja laji.
V	11		Kimröökitehtaita. <i>Maaseudulla.</i>		
		1	Turun ja Porin lääni	11,000	120,700 kg kimröökkiä.
		3	Wiipurin lääni	122,400	875,080 „ sam.
		4		133,400	995,780 kg kimröökkiä.
”	”		Värjäystehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Oulun lääni	12,000	— —
”	”		<i>Maaseudulla.</i>		
		1	Waasan lääni	71,000	— —
”	”		Värjäyslaitoksia. <i>Kaupungeissa.</i>		
		4	Uudenmaan lääni	68,200	— —
		7	Turun ja Porin lääni	28,200	— —
		5	Hämeen lääni	16,100	— —
		3	Wiipurin lääni	18,100	— —
		3	Mikkelin lääni	15,700	— —
		7	Kuopion lääni	82,400	— —
		9	Waasan lääni	37,400	— —
		4	Oulun lääni	19,100	— —
		42		285,200	
”	”		<i>Maaseudulla.</i>		
		10	Uudenmaan lääni	18,700	— —
11	Turun ja Porin lääni	70,800	— —		

Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.	
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.			
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.		
— —	—	—	—	—	—	6	—	6	—	1,000 m ³ koivubiiliä.
— —	—	—	—	—	—	25	—	25	1)	13,025 „ puita.
	—	—	—	—	—	31	—	31	—	
1 höyryk. 20 hv.	—	—	—	—	—	5	1	5	1	Väriaineita 3,000 m. arv.
1 höyryk. 10 hv.	—	—	1	—	—	3	1	4	1	Väriaineita 1,300 m. arv.
— —	—	—	—	—	—	13	10	13	10	Väriaineita 16,450 m. arv.
— —	—	—	—	—	—	11	4	11	4	Sam. 8,146 „ „
— —	—	—	1	—	—	9	—	10	—	Sam. 5,790 „ „
— —	—	—	—	—	—	6	2	6	2	Sam. 3,612 „ „
— —	—	—	—	—	—	4	—	4	—	Sam. 5,765 „ „
— —	—	—	—	—	—	20	3	20	3	Sam. 45,540 „ „
— —	—	—	—	—	—	15	4	15	4	Sam. 20,335 „ „
— —	—	—	2	—	—	5	1	7	1	Sam. 2,000 „ „ 2)
	—	—	3	—	—	83	24	86	24	Väriaineita 107,638 m. arv.
— —	—	—	—	—	—	10	1	10	1	Väriaineita 4,695 m. arv.
— —	—	—	—	—	—	13	1	13	1	Sam. 8,435 „ „

1) Yksi tehd. yhd. sahalaituksen kanssa. — 2) Tieto puuttuu 2 värjäyslaitoksesta.

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarain paljous ja laji.
V	11	7	Hämeen lääni	7,700	— —
		9	Wiipurin lääni	25,900	— —
		6	Mikkelin lääni	23,300	— —
		1	Kuopion lääni	1,500	— —
		33	Waasan lääni	68,900	— —
		6	Oulun lääni	31,300	— —
		83		248,100	
		"	12		Öllykeittoita. <i>Maaseudulla.</i>
1	Uudenmaan lääni			251,000	207,300 kg pellavansiemen kaakkuja, 290,000 kg vernissaa.
1	Turun ja Porin lääni			21,300	2,934 kg öljyä, 18,383 kg pellavansiemen jauhoa, 10,982 kg vernissaa.
1	Hämeen lääni			4,200	2,417 l. ölj., 9,116 kg pellav. siemen. jauh.
3				276,500	2,417 l. ja 2,934 kg öljyä, 27,499 kg pellav. siemen. jauh., 300,982 kg ver- nissaa, 207,300 kg pellavansiemen. kaakkuja.
	Kynttilätehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>				
1	Wiipurin lääni			330,900	206,800 kg tiariinikynttilöitä.
1	Waasan lääni			270,000	180,000 " sam.
"	"	2		600,900	386,800 kg tiariinikynttilöitä.
			Saippuatehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		2	Uudenmaan lääni	341,400	546,700 kg pyykkisaippuaa, 36,450 kg suopasaippuaa.
1	Turun ja Porin lääni	78,300	75,000 kg pyykkisaippuaa, 1,500 tus. ja 8,000 kg hien. saipp., 5,000 kg suopaa, 800 kg pöytäsuolaa, haju- aineita, pesupulveria y. m.		

Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttoriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
— —	—	—	—	—	8	1	8	1	Väriaineita 2,288 m. arv.
— —	—	—	1	—	17	1	18	1	Sam. 5,486 " "
— —	—	—	1	—	9	—	10	—	Sam. 5,580 " "
— —	—	—	—	—	1	—	1	—	Sam. 1,270 " "
— —	—	—	—	—	39	7	39	7	Sam. 16,249 " "
— —	—	—	—	—	10	1	10	1	Sam. 9,050 " "
— —	—	—	2	—	107	12	109	12	Väriaineita 53,053 m. arv.
— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— —	—	—	—	—	12	—	12	—	200,000 kg kot. pell. siem., 260,000 kg ulk. sam. 72,800 m. arv., 70,500 kg kot. liinaöljyä, 232,000 kg. ulk. sam. 142,400 m. arv.
— —	—	—	—	—	4	—	4	—	37,696 kg kot. pellav. siem.
— —	—	—	—	—	2	—	2	—	11,840 " " sam.
— —	—	—	—	—	18	—	18	—	237,696 kg kot. pellav. siem., 271,840 kg ulk. sam., 70,500 kg kot. liinaöljyä, 232,000 kg ulk. sam. 142,400 m. arv.
— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— —	—	—	—	—	16	10	16	10	199,920 kg tiariin. 259,900 m. arv.
— —	—	—	—	—	Saippuatehtaan yhteydessä.			—	180,000 " sam. 170,000 " "
— —	—	—	—	—	16	10	16	10	379,920 kg tiariin. 429,900 m. arv.
— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— —	—	—	—	—	10	—	10	—	Ulk. raakatav. 165,333 ¹⁾ m. arv.
— —	—	—	1	1	6	1	7	2	Kot. sam. 4,010 " " Ulk. sam. 51,435 " "

¹⁾ Koskee ainoastaan 1 tehdasta.

Ryhmä.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavaran paljous ja laji.	
V	12	1	Wiipurin lääni	339,800	533,450 kg pyykkisaippuaa, 13,450 kg suop., 9,058 kg raakaa glyseriiniä.	
		2	Waasan lääni	625,600	1,000,000 kg pyykkisaippuaa, hienompaa saipp. 50,000 m. arv.	
		6		1,385,100	2,155,150 kg pyykkisaipp., hien. saipp. 18,000 kpl., 8,000 kg sekä 50,000 m. arv., 18,450 kg suopaa, 36,450 kg suopasaipp., 9,058 kg raakaa glyseriiniä, 800 kg pöytäsuolaa, hajuaaineita, pesupulveria y. m.	
		<i>Maaseudulla.</i>				
		1	Wiipurin lääni	112,000	3,500 laat. pyykkisaippuaa.	
		1	Waasan lääni	32,000	1,000 „ sam.	
	13	2		144,000	4,500 laat. pyykkisaippuaa.	
		Teknokemiallisia tehtaita.				
		<i>Kaupungeissa.</i>				
		3	Uudenmaan lääni	20,200	— —	
		4	Turun ja Porin lääni	42,500	— —	
		1	Hämeen lääni	2,100	— —	
1	Wiipurin lääni	6,000	— —			
1	Waasan lääni	20,000	— —			
10		90,800				
<i>Maaseudulla.</i>						
2	Uudenmaan lääni	78,000	318,000 kiteytyn. suudaa sekä juoks. hiilihappoa.			
1	Turun ja Porin lääni	88,000	Saippuaa, hajuain., kirj.mustetta.			
1	Wiipurin lääni	605,200	1,144,500 kg hiilihappoista kalia.			
4		771,200				
„	„	Kuivatuslaitoksia.				
		<i>Maaseudulla.</i>				
1	Uudenmaan lääni	1 500	30 hl tervaa, 1,500 l. tärpähtiä, 30 ast. puuhappoa, 400 hl sysiä.			

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttoiriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
1 höyryk. 20 hv.	—	—	1	—	19	—	20	—	Kotim. raakatav. 49,150 m. arv. Ulk. sam. 205,580 „ „
1 „ 10 „	—	—	7	3	26	6	33	9	„ sam. 464,000 „ „
2 höyryk. 30 hv.	—	—	9	4	61	7	70	11	Kotim. raakatav. 53,160 m. arv. Ulk. sam. 886,348 „ „
— —	—	—	—	—	3	2	3	2	Ulk. raakatav. 100,000 m. arv.
— —	—	—	—	—	6	2	6	2	„ sam. 20,000 „ „
— —	—	—	—	—	9	4	9	4	Ulk. raakatav. 120,000 m. arv.
— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— —	—	—	2	—	4	1	6	1	Ulk. ain. 4,734 m. arv.
— —	—	—	1	7	3	5	4	12	„ „ 18,950 „ „
— —	—	—	1	—	1	—	2	—	„ „ 1,200 „ „
— —	—	—	2	—	2	—	4	—	„ „ 250 „ „
— —	—	—	—	—	3	—	3	—	„ „ 8,000 „ „
— —	—	—	6	7	13	6	19	13	Ulk. ain. 33,134 m. arv.
1 höyryk. 40 hv., 1 petr. moott. 6 hv.	—	—	—	—	7	—	7	—	124,000 kg ulk. kalsium-suudaa 17,500 m. arv., kivihiiliä ja koksia 11,334 m. arv.
— —	—	—	—	—	4	6	4	6	Ulk. ain. 53,700 m. arv.
4 turb. 440 hv.	—	—	4	6	71	17	75	23	804,500 kg kloorikaaliumsua 217,933 m. arv.
1 höyryk. 40 hv.	—	—	4	6	82	23	86	29	Ulk. ain. 300,467 m. arv.
— —	—	—	—	—	2	—	2	—	60 m ³ tervaspuita.

Ryhmä.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smf.</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.
V	13	2	Turun ja Porin lääni	8,500	244 hl tervaa, 5,422 l. tärpähtiä, 4,413 hl sysiä.
		2	Hämeen lääni	29,300	875 hl tervaa, 17,349 l. ja 1,100 kg tärpähtiä, 6,710 hl sysiä, 3,483 l. puuhappoa, 1,100 l. tervavettä, 580 l. pikiöljyä.
		3	Wiipurin lääni	11,400	35,310 kg tervaa, 6,020 kg tärpähtiä, 150 kg tököttiä, 3,400 kg tervavettä, 1,000 hl ja 4,600 kg sysiä.
		3	Kuopion lääni	800	32 hl tervaa, 690 hl sysiä.
		5	Waasan lääni	64,400	2,437 hl tervaa, 94,255 l. tärpähtiä, 14,350 hl sysiä, pikiöljyä, puuhappoa y. m.
	16			115,900	3,618 hl ja 35,310 kg tervaa, 118,526 l. ja 7,120 kg tärpähtiä, 1,100 l. ja 3,400 kg tervavettä, 27,563 hl ja 4,600 kg sysiä, puuhappoa, pikiöljyä y. m.
			Pikitehtaita. <i>Maaseudulla.</i>		
		1	Waasan lääni	43,900	1,643 hl pikia, 280 hl pikiöljyä.
		1	Oulun lääni	23,900	628 " sam. 62 " sam. , 400 laat. suutarinpikia.
		2		67,800	2,271 hl pikia, 342 hl pikiöljyä, 400 laat. suutarinpikia.
			Asfalttitehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		3	Uudenmaan lääni	522,400	32,500 käär. kattouopaa, 35,800 m ² asf. lattianpan., 7,600 ¹ katonpan., 2,100 ast. lakk. ja ölj., 1,700 kg lysoolia ¹).
		1	Turun ja Porin lääni	74,800	— —
		1	Waasan lääni	15,000	— —
		5		612,200	

¹) Tiedot puuttuvat 1 tehtaasta.

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö. mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.	
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.			
	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.		
— —	—	—	—	—	—	4	1	4	1	890 m ³ tervaspuita.
1 höyryk. 5 hv.	—	—	—	—	—	6	—	6	—	1,820 " sam.
— —	—	—	—	—	—	14	—	14	—	170 " sam.
— —	—	—	—	—	—	3	—	3	—	106 " sam.
2 höyryk. 9 hv.	—	—	—	—	—	22	—	22	—	8,267 " sam.
3 höyryk. 14 hv.	—	—	—	—	—	51	1	51	1	11,313 m ³ tervaspuita.
— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— —	—	—	—	—	—	4	—	4	—	2,690 hl tervaa.
— —	—	—	—	—	—	2	2	2	2	1,130 " sam.
— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— —	—	—	—	—	—	6	2	6	2	3,820 hl tervaa.
— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 höyryk. 12 hv.	—	—	—	—	—	67	—	67	—	Ulk. raakatav. 173,850 m. arv.
— —	—	—	—	—	—	14	—	14	—	" sam. 43,985 " "
— —	—	—	—	—	—	3	—	3	—	— —
1 höyryk. 12 hv.	—	—	—	—	—	84	—	84	—	Ulk. raakatav. 217,835 m. arv.

Ryhmä.	Luoikka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smf.</i>	Valmistetun tavarann paljous ja laji.
V	13	5	Lakka- ja polityyritehtaita. <i>Kaupungeissa.</i> Uudenmaan lääni	89,500	23,694 kg ja 765 l. lakkaa, 9,000 kg ja 7,075 l. polityyriä, 550 l. nahankiilloitusta, kirjelakkaa.
"	"	1	Kaasutehtaita. <i>Kaupungeissa.</i> Uudenmaan lääni	455,000	1,497,270 m ³ kaasua, 61,038 hl koksia, 986 ast. tervaa.
		1	Turun ja Porin lääni	276,600	Kaasua ja koksinnmyyntiä, tervaa ja kaasukalkkia.
		1	Wiipurin lääni	125,100	515,619 m ³ kaasua.
		3		856,700	
"	"	5	Sähkövalotehtaita. <i>Kaupungeissa.</i> Uudenmaan lääni	¹⁾ 367,700	— —
		2	Turun ja Porin lääni	107,800	— —
		1	Hämeen lääni	120,000	— —
		1	Wiipurin lääni	—	Konepajojen yhteydessä.
		1	Mikkelin lääni	19,600	— —
		1	Kuopion lääni	56,000	— —
		1	Waasan lääni	178,600	— —
		1	Oulun lääni	—	— —
		13		849,700	

¹⁾ Tiedot puuttuvat 1 tehtaasta.

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttoriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
— —	1	2	4	1	2	1	7	4	Ulk. ain. 14,700 m. arv.
1 höyryk. 6 hv.	—	—	—	—	80	—	80	—	5,387,200 kg kivihiiliä 124,807 m. arv.
1 " 6 hv., 1 kaasumoott. 6 hv.	—	—	—	—	53	1	53	—	2,466,300 kg kaasuhiil. 55,985 m. arv., ulk. ain. 24,235 m. arv.
3 höyryk. 34 hv.	—	—	1	1	25	1	26	—	2,439,000 kg koksia 13,792 m. arv.
5 höyryk. 46 hv.	—	—	1	1	158	2	159	3	
8 höyryk. 770 hv.	—	—	2	—	79	6	81	6	5,215,000 kg kivihiiliä 115,375 m. arv.
6 " 255 "	—	—	2	—	22	—	24	—	— —
— —	—	—	—	—	20	—	20	—	— —
— —	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
1 höyryk. 75 hv.	—	—	—	—	4	—	4	—	— —
3 turb. 125 "	—	—	—	—	9	1	9	1	— —
4 höyryk. 600 "	—	—	—	—	15	2	15	2	Ulk. ain. 41,600 m. arv.
1 " 50 "	—	—	—	—	4	—	4	—	— —
20 höyryk. 1,750 hv.	—	—	4	—	153	9	157	9	

Ryhmä.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.	T y ö v ä e s t ö, mestarit ja konttooriväestö siihen luottuina.								Käytettyjä raaka-aineita.			
						Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.					
						Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.				
V	13	3	<i>Maaseudulla.</i> Wiipurin lääni	—	— —	—	—	—	—	13	—	13	—	—			
"	"		Sysien valmistuslaitoksia. <i>Maaseudulla.</i>														
		2	Uudenmaan lääni	95,500	204,100 hl sysiä.	—	—	—	—	14	—	14	—	22,074 m ³ sysipuita ja sahajät- teitä 2,000 m. arv.			
		1	Kuopion lääni	36,900	176,407 " sam., 20,000 kg pikiä.	—	—	—	—	18	—	18	—	29,094 m ³ sysipuita.			
		3	Oulun lääni	86,800	184,220 " sam.	1	—	—	—	100	11	101	11	25,000 " sam., 20,032 m ³ saharimoja.			
		6		219,200	564,727 hl sysiä, 20,000 kg pikiä.	1	—	—	—	132	11	133	11	76,168 m ³ sysip., 20,032 m ³ saha- rim. ja sahajätt. 2,000 m. arv.			
"	"		Turvetehtaita. <i>Maaseudulla.</i>														
		1	Uudenmaan lääni	50,000	5,000,000 kg poltinturpeita.	4	—	—	—	10	5	60	5	20,000 m ³ turvemutaa.			
		1	Turun ja Porin lääni . . .	3,500	7,000 hl sam.	1	—	—	—	10	—	11	—	—			
		2		53,500	5,000,000 kg ja 7,000 hl poltinturpeita.	5	—	—	—	60	5	71	5	—			
"	"		Turvepekkutehtaita. <i>Maaseudulla.</i>														
		2	Turun ja Porin lääni . . .	3,800	2,256 paalia turvepekkua.	1	—	—	—	4	5	4	5	380,000 kpl. turv.			
		1	Hämeen lääni	19,600	8,494 " sam.	1	—	—	—	3	2	4	7	3,397,600 " sam.			
		3		23,400	10,750 paalia turvepekkua.	2	—	—	—	3	2	8	9	3,777,600 kpl. turv.			
"	"		Tulitikkutehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>														
		1	Turun ja Porin lääni . . .	150,000	17,215 laat. tulitikkuja	1	—	—	—	9	25	16	40	25	65	Ulk. ain. 50,000 m. arv.	
		1	Hämeen lääni	196,600	19,664 " sam.	1	—	—	—	4	3	18	17	31	24	49	" " 34,800 " "

Ryhmä.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.	Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.	
							Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.			
							Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.		
V	13	1	Kuopion lääni	87,000	11,000 laat. tulitikkuja.	1 höyryk. 8 hv.	1	1	3	12	12	35	16	48	Ulk. ain. 19,105 m. arv.	
		1	Waasan lääni	4,100	500 „ sam.	— —	2	2	2	1	2	3	6	6	„ sam. 1,620 „ „	
		4		437,700	48,379 laat. tulitikkuja.	3 höyryk. 26 hv.	7	3	17	56	47	109	71	168	Ulk. ain. 105,525 m. arv.	
			<i>Maaseudulla.</i>													
		4	Uudenmaan lääni	129,600	13,569 laat. tulitikkuja.	1 höyryk. 40 hv.	4	8	7	13	22	21	33	42	Ulk. ain. 27,465 m. arv.	
		2	Turun ja Porin lääni	290,000	27,980 „ sam.	3 „ 55 „	1	—	7	27	32	72	40	99	„ sam. 66,000 „ „	
		2	Wiipurin lääni	120,600	16,900 „ sam.	1 „ 15 „	—	—	3	17	47	80	50	97	„ sam. 20,600 „ „	
		1	Waasan lääni	28,500	3,000 „ sam.	1 „ 3 „	—	—	3	1	5	18	8	19	„ sam. 5,000 „ „	
		9		568,700	61,449 laat. tulitikkuja.	6 höyryk. 113 hv.	5	8	20	58	106	191	131	257	Ulk. ain. 119,065 m. arv.	
„	14		Pyroteknillinen laboratorio. <i>Kaupungeissa.</i>													
		1	Uudenmaan lääni	15,000	— —	— —	—	—	—	—	3	—	3	— —		
„	„		Dynamiittitehdas. <i>Maaseudulla.</i>													
		1	Uudenmaan lääni	97,200	56,000 kg forcitiä, 13,000 kpl. pama- hussignaaleja.	1 höyryk. 15 hv.	—	2	—	7	11	5	11	14	Ulk. raakatav. 90,770 m. arv.	
„	16		Luujuuhotteita. <i>Kaupungeissa.</i>													
		1	Wiipurin lääni	131,000	347,400 kg luujauhoja, 107,171 kg luu- liimaa, 61,540 kg luurasvaa.	2 höyryk. 45 hv.	—	—	—	—	15	5	15	5	704,528 kg kotim. luita 57,000 m. arv., ulk. ain. 4,040 m. arv.	
		1	Mikkelin lääni	36,100	— —	2 „ 19 „	—	—	—	—	7	—	7	— —		
		2		167,100		4 höyryk. 64 hv.	—	—	—	—	22	5	22	5		

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.
V	16		<i>Maaseudulla.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	2,000	16,000 kg luujauhoja.
		1	Turun ja Porin lääni . . .	11,300	99,471 " sam.
		1	Hämeen lääni	50,000	202,000 " sam., 40,000 kg liimaa, 8,000 kg luurasvaa.
		1	Wiipurin lääni	15,300	85,000 kg luujauhoja, 6,692 kg liimaa, 2,985 kg luurasvaa.
	8	Waasan lääni	27,700	183,542 kg luujauhoja, 15,000 kg liimaa.	
	12			106,300	586,013 kg luujauhoja, 61,692 kg luu- liimaa, 10,985 kg luurasvaa.
VI	17		Nahkateollisuutta.		
			Nahkatehtaita.		
			<i>Kaupungeissa.</i>		
		2	Uudenmaan lääni	828,800	Muok. 26,372 vuotaa, 3,742 nahkaa.
		2	Turun ja Porin lääni . . .	1,181,500	Muok. antura- ja juhtinahkaa, pääl- lysnahkaa, remeleitä y. m.
		1	Hämeen lääni	56,200	Muok. 1,384 vuotaa, 997 nahkaa.
	2	Mikkelin lääni	176,000	Muok. 2,420 vuotaa, 1,150 nahkaa ¹⁾ .	
	2	Oulun lääni	3,818,300	Nahkaa, voilokkia, remeleitä, liimaa, mänttinahkaa, ajokaluja, salkku- tav.	
	9			6,060,800	
			<i>Maaseudulla.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	25,500	Muok. 515 vuotaa, 2,153 nahkaa.
		1	Hämeen lääni	110,600	" 4,411 sam., 3,262 sam.

¹⁾ Koskee ainoastaan toista tehdasta.

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.	
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.			
	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.		
— —	—	—	—	—	—	1	—	1	—	28,000 kg kotim. luita.
— —	—	—	—	1	—	1	—	2	—	128,363 " " sam.
1 höyryk. 20 hv.	—	—	—	—	—	8	6	8	6	345,000 " " sam.
1 " 2 "	—	—	—	—	—	6	—	6	—	105,000 " " sam.
— —	—	—	—	1	—	5	—	6	—	192,517 " " sam.
2 höyryk. 22 hv.	—	—	2	—	21	6	23	6	798,880 kg kotim. luita.	
3 höyryk. 50 hv.	1	—	5	5	104	25	110	30	Vuod. oli 15,400 kpl. ulk. = 300,000 m. arv.	
4 " 98 "	—	—	7	3	116	18	123	21	— —	
1 " 16 "	—	—	—	—	13	—	13	—	Vuod. oli 1,240 kpl. ulk. = 30,969 m. arv.	
1 " 4 "	—	—	—	—	28	—	28	—	Vuod. oli 1,275 kpl. ulk. = 44,500 m. arv.	
6 " 556 "	—	—	8	1	393	47	401	48	15,537 kpl. sekä 15,000 m. arv. kotim. vuotia ja nahkoja, 38,168 kpl. sekä 40,000 m. arv. ulk. vuotia ja nahkoja.	
15 höyryk. 724 hv.	1	—	20	9	654	90	675	99		
1 höyryk. 6 hv.	—	—	—	—	7	—	7	—	— —	
1 sähkömoott. 108 hv.	—	—	1	—	35	—	36	—	Vuod. oli 1,586 kpl. ulk. = 57,636 m. arv.	

Ryhmäk.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarann paljous ja laji.
VI	17	1	Wiipurin lääni	173,100	Muok. 5,700 vuotaa, 7,550 nahkaa.
		1	Waasan lääni	100,000	" 2,000 sam., 1,500 sam.
		1	Oulun lääni	75,700	— —
		5		484,900	
			Karvuverstaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		6	Uudenmaan lääni	139,400	Muok. 4,680 vuotaa, 9,400 nahkaa.
		10	Turun ja Porin lääni	408,700	" 9,373 sam., 16,861 sam.
		11	Hämeen lääni	339,200	" 12,349 sam., 19,224 sam.
		7	Wiipurin lääni	181,800	" 7,413 sam., 8,239 sam.
		4	Mikkelin lääni	54,300	" 1,957 sam., 3,553 sam.
		12	Kuopion lääni	157,900	" 7,339 sam., 6,879 sam.
		9	Waasan lääni	151,900	" 6,955 sam., 6,000 sam.
		12	Oulun lääni	241,200	" 8,485 sam., 7,065 sam.
		71		1,674,400	Muok. 58,551 vuotaa, 77,221 nahkaa.
			<i>Maaseudulla.</i>		
		56	Uudenmaan lääni	498,500	Muok. 19,400 vuotaa, 50,438 nahkaa.
		135	Turun ja Porin lääni	904,100	" 47,062 sam., 67,101 sam.
		76	Hämeen lääni	655,600	" 27,798 sam., 65,059 sam.
		99	Wiipurin lääni	622,700	" 30,842 sam., 78,515 sam.

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	T y ö v ä e s t ö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	
1 höyryk. 30 hv.	—	—	—	—	25	—	25	—	Vuod. oli 2,200 kpl. ulk. = 38,500 m. arv.
1 " 16 "	—	—	—	—	14	—	14	—	Vuod. oli 1,000 kpl. ulk. = 20,000 m. arv.
1 " 32 "	—	—	—	—	36	4	36	4	Ulk. 16,500 m. arv.
4 höyryk. 84 hv.	—	—	1	—	117	4	118	4	Vuod. oli ulk. 132,636 m. arv.
— —	—	—	—	—	39	1	39	1	Vuod. oli 1,100 kpl. ulk. 19,800 m. arv.
1 kaasumoottori. 3 hv.	—	—	4	—	55	—	59	—	Vuod. oli 1,767 kpl. ulk. 46,596 m. arv.
— —	—	—	—	—	58	2	58	2	Vuod. oli 850 kpl. ulk. 19,047 m. arv.
— —	—	—	—	—	40	2	40	2	Vuod. oli 1,375 kpl. ulk. 27,962 m. arv.
— —	—	—	1	—	14	—	15	—	Vuod. oli 70 kpl. ulk. 1,503 m. arv.
— —	—	—	—	—	39	1	39	1	Vuod. oli 325 kpl. ulk. 7,250 m. arv.
— —	—	—	3	—	22	—	25	—	Vuod. oli 1,010 kpl. ulk. 15,753 m. arv.
— —	—	—	—	—	42	1	42	1	Vuod. oli 2,310 kpl. ulk. 38,863 m. arv.
— —	—	—	8	—	309	7	317	7	Vuod. oli 8,807 kpl. ulk. 176,774 m. arv.
— —	—	—	1	1	126	4	127	5	Vuod. oli 2,935 kpl. ulk. 81,928 m. arv.
3 höyryk. 19 hv.	1	—	10	—	280	2	291	2	Vuod. oli 9,456 kpl. ulk. 184,343 m. arv.
— —	—	—	5	1	193	4	198	5	Vuod. oli 4,607 kpl. ulk. 104,625 m. arv.
— —	—	—	7	1	221	2	228	3	Vuod. oli 1,368 kpl. ulk. 16,880 m. arv.

Ryhmä.	Luokka.	Lokumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.
VI	17	72	Mikkelin lääni	414,200	Muok. 24,847 vuotaa, 58,727 nahkaa.
		77	Kuopion lääni	446,800	„ 26,385 sam., 45,910 sam.
		127	Waasan lääni	845,400	„ 43,481 sam., 97,272 sam.
		39	Oulun lääni	367,000	„ 19,476 sam., 25,960 sam.
		681		4,754,300	Muok. 239,291 vuotaa, 488,982 nahkaa.
„	„		Satulasepäntehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	146,100	Ajokaluja, siloja, satuloita, matka- kapineita, nahka- ja korjaustöitä.
		1	Turun ja Porin lääni	25,400	— —
		2		171,500	
„	„		Satulasepänerstaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		10	Uudenmaan lääni	71,700	— —
		15	Turun ja Porin lääni	67,100	— —
		9	Hämeen lääni	78,700	— —
		11	Wiipurin lääni	77,600	— —
		5	Mikkelin lääni	23,900	— —
		10	Kuopion lääni	27,800	— —
		7	Waasan lääni	20,800	— —
		8	Oulun lääni	67,300	— —
		75		434,900	

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
— —	—	—	1	—	144	2	145	2	2 Vuod. oli 890 kpl. ulk. 17,350 m. arv.
— —	2	—	6	—	145	1	153	1	1 Vuod. oli 896 kpl. ulk. 18,000 m. arv.
— —	2	—	8	1	238	4	248	5	5 Vuod. oli 7,672 kpl. ulk. 111,326 m. arv.
— —	—	—	3	—	72	2	75	2	2 Vuod. oli 3,479 kpl. ulk. 63,930 m. arv.
3 höyryk. 19 hv.	5	—	41	4	1,419	21	1,465	25	25 Vuod. oli 31,303 kpl. ulk. 598,382 m. arv.
1 sähkömoottori. 3 hv.	—	—	2	—	28	2	30	2	2 Kotim. aineita 16,950 m. arv., ulk. sam 24,805 m. arv.
1 höyryk. 5 hv.	—	—	—	—	13	1	13	1	1 Kotim. ja ulk. aineita 8,550 m. arv.
1 höyryk. 5 hv.	—	—	2	—	41	3	43	3	
— —	2	—	2	—	26	1	30	1	— —
— —	1	—	3	—	27	—	31	—	— —
— —	2	—	7	—	24	—	33	—	— —
— —	—	—	6	—	26	—	32	—	— —
— —	1	—	2	—	8	—	11	—	— —
— —	1	—	7	—	13	—	21	—	— —
— —	—	—	2	—	9	1	11	1	— —
— —	2	—	3	—	20	—	25	—	— —
	9	—	32	—	153	2	194	2	

Ryhmä.	Luokka.	Lokumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.	Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	T y ö v ä e s t ö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.			
							Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.					
							Mieisp.	Naisp.	Mieisp.	Naisp.	Mieisp.	Naisp.	Mieisp.	Naisp.				
VI	17		Turkkitaratehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>															
		1	Oulun lääni	52,000	— —	1 höyryk. 4 hv.	—	—	—	—	5	10	5	10	—	—		
"	"		Harjansitomatehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>															
		1	Uudenmaan lääni	135,000	6,000 tus. harjoja, 7,200 tus. siveltimeä.	1 petr. moott. 8 hv.	—	—	1	—	16	15	17	15	Kot. raakatav. 34,000 m. arv., ulk. sam. 32,800 m. arv.			
		1	Turun ja Porin lääni . . .	300,000	13,000 kg sam., 50,000 kg sam.	1 höyryk. 25 hv.	1	—	3	7	24	85	28	92	Kot. raakatav. 50,000 m. arv., ulk. sam. 60,000 m. arv.			
		2		435,000		1 höyryk. 25 hv.	1	—	4	7	40	100	45	107	Kot. raakatav. 84,000 m. arv., ulk. sam. 92,800 m. ar			
"	"		Harjansitomaverstaita. <i>Kaupungeissa.</i>															
		1	Uudenmaan lääni	30,000	— —	— —	—	—	—	—	5	4	5	4	—	—		
		1	Turun ja Porin lääni . . .	2,500	600 tus. harjoja ja siveltimeä.	— —	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—		
		1	Hämeen lääni	7,500	— —	— —	—	—	—	—	4	1	4	1	—	—		
		2	Wiipurin lääni	17,700	— —	— —	—	—	3	3	6	1	9	4	—	—		
		1	Kuopion lääni	7,000	— —	— —	—	—	1	—	3	1	4	1	—	—		
		6		64,700			—	—	4	3	19	8	23	11				
			<i>Maaseudulla.</i>															
		1	Kuopion lääni	4,500	10,048 kpl. harjoja ja siveltimeä.	— —	—	—	2	—	3	—	5	—	—	—		

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarun paljous ja laji.	Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	T y ö v ä e s t ö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.				
							Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.						
							Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.					
VII	18		Tekstiiliteollisuutta.																
			Villateollisuuslaitoksia.																
			<i>Kaupungeissa.</i>																
		4	Uudenmaan lääni	2,471,400	Lankaa ja kudoksia.	5 höyryk. 566 hv.	—	—	22	109	87	198	109	307	24,372 kg kotim. villoja 50,748 m. arv., 405,685 kg ulk. vill. ja lankaa 1,506,142 m. arv., värejä ja kemikaaleja 16,754 m. arv.				
		2	Turun ja Porin lääni	489,700	102,000 mtr kankaita; silitystä ja värjäystä.	2 „ 110 „	—	—	1	5	36	77	37	82	19,500 kg kotim. villoja, 49,000 kg ulk. sam. ja nukkavilloja.				
		6	Hämeen lääni	2,059,900	— —	3 „ 109 „	1	—	13	11	177	369	191	380	57,739 kg kotim. villoja, 296,465 kg ulk. villoja ja nukkavill., 32,520 kg ja lankaa 25,000 m. arv., 44,610 kg väriaineita.				
				5,021,000		10 höyryk. 785 hv.	1	—	36	125	300	644	337	769					
					Maaseudulla.														
		3	Uudenmaan lääni	303,200	28,016 kg kankaita, 19,691 kg lankaa, 3,090 kg värjäystavaroita.	1 höyryk. 48 hv., 1 turb. 75 hv.	2	2	2	10	29	51	33	63	2,433 kg kotim. ja 2,335 kg ulk. lankaa, 31,263 ja 33,656 kg ulk. villoja ja nukkavilloja, väriain. 9,287 m. arv.				
		4	Turun ja Porin lääni	1,278,700	96,765 mtr kankaita, 1,000 kpl. filttejä, 66,412 kg lankaa, kommissionitavaroita.	10 höyryk. 292 hv.	2	3	7	24	103	232	112	259	72,825 kg kotim. ja 140,968 kg ulk. villoja, 1,692 kg ulk. lankaa, väriaineita 21,757 m. arv.				
		2	Hämeen lääni	1,132,600	Kankaita, lankaa, filttejä ja shaaleja.	4 höyryk. 320 hv., 1 petr. moott. 9 hv.	—	—	8	9	77	149	85	158	49,000 kg kotim. ja 30,307 kg ulk. villoja, 100,267 kg kotim. ja 20,430 kg ulk. lankaa, väriaineita 6,480 m. arv.				
		1	Wiipurin lääni	160,000	54,000 kg lankaa, värjäystä ja vanustusta.	3 turb. 51 hv.	—	—	—	1	16	30	16	31	Kotim. villoja 84,000 m. arv., ulk. sam. 9,000 m. arv.				
1	Kuopion lääni	240,700	20,045 mtr kankaita, 3,053 kpl. shaaleja, 103 kpl. hevosenloimia, 1,731 kpl. sänkypeitteitä, 8,582 kg lankaa.	1 höyryk. 20 hv., 2 turb. 80 hv.	—	—	1	4	12	31	13	35	6,201 kg kotim. villoja, 184 kg kotim. lankaa, 31,363 kg ulk. villoja 62,611 m. arv., 599 kg ulk. lankaa 3,320 m. arv., värejä ja kemik. 2,757 m. arv.						

Ryhmä	Luokka	Luokanäärit.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smp.</i>	Valmistetun tavarän paljous ja laji.	
VII	18	4	Waasan lääni	754,300	2,100 mtr kankaita, 61,821 kg kankaita ja filttejä, 77,779 kg lankaa; värjätty 75,670 kg kankaita ja sekataiv., 10,383 kg lankaa.	
		15		3,869,500		
	"	"	Vanutuslaitoksia. <i>Maaseudulla.</i>			
			1	Uudenmaan lääni	400	— —
			1	Wiipurin lääni	100	— —
3	Kuopion lääni	4,500	4,490 mtr sarkaa.			
3	Waasan lääni	1,700	9,364 " sam.			
8		6,700				
"	19	Vanutehtaita. <i>Maaseudulla.</i>				
		1	Uudenmaan lääni	15,200	12,100 kg villa- ja pumpulivanua.	
"	"	Pumpuliteollisuuslaitoksia. <i>Kaupungeissa.</i>				
		2	Turun ja Porin lääni	2,624,800	37,596 kpl. ja 1,335,451 mtr kankaita, 431,714 kg lankaa, josta 136,925 kg omaksi tarpeeksi, 20,359 kg vanua, 3,231 kg liinatuotteita y. m.	
		2	Hämeen lääni	8,100,000	2,664,750 kg lankaa, 134,770 kg vanua, 491,069 kpl. kankaita.	

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö. mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
1 höyryk. 125 hv., 3 turb. 190 hv.	—	—	6	21	56	115	62	136	94,741 kg kotim. ja 68,906 kg ulk. villoja ja nukkaavilloja, 1,884 kg kotim. lumppuja, 9,928 kg kotim. ja 5,458 kg ulk. lankaa, väriain. 25,849 m. arv.
17 höyryk. 805 hv.	4	5	24	69	293	608	321	682	
— —	—	—	—	—	1	—	1	—	— —
— —	—	—	—	—	1	—	1	—	— —
— —	—	—	—	—	3	—	3	—	— —
— —	—	—	—	—	2	—	2	—	— —
— —	—	—	—	—	7	—	7	—	
— —	—	—	—	—	4	4	4	4	10,000 kg kotim. villoja ja 5,000 kg pumpulia = 2,500 m. arv.
4 höyryk. 2,380 hv.	—	—	17	134	150	436	167	570	688,071 kg pumpulia = 845,740 m. arv., 5,026 kg kotim. ja 8,012 kg ulk. lankaa, 3,346 kg pel-lavalankaa, väriain. 30,962 m. arv.
9 höyryk. 4,760 hv., 5 turb. 1,500 hv.	68	57	150	199	811	1698	1029	1954	3,023,180 kg pumpulia, väriain. 298,000 m. arv.

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smf.</i>	Valmistetun tavaran paljous ja laji
VII	19	1	Waasan lääni	3,023,800	437,240 kg kankaita, 686,433 kg lankaa, 34,179 kg vanua, 1,707 kg kalaverkkoja, 5,150 kg ompelulankaa; värjäyslaitoksessa: 59,382 pakkaa lankaa, 95,158 kpl. kankaita, 8,064 kg pumpulia.
		5		13,748,600	
			<i>Maaseudulla.</i>		
		1	Hämeen lääni	4,200,000	977,300 kg lankaa, josta osaksi valm. 766,110 kg kankaita.
"	"		Pellavanloukutuslaitos. <i>Maaseudulla.</i>		
		1	Hämeen lääni	17,000	17,620 kg pellavia, 7,500 kg rohtimia.
"	"		Liinateollisuuslaitos. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Hämeen lääni	3,400,000	1,366,985 kg lankaa, 723,985 kg kankaita.
"	"		Trikootavaraintehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	60,000	— —

Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttoiriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
6 höyryk. 1,190 hv., 1 petr. moottori 6 hv., 2 sähkömoott. 9 hv.	11	8	36	75	288	703	335	786	746,258 kg pumpulia = 926,380 m. arv., 13,740 kg ulk. lankaa = 63,134 m. arv., väriaineita ja kemikaal. 116,378 m. arv.
19 höyryk. 8,330 hv.	79	65	203	408	1249	2837	1531	3310	4,457,509 kg pumpulia, 5,026 kg kotim. ja 21,752 kg ulk. lankaa, 3,346 kg pellavanlankaa, väriain. 445,340 m. arv.
12 höyryk. 2,000 hv.	30	22	82	98	433	606	545	726	1,090,410 kg pumpulia.
— —	—	—	—	—	7	3	7	3	19,000 kg kotim. pellavankuituja 12,285 m. arv.
2 höyryk. 675 hv.	33	64	66	56	353	774	452	894	341,051 kg kotim. pellavia, 1,655 kg kotim. hamppu, 1,390,550 kg ulk. pellavia 1,239,993 m. arv., 6,227 kg ulk. hamppuja 5,977 m. arv., 18,200 kg ulk. rohtimia 6,369 m. arv., kemikaaleja 48,695 m. arv.
1 sähkömoott. 3 hv.	—	7	—	5	1	53	1	65	7,285 kg kotim. lankaa ja 1,794 kg ulk. sam. 6,000 m. arv.

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smf.</i>	Valmistetun tavarän paljous ja laji.
VII	19	3	Hämeen lääni	1,717,700	85,035 kg kankaita, 32,000 kg trikootav., 22,100 kg paitoja, 22,400 kg hui- veja, 8,000 kg „eomfortables“, 1,350 kg filttejä y. m., 650 kg silkki- kank. ja peitteitä, 1,100 kg sekal. kudoksia.
		1	Waasan lääni	180,000	Trikootavaroita.
		5		1,957,700	
			Matonkutomo. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	9,300	— —
			Villakutomalaitoksia. <i>Kaupungeissa.</i>		
		2	Uudenmaan lääni	6,500	— —
		2	Turun ja Porin lääni	68,000	— —
		3	Hämeen lääni	15,800	— —
		3	Wiipurin lääni	41,900	— —
		3	Mikkelin lääni	7,200	— —
		1	Kuopion lääni	900	— —
		1	Oulun lääni	7,600	— —
		15		147,900	
			Köysitehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		3	Turun ja Porin lääni	12,100	— —
		1	Waasan lääni	65,000	— —
		4		77,100	
	20				

Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
7 höyryk. 250 hv.	—	7	3	46	82	399	85	452	39,527 kg kotim. lankaa, 157,665 kg ulk. sam. 628,200 m. arv., 700 kg silkkiä 26,000 m. arv., kemik. 42,000 m. arv.
— —	—	—	—	15	3	85	3	100	Kotim. villalankaa 45,000 m. arv., ulk. sam. = 90,000 m. arv.
7 höyryk. 250 hv.	—	14	3	66	86	537	89	617	
— —	—	—	—	—	2	72	2	72	— —
— —	—	—	—	—	—	7	—	7	— —
— —	—	—	—	1	—	36	—	37	Ulk. lankaa 37,000 m. arv.
— —	—	—	—	—	—	10	—	10	— —
— —	—	—	—	9	—	14	—	23	— —
— —	—	—	—	—	—	6	—	6	— —
— —	—	—	—	—	—	2	—	2	— —
— —	—	—	—	—	—	5	—	5	— —
— —	—	—	—	10	—	80	—	90	— —
— —	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
— —	1	—	1	—	6	—	8	—	— —
1 höyryk. 24 hv.	—	—	2	4	8	16	10	20	Ulk. aineita 25,000 m. arv.
1 höyryk. 24 hv.	1	—	3	4	14	16	18	20	

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smf.</i>	Valmistetun tavaran paljous ja laji.
VII	20		Nyöripunojaverstaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		2	Uudenmaan lääni	55,200	— —
		1	Turun ja Porin lääni	10,500	— —
		3		65,700	
"	"		Nauhatehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	100,000	— —
		2	Maaseudulla. Waasan lääni	37,500	— —
"	"		Tilketehdas. <i>Maaseudulla.</i>		
		1	Hämeen lääni	9,900	60,000 kg tilkeitä.
"	"		Rullakartiinitehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		2	Uudenmaan lääni	64,000	

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	
— —	—	—	1	8	7	18	8	26	— —
— —	—	—	—	—	2	4	2	4	— —
	—	—	1	8	9	22	10	30	
1 sähkömoottori 3 hv.	1	—	1	2	3	19	5	21	Kotim. aineita 24,000 m. arv., 1,300 kg ulk. pumpulilankaa 7,000 m. arv. ja 300 kg silkkiä 18,000 m. arv.
— —	—	—	—	3	4	12	4	15	1,120 kg kotim. lankaa, 3,585 kg ulk. lankaa 15,400 m. arv., väriaineita 800 m. arv.
— —	—	—	—	—	2	3	2	3	60,000 kg ulk. lumppeja 7,200 m. arv.
— —	1	—	1	2	14	3	16	5	— —

Ryhmä.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarain paljous ja laji.
VIII	22	3	Hämeen lääni	583,900	5,314,036 kg selluloosaa, josta oman paperitehtaan tarpeeksi 2,404,536 kg, jonka arvoa ei ole otettu ilm. tavarain arvoon.
		4	Wiipurin lääni	1,357,800	12,022,111 kg selluloosaa, josta oman paperitehtaan tarpeeksi 3,599,000 kg, jonka arvoa ei ole otettu ilm. tavarain arvoon.
		8		2,083,000	18,121,447 kg selluloosaa, josta omaksi tarpeeksi 6,003,536 kg, jonka arvoa ei ole otettu ilm. tavarain arvoon.
"	"		Pahvitehtaita. <i>Maaseudulla.</i>		
		1	Hämeen lääni	96,000	320,000 kg lumpppuhavia.
"	"		Asfalttihuopatehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	97,300	25,000 kääröä asfalttihuopaa, 650 ast. asfalttilakk., 70 ast. peltivernissaa.
		1	Hämeen lääni	— ³⁾	40,000 kääröä kattuhuopaa ja tervapaperia, 1,360 ast. asfalttilakkaa.
		1	Oulun lääni	44,000	20,000 kääröä kattuhuopaa.
		3		141,300	85,000 kääröä huopaa ja tervapaperia, 2,010 ast. asf. lakkaa, 70 ast. peltivernissaa.
			<i>Maaseudulla.</i>		
		1	Turun ja Porin lääni . . .	47,200	6,100 kääröä huopaa, 502 ast. asf. lakkaa, 10 ast. peltivernissaa, 53 ast. kattohuopaöljyä; sementtitöitä.

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
5 höyryk. 150 hv. ¹⁾ , 1 turb. 75 "	—	—	—	—	122	21 ¹⁾	122 ¹⁾	21	37,260 m ³ hiomapuita ja 68,000 m. arv. sam.; kemik. 18,505 m. arv.
4 höyryk. 565 hv. ¹⁾ , 5 turb. 375 "	1	—	1	25	193	71 ¹⁾	195 ¹⁾	96	66,662 m ³ hiomapuita, ²⁾ kemik. 315,016 m. arv.
11 höyryk. 940 hv.	1	—	4	25	383	96	388	121	110,422 m ³ ja 68,000 m. arv. hiomapuita, kemik. 351,121 m. arv.
2 höyryk. 27 hv.	—	—	—	—	18	18	18	18	300,000 kg kotim. paperijätettä, 14,000 kg kotim. lumppuja.
— —	—	—	—	—	10	—	10	—	Ulk. ain. 37,000 m. arv.
— —	Yhteydessä paperitehtaan kanssa.								— —
— —	—	—	—	—	3	1	3	1	Ulk. ain. 16,000 m. arv.
— —	—	—	—	—	13	1	13	1	Ulk. ain. 19,500 m. arv.
— —	—	—	—	—	20	—	20	—	Ulk. ain. 19,500 m. arv.

¹⁾ Yhd. teht. yhteinen paperitehtaan kanssa. — ²⁾ Tieto puuttuu yhd. selluloosatehtaasta. — ³⁾ Arvo ilm. yhteyd. paperitehtaan kanssa.

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.
VIII	22	1	Hämeen lääni	33,300	12,700 kääröä kattohuopaa, 300 ast. asfalttilakkaa.
		1	Wiipurin lääni	35,000	13,300 kääröä asfalttihuopaa, 500 ast. asfalttilakkaa.
		3		115,500	32,100 kääröä huopaa, 1,302 ast. asfalttilakkaa, 10 ast. peltivernissaa, 53 ast. kattohuopaölj., sementtitöitä.
"	"		Paperitehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		2	Hämeen lääni	2,750,000	3,745,000 kg paperia, 2,725,000 kg pahvia.
			<i>Maaseudulla.</i>		
		1	Turun ja Porin lääni	780,000	2,600,000 kg paperia.
		5	Hämeen lääni	4,864,500	11,631,553 kg paperia, 3,000,000 kpl. paperipusseja.
		6	Wiipurin lääni	10,451,600	25,556,248 kg paperia.
		2	Waasan lääni	2,244,900	5,681,736 kg paperia.
		14		18,341,000	45,469,537 kg paperia, 3,000,000 kpl. paperipusseja.

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttoriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.	
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.			
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.		
— —	—	—	—	—	—	6	—	6	—	Ulk. aineita 14,900 m. arv.
— —	—	—	—	—	—	7	—	7	—	" sam. 16,000 " "
	—	—	—	—	—	33	—	33	—	Ulk. aineita 50,400 m. arv.
2 höyryk. 80 hv., 14 turb. 1,848 hv.	—	—	1	6	317	122	318	128		1,760,000 kg lumppuja, 619,000 kg olkia, 960,000 kg puuvanua, 1,712,000 kg selluloosaa, 68,403 m ³ hiomapuita, kemik. ja vär. 77,400 m. arv.
1 höyryk. 8 hv., 14 turb. 1,200 hv.	1	—	1	3	119	21	121	24		— —
28 höyryk. 1,840 hv., 36 turb. 3,502 hv., 5 sähkömoottor. 86 hv.	2	—	36	47	542	314	580	361		5,276,699 kg puuvanua, 2,943,637 kg selluloosaa, 13,525 kg olkia sekä sitäpaitsé kotim. ain. 177,138 m. arv. ja ulk. sam. 357,691 m. arv.; kemik. 164,558 m. arv.
4 höyryk. 210 hv., 59 turb. 8,637 hv.	2	2	66	76	1293	646	1361	724		5,090,636 kg puuvanua, 6,619,200 kg selluloosaa, 390,000 kg lumppuja, 1,005,490 kg olkia ja olkivanua, kemik. 907,125 m. arv.
12 höyryk. 590 hv., 13 turb. 1,937 hv.	2	1	10	29	310	172	322	202		524,800 kg ja 39,840 m. arv. puuvanua, 994,885 kg ja 31,630 m. arv. selluloosaa, 252,697 kg ulk. lumppuja 60,505 m. arv., ulk. olkivanua 1,418 m. arv., kemik. 227,937 m. arv.
45 höyryk. 2,648 hv.	7	3	113	155	2264	1153	2384	1311		

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.	
						Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.			
						Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.		
VIII	21		Tapettitehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>												
		1	Uudenmaan lääni	350,000	1,000,000 käärrä tapetteja.	1 höyryk. 30 hv., 1 sähkö- moott. 4 hv.	—	—	—	—	49	24	49	24	Kotim. paperia 116,000 m. arv., väriaineita 25,000 m. arv.
		1	Hämeen lääni	235,000	— —	1 höyryk. 6 hv.	—	1	1	2	9	13	10	16	167,000 kg kotim. paperia, vä- rejä 28,000 m. arv.
		1	Wiipurin lääni	98,000	350,000 käärrä tapetteja ja reunustimia.	1 " 4 "	—	—	4	—	14	3	18	3	Kotim. paperia 22,000 m. arv., ulk. ain. 20,000 m. arv.
	3		683,000												
			<i>Maaseudulla.</i>												
		1	Hämeen lääni	3,600	14,560 käärrä tapetteja.	1 sähkömoott. 2 hv.	—	—	—	2	1	2	1	Paperia 924 m. arv., ulk. aineita 230 m. arv.	
"	"		Pussi- ja kirjekuoritehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>												
		2	Uudenmaan lääni	71,800	Kirjeenkuoria, paperipusseja y. m.	2 sähkömoott. 3 hv.	—	—	3	1	14	27	17	28	Kotim. paperia 30,586 m. arv., värejä 3,578 m. arv.
		1	Turun ja Porin lääni . . .	122,000	13,876,868 kirjeenkuorta, 6,805,365 pus- sia, 366,428 rasiata.	2 kaasumoott. 41 hv.	—	—	3	6	12	42	15	48	— —
		3		193,800					6	7	26	69	32	76	
"	"		Kartonkitehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>												
		1	Wiipurin lääni	20,000	3,000,000 paperossihylssyä.	— — —	—	—	4	—	16	5	20	5	— —
		1	Waasan lääni	41,500	3,533,000 paperossirasiata.	— — —	1	—	7	5	53	5	61	61	Ulk. aineita 1,100 m. arv.
		2		61,500			1	—	4	7	21	58	25	66	

Ryhmä	Luokka	Lokumäärä	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.
VIII	22		Kartonkiverstaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		2	Uudenmaan lääni	20,100	— —
		2	Turun ja Porin lääni . . .	6,600	— —
		1	Wiipurin lääni	11,000	— —
		5		37,700	
"	"		Kirjansitomatehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	33,900	— —
		1	Hämeen lääni	—	Tieto yhteydessä kirjapain. kanssa.
	2				
"	"		Kirjansitomaverstaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		15	Uudenmaan lääni	95,700	— —
		11	Turun ja Porin lääni . . .	74,500	— —
		9	Hämeen lääni	115,900	— —
		11	Wiipurin lääni	65,200	— —
		4	Mikkelin lääni	12,900	— —
		3	Kuopion lääni	10,100	— —
		8	Waasan lääni	44,500	— —
		4	Oulun lääni	15,300	— —
		65		434,100	

Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
— —	—	—	—	3	5	1	5	4	— —
— —	—	—	—	—	3	5	3	5	— —
— —	—	—	1	—	5	—	6	—	— —
	—	—	1	3	13	6	14	9	
1 sähkömoottori.	—	—	3	3	15	14	18	17	Ulk. aineita 6,090 m. arv.
— —	—	—	—	—	—	—	—	—	
— —	1	—	15	4	38	31	54	35	— —
— —	—	—	4	7	26	10	30	17	— —
— —	2	2	8	12	22	17	32	31	— —
— —	1	—	7	4	23	6	31	10	— —
— —	—	—	5	1	4	2	9	3	— —
— —	—	—	3	—	5	—	8	—	— —
— —	1	—	10	3	11	7	22	10	— —
— —	—	—	3	—	10	1	13	1	— —
	5	2	55	31	139	74	199	107	

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smf.</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.
IX	22		Puun-, luun-, kautsun-, guttaperkan ja samanl. ain. tark. teollisuutta.		
			Parkkimyllyjä.		
			<i>Maaseudulla.</i>		
		1	Hämeen lääni	30,000	400,000 kg parkkia.
		1	Mikkelin lääni	5,500	92,000 „ sam.
		2	Kuopion lääni	50,000	625,000 „ sam.
		4		85,500	1,117,000 kg parkkia.
			Sahalaitoksia.		
			<i>Kaupungeissa.</i>		
		3	Uudenmaan lääni	997,900	10,557 m ³ sahattu puutav., joista 1,480 m ³ kimpia, 26,000 m ³ puita.
		8	Turun ja Porin lääni	6,185,500	208,603 m ³ sahattu puutav., joista 14,149 m ³ kimpia, 5,514 m ³ lähtejä, 2,932 m ³ pärepuita, pölkkyjä 2,500 m. arv.
		3	Hämeen lääni	591,000	19,626 m ³ sahattu puutavaroita.
		7	Wiipurin lääni	4,576,700	170,037 m ³ sahattu puutav., joista 13,387 m ³ kimpia ja 6,885 m ³ pärepuita.
		1	Mikkelin lääni	110,000	4,673 m ³ sahattu puutavaroita.
		4	Kuopion lääni	369,200	15,886 „ „ sam.
		5	Waasan lääni	1,132,400	41,665 „ „ sam, joista 261 m ³ kimpia.
		5	Oulun lääni	4,177,200	120,990 m ³ sahattu puutav., joista 1,729 m ³ kimpia.
		36		18,139,900	592,037 m ³ sahattu puutav., joista 31,006 m ³ kimpia, 5,514 m ³ lähtejä ja 9,817 m ³ pärepuita; 26,000 m ³ puita; pölkkyjä 2,500 m. arv.

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	
1 höyryk. 8 hv.	—	—	—	—	2	2	2	2	— —
— —	—	—	—	—	1	8	1	8	— —
2 höyryk. 30 hv.	—	—	1	—	34	—	35	—	700,000 kg parkkia 49,000 m. arv.
3 höyryk. 38 hv.	—	—	1	—	37	10	38	10	
3 höyryk. 150 hv., 3 höyry- rysaahaa.	—	—	4	—	144	12	148	12	Sahattu 178,083 tukkia.
9 höyryk. 744 hv., 8 höyry- rysaahaa.	16	5	58	8	1191	289	1265	302	„ 1,573,575 sam.
3 höyryk. 170 hv., 3 höyry- rysaahaa.	—	—	—	—	97	14	97	14	„ 196,415 sam.
8 höyryk. 591 hv., 7 höyry- rysaahaa.	6	—	57	7	1069	119	1132	126	„ 1,206,706 sam.
1 höyryk. 30 hv., 1 höyry- rysaaha.	—	—	3	—	40	—	43	—	„ 62,012 sam.
5 höyryk. 185 hv., 4 höyry- rysaahaa.	2	—	1	—	145	4	148	4	„ 148,188 sam.
7 höyryk. 162 hv., 5 höyry- rysaahaa.	2	—	11	2	173	9	186	11	„ 399,136 sam.
9 höyryk. 641 hv., 5 höyry- rysaahaa.	3	2	40	9	702	142	745	153	„ 605,507 sam.
45 höyryk. 2,673 hv., 36 höyrysaahaa.	29	7	174	26	3561	589	3764	622	Sahattu 4,369,622 tukkia.

Ryhmä.	Luokka.	Lokunäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarain paljous ja laji.
IX	22		Maaseudulla.		
		77	Uudenmaan lääni	5,479,400	182,678 m ³ sahattu puutav., joista 5,191 m ³ kimpia, 1,175 m ³ lähtejä ja 5,354 m ³ pärepuita.
		108	Turun ja Porin lääni	6,919,400	255,342 m ³ sahattu puutav., joista 4,664 m ³ kimpia, 2,840 m ³ lähtejä ja 2,272 m ³ pärepuita; 20,328 m ³ rimapuita.
		71	Hämeen lääni	5,333,600	225,227 m ³ sahattu puutav., joista 2,626 m ³ kimpia, 3,367 m ³ lähtejä ja 208 m ³ pärepuita.
		65	Wiipurin lääni	13,656,500	482,332 m ³ sahattu puutav., joista 21,945 m ³ kimpia ja squaresta, 934 m ³ pärepuita, 4,000 m ³ rimapuita ja 1,285 m ³ laatikkolautoja.
		26	Mikkelin lääni	2,447,200	98,726 m ³ sah. puutav., 100,000 m ³ puita, 187 m ³ höyl. puutavaroita.
		28	Kuopion lääni	3,481,700	160,855 m ³ sahattu puutavaroita.
		175	Waasan lääni	3,634,200	190,328 m ³ sah. puutav., joista 2,835 m ³ kimpia, 12,946 kpl. laatikkoo.
		58	Oulun lääni	7,340,500	230,452 m ³ sahattu puutav., joista 3,695 m ³ kimpia, 4,873 m ³ lähtejä, 640 m ³ slatingbattensia, 1,696 m ³ pärepuita ja 8,272 m ³ rima- ja lankunpätkkiä.
	608		48,292,500	1,825,940 m ³ sahattu puutav., joista 40,956 m ³ kimpia ja squaresta, 12,055 m ³ lähtejä, 10,464 m ³ pärepuita y. m.; 120,328 m ³ puita, 12,946 kpl. laatikkoo, 187 m ³ höylättyjä puutavaroita.	
"	"		Puuvillatehtaita.		
			Maaseudulla.		
		4	Wiipurin lääni	56,600	721,263 ¹⁾ kg puuvillaa, 2,704,000 pake-tinkannatinta; lestiä.
		3	Waasan lääni	8,000	73,400 kg puuvillaa.
	7		64,600	794,663 kg puuvillaa, 2,704,000 pake-tinkannatinta; lestiä.	

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttoriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	
36 höyryk. 943 hv., 2 petr. moott. 20 hv., 36 höyry-, 39 vesisahaa.	27	8	85	13	1451	116	1563	137	Sahattu 1,778,138 tukkia.
56 höyryk. 1,343 hv., 51 höyry-, 57 vesisahaa.	28	3	96	28	2074	327	2198	358	" 2,852,390 sam.
58 höyryk. 1,639 hv., 52 höyry-, 19 vesisahaa.	18	1	59	12	1678	112	1755	125	" 2,426,362 sam.
58 höyryk. 2,508 hv., 46 höyry-, 19 vesisahaa.	19	1	124	27	3310	315	3453	343	" 4,600,079 sam.
15 höyryk. 362 hv., 15 höyry-, 11 vesisahaa.	8	5	32	—	861	36	901	41	" 1,046,520 sam.
17 höyryk. 607 hv., 15 höyry-, 13 vesisahaa.	2	—	69	2	951	44	1022	46	" 1,735,034 sam.
72 höyryk. 1,565 hv., 70 höyry-, 105 vesisahaa.	27	—	115	10	1624	99	1766	109	" 1,727,461 sam.
21 höyryk. 1,073 hv., 1 petr. moott. 20 hv., 1 sähkömoott. 15 hv., 17 höyry-, 39 vesisahaa.	23	5	97	29	1699	202	1819	236	" 1,629,341 sam.
333 höyryk. 10,040 hv., 302 höyry-, 302 vesisahaa, 3 sahaa käyt. petr. moottoreilla, 1 sähkövoimalla.	152	23	677	121	13648	1251	14477	1395	Sahattu 17,795,325 tukkia.
2 höyryk. 41 hv. ²⁾ , 1 turb. 12 hv.	—	—	3	—	68	5	71	5	2,153 m ³ puuain.
— —	—	—	—	—	4	—	4	3)	175 ⁴⁾ " sam.
2 höyryk. 41 hv.	—	—	3	—	72	5	75	5	2,328 m ³ puuain.

¹⁾ Tieto puuttuu 1 tehtaasta. — ²⁾ Yhd. teht. yhteinen moottori lasitehtaan kanssa. — ³⁾ Yhd. tehtaalla yht. sahan kanssa. — ⁴⁾ Tieto puuttuu yhd. tehtaasta.

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.			
						Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.					
						Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.				
IX	23		Puunaula ja lestitehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>														
			1	Turun ja Porin lääni . . .	3,400	2,667 kg puunauloja, 5,016 kpl. lestiä.	—	—	—	—	6	4	6	4	—	—	
				<i>Maaseudulla.</i>													
			1	Waasan lääni	3,300	4,100 paria lestiä.	—	—	—	—	4	—	4	—	—	—	
				Nikkarintehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>													
			5	Uudenmaan lääni	1,407,900	— —	7 höyryk. 291 hv.	1	—	18	—	356	11	375	11	Ulk. ain. 240,700 m. arv.	
			2	Turun ja Porin lääni . . .	568,000	— —	2 " 105 "	—	—	5	2	161	8	166	10	— —	
			1	Hämeen lääni	168,600	— —	1 " 25 "	—	—	5	—	55	—	60	—	Ulk. ain. 32,500 m. arv.	
			1	Mikkelin lääni	5,500	— —	1 " 12 "	—	—	—	—	3	—	3	—	— —	
			1	Kuopion lääni	275,000	— —	3 " 94 "	—	—	17	—	96	10	113	10	Ulk. ain. 5,921 m. arv.	
1	Waasan lääni	260,000	— —	2 " 130 "	1	—	5	—	71	1	77	1	— —				
1	Oulun lääni	—	— —	2 " 140 "	2	—	7	—	47	—	56	—	Ulk. ain. 5,000 m. arv.				
		12		2,685,000													
			<i>Maaseudulla.</i>														
		3	Uudenmaan lääni	1) 309,200	— —	2 höyryk. 60 hv. 1)	—	—	3	—	106	7	109 1) 7	— —			
		2	Wiipurin lääni	290,800	— —	Yht. moott. sahan kanssa.	—	—	—	—	18	1	18	1			
		5		600,000		2 höyryk. 60 hv.	—	—	3	—	124	8	127	8			

1) Tieto puuttuu yhdestä tehtaasta.

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavaran paljous ja laji.
IX	23		Nikkarinverstaita.		
			<i>Kaupungeissa.</i>		
		26	Uudenmaan lääni	204,200	-- --
		38	Turun ja Porin lääni . . .	205,100	-- --
		24	Hämeen lääni	159,700	-- --
		26	Wiipurin lääni	173,200	-- --
		13	Mikkelin lääni	38,700	-- --
		22	Kuopion lääni	84,900	-- --
		9	Waasan lääni	44,300	-- --
		13	Oulun lääni	51,200	-- --
	171		961,300		
			<i>Maaseudulla.</i>		
	1	Waasan lääni	12,100	120,000 sikaarilaatikkoa.	
"	"		Ruumisarkkutehtaita.		
			<i>Kaupungeissa.</i>		
		3	Uudenmaan lääni	62,700	-- --
		6	Turun ja Porin lääni . . .	24,000	-- --
		2	Hämeen lääni	14,000	1,150 ruumisarkkua.
		2	Wiipurin lääni	7,400	-- --
		1	Mikkelin lääni	1,800	102 ruumisarkkua.
		1	Waasan lääni	10,100	-- --
		1	Oulun lääni	1,900	120 ruumisarkkua.
			16		121,900

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestari ja konttoriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
-- --	--	--	6	--	134	--	140	--	-- --
1 petr. moott. 6 hv.	1	--	7	--	150	1	158	1	-- --
-- --	--	--	8	--	102	--	110	--	-- --
-- --	--	--	13	--	96	--	109	--	-- --
1 sähkömoott. 3 hv.	--	--	7	--	42	--	49	--	-- --
-- --	--	--	1	--	73	--	74	--	-- --
1 petr. moott. 2 hv.	--	--	4	--	37	--	41	--	-- --
-- --	--	--	2	--	41	--	43	--	-- --
	1	--	48	--	675	1	724	1	
-- --	--	--	2	--	8	--	10	--	-- --
-- --	--	--	--	--	15	9	15	9	-- --
-- --	1	--	1	--	13	4	15	4	-- --
-- --	--	--	1	--	4	2	5	2	-- --
-- --	--	--	--	--	3	2	3	2	-- --
-- --	--	--	--	--	2	--	2	--	-- --
-- --	--	--	--	--	3	3	3	3	-- --
-- --	--	--	--	--	1	--	1	--	-- --
	1	--	2	--	41	20	44	20	

Ryhmä	Luoikka	Lukumäärä	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarän paljous ja laji.
IX	23	Sorvarintehtaita.			
		<i>Kaupungeissa.</i>			
		1	Turun ja Porin lääni	64,500	4,000,000 paperosiloppia y. m.
1	Hämeen lääni	52,500			
2		117,000			
"	"	Sorvarinverstaita.			
		<i>Kaupungeissa.</i>			
		6	Uudenmaan lääni	8,600	— —
		7	Turun ja Porin lääni	10,700	
		3	Hämeen lääni	6,400	
		5	Wiipurin lääni	8,500	
		2	Mikkelin lääni	700	
		3	Kuopion lääni	4,700	
1	Waasan lääni	6,000			
27		45,600			
"	"	Lankarullatehtaita.			
		<i>Kaupungeissa.</i>			
		1	Kuopion lääni	444,100	652,250 krossia lankarullia.
"	"	<i>Maaseudulla.</i>			
		1	Uudenmaan lääni	270,000	397,928 krossia lankarullia.
		1	Hämeen lääni	475,000	663,587 " sam.

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
2 kaasumoottoria 10 hv.	—	—	—	4	18	21	18	25	Ulk. ain. 15,000 m. arv.
1 höyryk. 24 hv.	—	—	1	3	10	5	11	8	" sam. 3,000 " "
1 höyryk. 24 hv.	—	—	1	7	28	26	29	33	Ulk. ain. 18,000 m. arv.
— —	—	—	2	—	10	—	12	—	— —
— —	—	—	1	—	11	—	12	—	— —
— —	—	—	—	—	5	—	5	—	— —
— —	—	—	—	—	8	1	8	1	— —
— —	—	—	—	—	2	—	2	—	— —
— —	—	—	—	—	7	—	7	—	— —
— —	—	—	2	—	4	—	6	—	— —
— —	—	—	5	—	47	1	52	1	— —
2 höyryk. 470 hv.	—	—	19	8	245	44	264	52	29,008 m ³ koivupropsia.
1 höyryk. 120 hv.	—	—	3	11	66	13	69	24	17,608 m ³ koivupropsia; ulk. ain. 12,000 m. arv.
5 " 260 "	—	—	4	12	125	95	129	107	36,236 m ³ koivupropsia.

Ryhmä.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon	Valmistetun tavaran paljous ja laji.
				bruttoarvo. <i>Smp.</i>	
IX	23	2	Wiipurin lääni	1,495,200	2,155,504 krossia lankarullia.
		1	Kuopion lääni	294,100	523,145 „ sam.
		5		2,534,300	3,740,164 krossia lankarullia.
”	”		Kaidetehtaita. <i>Maaseudulla.</i>		
		2	Waasan lääni	19,400	20,250 kaidetta.
”	”		Tynnyritehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	62,700	— —
		1	Turun ja Porin lääni	218,300	97,526 sek. astioita.
		1	Kuopion lääni	8,800	5,000 dritteliä.
		3		289,800	
”	”		<i>Maaseudulla.</i>		
		1	Turun ja Porin lääni	21,200	21,579 kalaastioita.
”	”		Tynnyrintek. verstaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		2	Uudenmaan lääni	17,600	— —
		1	Turun ja Porin lääni	2,400	— —
		1	Wiipurin lääni	1,300	— —
		1	Waasan lääni	14,400	8,000 voidritteliä.
		5		35,700	

¹⁾ Yhd. teht. yhteinen paperitehtaan kanssa.

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
2 höyryk. 502 hv. ¹⁾	—	—	23	24	211	72	234 ¹⁾	96	95,852 m ³ koivupropsia.
2 „ 157 „	—	—	13	—	103	20	116	20	24,000 „ sam.
10 höyryk. 1,039 hv.	—	—	43	47	505	200	548	247	173,696 m ³ koivupropsia; ulk. ain. 12,000 m. arv.
2 höyryk. 4 hv.	1	—	3	—	5	—	9	—	Ulk. ain. 7,321 m. arv.
— —	—	—	—	—	18	—	18	—	Ulk. ain. 51,563 m. arv.
1 höyryk. 45 hv.	—	—	2	—	28	—	30	—	„ sam. 180,000 „ „
— —					Yhteinen sahalaitoksen kanssa.				„ sam. 6,750 „ „
1 höyryk. 45 hv.	—	—	2	—	46	—	48	—	Ulk. ain. 238,313 m. arv.
1 höyryk. 30 hv.	—	—	—	—	13	—	13	—	Ulk. ain. 2,909 m. arv.
— —	1	—	2	—	4	—	7	—	— —
— —	—	—	—	—	2	—	2	—	— —
— —	—	—	—	—	1	—	1	—	— —
— —	—	—	—	—	2	—	2	—	— —
	1	—	2	—	9	—	12	—	

Teollisuustilasto v:ltä 1902.

Ryhmä.	Luokka.	Luokanäärit.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.
IX	23	Maaseudulla.			
		1	Waasan lääni	25,800	14,358 dritteliä.
		1	Oulun lääni	14,400	8,000 sam.
		2		40,200	22,358 dritteliä.
"	"	Korkkitehtaita.			
		<i>Kaupungeissa.</i>			
		1	Uudenmaan lääni	2,000	— —
		1	Turun ja Porin lääni	250,000	60,000,000 korkkia.
		2	Wiipurin lääni	94,000	17,300,000 korkkia, 348 suolivyötä.
4		346,000			
"	24	Koppatehtaita.			
		<i>Kaupungeissa.</i>			
		1	Uudenmaan lääni	16,100	— —
		1	Turun ja Porin lääni	3,500	1,000 koppaa.
2		19,600			
"	25	Kampaverstaita.			
		<i>Kaupungeissa.</i>			
		1	Uudenmaan lääni	1,000	582 tus. kampoja.
		2	Turun ja Porin lääni	3,700	— —
3		4,700			

Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.	T y ö v ä e s t ö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.	
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.			
	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.		
— —	—	—	—	—	—	3	—	3	—	— —
— —	—	—	1	—	—	1	—	2	—	— —
	—	—	1	—	—	4	—	5	—	
— —	—	—	2	2	1	3	3	5	—	— —
1 höyryk. 15 hv.	—	—	1	5	26	38	27	43	260,000 kg korkinkuoria 184,000 m. arv.	
1 sähkömoott., 1 petr. moott.	1	—	3	10	12	5	16	15	Ulk. korkkipuuta 65,700 m. arv.	
1 höyryk. 15 hv.	1	—	6	17	39	46	46	63		
— —	1	—	—	3	2	3	3	6	Ulk. ain. 4,000 m. arv.	
— —	—	—	—	—	2	—	2	—	— —	
	1	—	—	3	4	3	5	6		
— —	—	—	—	—	1	—	1	—	170 paria kotim. sarvia.	
— —	—	—	1	—	3	—	4	—	— —	
	—	—	1	—	4	—	5	—		

Ryhmä.	Luokka.	Lokumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.
IX	25	Gummitavarehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>			
		1	Uudenmaan lääni	610,000	127,300 paria kalosseja, 17,600 kg tekn. gummitavaroita.
		Gummityön-tekijöitä. <i>Kaupungeissa.</i>			
		1	Uudenmaan lääni	1,800	— —
	Kautsuleimatehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>				
	2	Uudenmaan lääni	21,700	— —	
	1	Turun ja Porin lääni	5,500	— —	
	1	Waasan lääni	200	— —	
	4		27,400		
	26	Ajokalutehdas. <i>Kaupungeissa.</i>			
1	Turun ja Porin lääni	26,400	— —		
Vaunuverstaita. <i>Kaupungeissa.</i>					
5	Turun ja Porin lääni	6,900	— —		
2	Hämeen lääni	1,900	— —		
1	Oulun lääni	2,400	— —		
8		11,200			

Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
3 höyryk. 152 hv.	—	—	4	—	56	35	60	35	36,100 kg ulk. raakaa gummia 261,000 m. arv., 60,500 kg kemikaaleja 15,000 m. arv.
— —	—	—	—	—	1	—	1	—	— —
— —	—	—	1	—	4	2	5	2	— —
— —	1	—	—	—	1	—	2	—	Ulk. ain. 1,980 m. arv.
— —	—	—	—	—	1	—	1	—	— —
	1	—	1	—	6	2	8	2	
1 petr. moott. 6 hv.	—	—	1	—	11	1	12	1	— —
— —	—	—	1	—	8	—	9	—	— —
— —	—	—	—	—	3	—	3	—	— —
— —	—	—	—	—	3	—	3	—	— —
— —	—	—	1	—	14	—	15	—	

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.
IX	26	1	Pyörätehdas. <i>Maaseudulla.</i> Hämeen lääni	150,000	5,000 paria ajopyöriä, 1,570 m ³ koivu- lankkuja.
			Rakennusteollisuutta. Muurareja ja rakennus- urakoitsijoita. <i>Kaupungeissa.</i>		
X	27	28	Uudenmaan lääni	2,343,600	— —
		22	Turun ja Porin lääni . . .	921,300	— —
		1	Hämeen lääni	3,000	— —
		20	Wiipurin lääni	728,500	— —
		8	Mikkelin lääni	20,700	— —
		6	Kuopion lääni	25,300	— —
		7	Waasan lääni	43,800	— —
		4	Oulun lääni	164,500	— —
		96		4,250,700	
		"	"		Maalareita ja verhoilijoita. <i>Kaupungeissa.</i>
53	Uudenmaan lääni			1,071,100	— —
52	Turun ja Porin lääni . . .			412,300	— —
15	Hämeen lääni			127,900	— —
30	Wiipurin lääni			299,700	— —
14	Mikkelin lääni			51,000	— —
13	Kuopion lääni			112,500	— —
30	Waasan lääni			201,500	— —
17	Oulun lääni			106,000	— —
224				2,382,000	

Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
1 höyryk. 75 hv.	—	—	4	—	16	2	20	20	2,517 m ³ koivutukkeja.
— —	—	—	13	8	616	86	629	94	— —
— —	3	—	49	6	453	82	505	88	— —
— —	—	—	—	—	2	—	2	—	— —
— —	4	—	26	5	563	59	593	64	— —
— —	—	—	3	—	21	2	24	2	— —
— —	—	—	2	—	12	3	14	3	— —
— —	—	—	5	—	46	3	51	3	— —
— —	—	—	10	—	85	15	95	15	— —
	7	—	108	19	1798	250	1913	269	
— —	3	—	45	1	422	6	470	7	— —
— —	3	—	26	—	232	6	261	6	— —
— —	—	—	8	—	76	2	84	2	— —
— —	2	—	21	—	184	—	207	—	— —
— —	2	—	7	—	41	—	50	—	— —
— —	—	—	10	—	89	1	99	1	— —
— —	—	—	13	—	125	—	138	—	— —
— —	2	—	22	—	61	1	85	1	— —
	12	—	152	1	1230	16	1394	17	

Ryhmä	Nuokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Suom.</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.
X	27		Lasimestareja. <i>Kaupungeissa.</i>		
		9	Uudenmaan lääni	55,900	— —
		9	Turun ja Porin lääni	88,300	— —
		4	Hämeen lääni	11,700	— —
		1	Mikkelin lääni	4,800	— —
		3	Waasan lääni	5,600	— —
		1	Oulun lääni	32,500	— —
		27		198,800	
"	"		Nuohojia. <i>Kaupungeissa.</i>		
		11	Uudenmaan lääni	68,000	— —
		4	Turun ja Porin lääni	17,600	— —
		5	Hämeen lääni	13,400	— —
		5	Wiipurin lääni	10,000	— —
		2	Mikkelin lääni	2,200	— —
		3	Kuopion lääni	6,600	— —
		5	Waasan lääni	11,400	— —
		2	Oulun lääni	4,700	— —
		37		133,900	
"	"		Kadunlaskijoita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	30,000	— —

Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttoiriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	
— —	1	—	2	—	17	1	20	1	— —
— —	—	—	1	—	14	1	15	1	— —
— —	—	—	—	—	5	—	5	—	— —
— —	—	—	—	—	1	—	1	—	— —
— —	—	—	—	—	3	—	3	—	— —
— —	—	—	—	—	2	—	2	—	— —
	1	—	3	—	42	2	46	2	
— —	1	—	1	—	32	—	34	—	— —
— —	—	—	3	—	16	—	19	—	— —
— —	—	—	—	—	13	—	13	—	— —
— —	—	—	2	—	10	—	12	—	— —
— —	—	—	1	—	2	—	3	—	— —
— —	—	—	1	—	6	—	7	—	— —
— —	—	—	1	—	10	—	11	—	— —
— —	—	—	—	—	4	—	4	—	— —
	1	—	9	—	93	—	103	—	
— —	—	—	8	—	57	1	65	1	— —

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarän paljous ja laji.
XI	28		Ravinto- ja nautintoain. valm. teollisuutta.		
			Kauppajauhomyllyjä.		
			<i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	153,000	Jauhettu 986,000 kg ruisjauhoja.
		2	Hämeen lääni	1,105,200	Jauhettu 10,554 hl viljaa sekä tulli- jauhatuksiin 17,637 hl sam.; 5,850,000 kg jauhoja.
		3	Wiipurin lääni	562,900	Jauhettu 8,293 säkki riisiryyn., 100,800 kg ohrajauh., 20,700 kg kaurajauh., 1,030 säkkiä leseitä, ruisjauhoja.
		5	Kuopion lääni	3,332,800	Jauhettu 21,779,300 kg ja 14,142 säk- kiä jauhoja.
		1	Wasan lääni	1,757,000	Jauhettu 4,610,000 kg ruisjauh., 72,500 kg ohrajauh., 2,918,000 kg riisi- ryynejä, 702,000 kg rehuaineita.
		1	Oulun lääni	116,600	Jauhettu 667,156 kg ruisjauh., 23,668 kg rukiinseulousta, 13,157 kg ohra- jauhoja, 1,262 kg ohraryyn., 4,560 kg ohramaltaita, 1,090 kg kaura- ryynejä, 26,825 kg rehujaouhoja.
			13		7,027,500
			<i>Maaseudulla.</i>		
	3	Hämeen lääni	366,000	Jauhettu 12,064 hl viljaa ja 1,765,625 kg sam.	
	2	Wiipurin lääni	671,800	— —	
	5	Kuopion lääni	1,079,500	Jauhettu 57,148 säkkiä ja 2,647,051 kg ruisjauhoja, 3,320 kg ohrajau- hoja ja 3,000 kg kaurajauhoja.	
	10		2,117,300		

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttoiriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
1 petr. moott. 12 hv.	—	—	—	—	3	—	3	—	997,000 kg venäl. rukiita 139,000 m. arv.
1 höyrymylly 1 höyryk. 12 hv. sekä 1 vesi- mylly.	—	—	—	—	17	—	17	—	— —
3 höyrym. 2 höyryko- neella 120 hv. ¹⁾	—	—	3	—	22	—	25	—	8,550 hl kotim. ja 14,860 hl ulk. viljaa, 11,764 säkkiä raaka- riisiä 240,572 m. arv.
5 höyrymyllyä 1 höyryk. 100 hv. ²⁾	—	—	20	8	266	46	286 ³⁾	54	8,099 hl kotim. ja 305,407 hl ulk. viljaa.
1 höyrymylly 2 höyryk. 720 hv.	—	—	3	—	35	5	38	5	73,800 kg kotim. ohria, 4,750,000 kg ulk. rukiita 718,000 m. arv., 3,521,000 kg riisiä 828,500 m. arv.
1 höyrymylly 2 höyryk. 76 hv.	—	—	—	—	8	6	8	6	738,602 kg ulk. rukiita, 21,150 kg ulk. ohria, 1,128 kg ulk. kauraja.
11 höyrymyllyä, 8 höyryk. 1,033 hv.; 1 vesi- mylly, 1 liikevoimana petr. moottori.	—	—	26	8	351	57	377	65	
3 höyrymyllyä 2 höyryk. 28 hv. ⁴⁾	—	—	—	—	7	—	7	—	41,686 hl viljaa.
2 vesimyllyä.	—	—	—	—	8	—	8	—	67,633 hl sam.
4 höyrymyllyä 1 höyryk. 40 hv. ⁵⁾ ja 1 vesi- mylly.	—	—	—	—	16	—	16	—	50,375 hl kotim. ja 49,150 hl ulk. viljaa.
7 höyrymyllyä, 3 höyryk. 68 hv., 3 vesimyllyä.	—	—	—	—	31	—	31	—	

¹⁾ Yhd. yht. voima sahan kanssa. — ²⁾ Neljällä yht. voima muiden laitosten kanssa. — ³⁾ Yhd. yht. sahan kanssa. — ⁴⁾ Yhd. yht. voima sahan kanssa. — ⁵⁾ Kolmella yht. voima sahojen kanssa.

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.	
XI	28	214	Kuopion lääni	—	Jauhettu 268,396 hl viljaa.	
		386	Waasan lääni	—	„ 625,956 „ sam.	
		85	Oulun lääni	—	„ 155,777 „ sam.	
		1758			Jauhettu 3,293,082 hl ja 3,150 sakkia viljaa sekä 28,227 kg luita.	
	„	29		Sokeritehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
			3	Uudenmaan lääni	8,469,000	9,525,492 kg puhdistettua, 88,179 kg rouhesokeria, 22,615 kg fariniso-keria, 50,000 kg karamelleja, 77,615 kg siirappia.
			1	Turun ja Porin lääni	5,500,000	6,210,000 kg puhdistettua, fariniä, melassia y. m.
			1	Wiipurin lääni	42,000	32,000 kg sirosokeria y. m.
			2	Waasan lääni	5,357,200	7,312,014 kg sek. sokerilajeja.
			7		19,368,200	23,190,300 kg sek. sokerilajeja, 50,000 kg karamelleja, 77,615 kg siirappia.
„	„		Siirappitehtaita. <i>Maaseudulla.</i>			
		1	Hämeen lääni	240,800	213,000 kg siirappia, 341,870 kg glykosia, 14,228 kg dekstriiniä, 3,000 kg engl. gummia.	

Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Mieasp.	Naisp.	Mieasp.	Naisp.	Mieasp.	Naisp.	Mieasp.	Naisp.	
15 höyrym. 9 höyryk. 78 hv. (6 yht. moott. sahjojen kanssa); 199 vesimyllyä.	—	—	1	—	226	3	227	3	— —
27 höyrym. 3 höyryk. 34 hv. (24 yht. moott. sahjojen kanssa); 359 vesimyllyä.	3	—	11	—	398	1	412	1	— —
7 höyrym. 6 höyryk. 66 hv. (1 yht. moottori sahan kanssa); 78 vesimyllyä.	—	—	2	—	95	—	97	—	— —
144 höyrym. 58 höyryk. 632 hv. (86 yht. moottorit sahjojen kanssa); 3 liikev. petr. ja 1 sähkömoottori; 1,601 vesi- ja 9 tuulimyllyä.	6	3	35	—	1882	21	1923	24	
16 höyryk. 392 hv.	2	—	11	1	257	24	270	25	9,576,286 kg ulk. raakasokeria, 6,829,390 m. arv.
10 „ 670 „	—	—	1	—	194	40	195	40	6,290,000 kg ulk. raakasokeria, 4,200,000 m. arv., 6,000 kg öljyä, 3,500 m. arv.
1 sähkömoottori 27 hv.	—	—	—	—	5	5	5	5	50,000 kg ulk. raakasokeria, 32,000 m. arv.
5 höyryk. 414 hv.	1	—	10	1	207	45	218	46	7,390,922 kg ulk. raakasokeria, 4,420,190 m. arv.
31 höyryk. 1,476 hv.	3	—	22	2	663	114	688	116	23,307,208 kg ulk. raakasokeria, 15,481,580 m. arv., öljyä 3,500 m. arv.
1 höyryk. 42 hv.	—	—	—	—	22	3	22	3	Ulk. ain. 162,560 m. arv.

Ryhmä.	Luoikka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smf.</i>	Valmistetun tavarän paljous ja laji.
XI	29		Makaronitehdas. <i>Maaseudulla.</i>		
		1	Waasan lääni	5,000	8,000 kg makaroneja, vermisellejä ja tähtirynejä.
"	"		Sikuritehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	30,000	1,200 laat. paahdettua sikuria.
		1	Hämeen lääni	119,000	423,060 kg paahdettua ja jauh. sikuria.
		1	Waasan lääni	147,000	— —
		3		296,000	
			<i>Maaseudulla.</i>		
		1	Wiipurin lääni	51,300	150,400 kg paahdettua sikuria.
"	"		Kahvin- ja siemenpuhdistus- tehdas. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Wiipurin lääni	432,000	300,000 kg kahvia, 64,000 kg herneitä.
"	"		Kahvinpaahdutuslaitoksia. <i>Kaupungeissa.</i>		
		2	Uudenmaan lääni	—	Paahdettu 60,000 kg kahvia.

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttoriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
— —	—	1	—	—	1	1	1	2	10,000 kg venäl. vehnäjuhoja 3,500 m. arv.
— —	Sokeritehtaan yhteydessä.								100,000 kg ulk. sikurijuuria 22,000 m. arv.
1 höyryk. 10 hv.	—	—	—	—	7	10	7	10	435,520 kg ulk. sikurijuuria 89,205 m. arv.
1 " 16 "	—	—	3	3	15	20	18	23	1,000,000 kg ulk. sikurijuuria.
2 höyryk. 26 hv.	—	—	3	3	22	30	25	33	1,535,520 kg ulk. sikurijuuria.
1 höyryk. 8 hv.	—	—	3	—	8	2	11	2	188,000 kg ulk. sikurijuuria.
— —	Sokeritehtaan yhteydessä.								— —
3 sähkömoottoria 5 hv.	—	—	1	—	—	5	1	5	— —

Ryhmä.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>mp.</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.	Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.			
							Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.					
							Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.				
XI	29		Kakao- ja suklaatehdas. <i>Kaupungeissa.</i>															
		1	Uudenmaan lääni	1,000,000	— —	2 höyryk. 110 hv.	—	—	16	80	69	43	85	123	—	—		
”	30		Höyryleipomoita. <i>Kaupungeissa.</i>															
		4	Uudenmaan lääni	812,800	— —	5 höyryk. 41 hv., 1 sähkömoott. 3 hv.	1	—	14	4	67	36	82	40	—	—		
”	”		Leipomoita. <i>Kaupungeissa.</i>															
		68	Uudenmaan lääni	1,465,400	— —	— —	8	—	22	6	235	142	265	148	—	—		
		62	Turun ja Porin lääni	798,900	— —	— —	—	2	25	9	110	69	135	80	—	—		
		29	Hämeen lääni	570,700	— —	— —	4	1	24	8	70	45	98	54	—	—		
		28	Wiipurin lääni	779,600	— —	— —	4	—	16	—	95	34	115	34	—	—		
		13	Mikkelin lääni	137,700	— —	— —	—	—	10	—	24	5	34	5	—	—		
		23	Kuopion lääni	314,000	— —	— —	—	1	19	3	53	16	72	20	—	—		
		56	Waasan lääni	662,800	— —	— —	2	1	10	7	80	74	92	82	—	—		
		18	Oulun lääni	198,100	— —	— —	—	—	2	—	21	17	23	17	—	—		
		297		4,927,200			18	5	128	33	688	402	834	440				
”	”		Sokerileipomoita. <i>Kaupungeissa.</i>															
		5	Uudenmaan lääni	229,600	— —	— —	—	—	6	—	26	16	32	16	—	—		
		5	Turun ja Porin lääni	137,200	— —	— —	—	—	5	1	18	8	23	9	—	—		

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.		
						Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.				
						Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.			
XI	30	2	Hämeen lääni	126,800	— —	—	—	1	2	9	5	10	7	—	—	
		1	Mikkelin lääni	20,000	— —	—	—	2	—	2	1	4	1	—	—	
		1	Kuopion lääni	5,000	— —	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—
		6	Waasan lääni	146,100	— —	—	—	4	—	33	15	37	15	—	—	—
		1	Oulun lääni	4,000	— —	—	—	—	1	—	1	—	—	2	—	—
		21		668,700				18	4	89	46	107	50			
			Karamellitehtaita.													
			<i>Kaupungeissa.</i>													
		4	Uudenmaan lääni	612,000	— —	—	—	2	1	49	72	51	73	—	—	
		2	Turun ja Porin lääni	39,500	— —	—	—	—	—	5	7	5	7	—	—	
		2	Waasan lääni	12,000	— —	—	—	—	—	1	2	1	2	—	—	
		8		663,500												
			<i>Maaseudulla.</i>													
		1	Wiipurin lääni	16,800	21,000 kg karamellejä.	—	—	—	—	6	—	6	—	—	—	
			Sianteurastuslaitos.													
			<i>Kaupungeissa.</i>													
		1	Waasan lääni	70,000	— —	—	—	—	—	5	1	5	1	—	—	
			Teurastuslaitoksia.													
			<i>Kaupungeissa.</i>													
		31	Uudenmaan lääni	591,800	— —	—	—	—	—	54	8	54	8	—	—	
		22	Turun ja Porin lääni	150,800	— —	—	—	1	—	24	5	25	5	—	—	
		9	Hämeen lääni	108,000	— —	—	—	—	—	19	4	19	4	—	—	

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavar an paljous ja laji.	Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.	
							Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.			
							Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.		
XI	30	8	Wiipurin lääni	160,700	— —	— —	—	—	1	—	21	—	22	—	—	—
		6	Mikkelin lääni	27,100	— —	— —	—	—	—	—	9	—	9	—	—	—
		6	Kuopion lääni	71,300	— —	— —	—	—	1	—	8	—	9	—	—	—
		9	Waa an lääni	208,600	— —	— —	—	—	—	—	29	2	29	2	—	—
		8	Oulun lääni	83,000	— —	— —	—	—	—	—	12	3	12	3	—	—
		99		1,401,300			—	—	3	—	176	22	179	22		
			Makkaratehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>													
		4	Uudenmaan lääni	283,300	— —	Sähkö- ja kaasumoott.	—	—	2	—	25	9	27	9	—	
		1	Hämeen lääni	74,000	— —	1 sähkömoottori 5 hv.	—	—	1	—	5	4	6	4	81,000 kg kot. lihaa.	
		2	Wiipurin lääni	170,600	— —	1 „ ja 1 kaasum.	—	—	1	1	16	3	17	4	—	
		7		527,900			—	—	4	1	46	16	50	17	—	
			Makkaralaitoksia. <i>Kaupungeissa.</i>													
		8	Uudenmaan lääni	336,600	— —	— —	1	—	2	2	29	13	32	15	—	
		13	Turun ja Porin lääni . . .	195,200	— —	1 kaasumoottori 2 hv.	—	—	—	—	38	2	38	2	—	
		3	Hämeen lääni	64,700	— —	— —	—	—	1	—	7	3	8	3	—	
		4	Wiipurin lääni	60,400	— —	— —	—	—	—	—	9	1	9	1	—	
		2	Mikkelin lääni	10,100	— —	— —	1	—	—	—	2	—	3	—	—	
		4	Kuopion lääni	81,300	— —	— —	—	—	2	—	13	1	15	1	—	
		2	Oulun lääni	67,500	— —	— —	—	—	1	—	6	—	7	—	—	
		36		815,800			2	—	6	2	104	20	112	22		
			Säilyketehtaita. <i>Maaseudulla.</i>													
		1	Turun ja Porin lääni . . .	5,200		1 höyryk. 3 hv.	—	—	—	—	1	2	1	2	—	
		1	Wiipurin lääni	3,700	25,000 savustettuja nahkiaisia.	— —	—	—	—	—	2	—	2	—	—	
		2		8,900			—	—	—	—	3	2	3	2		

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarän paljous ja laji.
XI	30		Mallastehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Oulun lääni	8,000	Ohramaltaita.
			<i>Maaseudulla.</i>		
		1	Kuopion lääni	15,000	— —
"	31		Olutpanimoita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		5	Uudenmaan lääni	2,066,100	6,182,200 l. olutta, 112,400 l. portteria, 978,000 l. simaa, 45,000 l. jääkellarisahtia, 4,578,750 l. sahtia.
		9	Turun ja Porin lääni	946,700	2,855,394 l. olutta, 1,500 l. simaa, 1,145,020 l. sahtia, 15,000 pull. virvoitusjuomia.
		8	Hämeen lääni	612,700	2,756,517 l. ja 18,000 pull. olutta, 11,320 l. portteria, 9,780 l. simaa, 123,557 pull. virvoitusjuomia.
		6	Wiipurin lääni	1,107,300	4,795,640 l. olutta, 29,221 l. simaa, 32,800 l. sahtia.
		4	Mikkelin lääni	123,100	437,300 l. olutta, 20,000 l. sahtia.
		5	Kuopion lääni	234,200	819,600 l. olutta, 5,900 l. portteria, 2,250 l. simaa, 110,000 l. sahtia.
		6	Waasan lääni	229,500	810,770 l. olutta, 4,325 l. ja 7,500 pull. simaa, 42,277 l. sahtia, 141,500 pull. virvoitusjuomia.
		6	Oulun lääni	310,000	— —
	49			5,629,600	

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	T y ö v ä e s t ö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
— —	Väritehtaan yhteydessä.								— —
1 höyryk. 6 hv.	—	—	—	—	3	—	3	—	Käyt. 1,000 hl kotim. rukiita.
7 höyryk. 159 hv.	—	—	2	—	249	122	251	122	1,494,320 kg kotim. ja 443,044 kg ulk. viljaa, 19,838 kg humaloita 97,878 m. arv.
6 " 62 "	1	—	2	—	115	32	118	32	101,000 kg kotim. ja 759,793 kg ulk. viljaa, 7,169 kg humaloita 34,705 m. arv.
4 " 85 hv., 1 petr. moott. 8 hv., 1 sähkömoott. 4 hv.	2	—	6	—	98	34	106	34	221,697 kg kotim. ja 620,000 kg ulk. viljaa, 9,333 kg humaloita 41,637 m. arv.
6 höyryk. 51 hv.	—	1	2	1	115	53	117	55	734,725 kg kotim. ja 854,500 kg ulk. viljaa, 8,810 kg humaloita 39,500 m. arv.
— —	—	—	—	—	30	7	30	7	55,580 kg kotim. ja 82,019 kg ulk. viljaa, 1,777 kg humaloita 7,311 m. arv.
2 höyryk. 13 hv.	1	—	1	—	38	13	40	13	48,780 kg kotim. ja 254,225 kg ulk. viljaa, 2,374 kg humaloita 11,949 m. arv.
2 " 38 "	—	—	1	—	47	11	48	11	138,878 kg kotim. ja 95,000 kg ulk. viljaa, 2,615 kg humaloita 12,882 m. arv.
2 " 15 "	—	—	—	—	37	15	37	15	36,000 kg kotim. ja 233,200 kg ulk. viljaa, 1,461 kg humaloita 6,490 m. arv.
29 höyryk. 423 hv.	4	1	14	1	729	287	747	289	2,830,980 kg kotim. ja 3,341,781 kg ulk. viljaa, 53,377 kg humaloita 252,352 m. arv.

Ryhmä.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarän paljous ja laji.	Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	T y ö v ä e s t ö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.							
							Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.									
							Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.								
XI	31		<i>Maaseudulla.</i>																			
			8	Uudenmaan lääni	554,900	1,973,559 l. olutta, 26,000 l. portteria, 8,000 l. simaa, 843,000 l. sahtia.	3	höyryk. 29 hv., 1 petr. moottori 7 hv.	—	—	—	1	68	33	68	34	58,391 kg kotim. ja 435,614 kg ulk. viljaa, 6,209 kg humaloita 35,438 m. arv.					
			6	Turun ja Porin lääni	235,700	830,910 l. olutta ja portteria, 17,570 l. simaa, 337,200 l. sahtia, 14,832 l. ja 11,502 pull. virvoitusjuomia.	2	höyryk. 12 hv.	3	—	1	—	94	13	98	13	75,830 kg kotim. ja 78,918 kg ulk. viljaa, 2,785 kg humaloita 14,022 m. arv.					
			5	Hämeen lääni	229,100	440,960 l. ja 360,000 pull. olutta, 28,000 pull. virvoitusjuomia.	2	" 16 "	—	—	1	—	38	11	39	11	56,400 kg kotim. ja 133,570 kg ulk. viljaa, 2,014 kg humaloita 9,796 m. arv.					
			2	Wiipurin lääni	66,700	273,120 l. olutta, 1,240 l. ja 15,000 pull. virvoitusjuomia.	1	" 6 "	—	—	—	—	17	6	17	6	18,000 kg kotim. ja 2,900 kg ulk. viljaa, 950 kg humaloita 3,369 m. arv.					
			1	Mikkelin lääni	13,700	45,000 l. olutta, 12,000 pull. virvoitusjuomia.	—	—	—	—	—	—	4	1	4	4	12,300 kg kotim. ja 10,000 kg ulk. viljaa, 98 kg humaloita 463 m. arv.					
			2	Kuopion lääni	16,900	63,000 l. olutta, 700 l. portteria.	—	—	—	—	—	—	8	2	8	8	24,500 kg kotim. ja 8,490 kg ulk. viljaa, 170 kg humaloita 800 m. arv.					
			12	Waasan lääni	507,500	784,325 l. ja 1,840,000 pull. olutta, 65,000 pull. portteria, 10,125 l. ja 63,000 pull. jääkellarisahtia, 66,090 pull. virvoitusjuomia, 112,000 l. sahtia.	3	höyryk. 29 hv.	—	—	1	1	99	27	100	28	191,837 kg kotim. ja 204,500 kg ulk. viljaa, 6,368 kg humaloita 28,352 m. arv.					
		36		1,624,500		11 höyryk. 92 hv.	3	—	3	2	328	93	334	95	407,258 kg kotim. ja 873,992 kg ulk. viljaa, 18,594 kg humaloita 92,240 m. arv.							
"	"		<i>Sahtipanimoita.</i>																			
			<i>Kaupungeissa.</i>																			
			2	Uudenmaan lääni	6,900	— —	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—				
			1	Turun ja Porin lääni	2,000	— —	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—				
			1	Hämeen lääni	6,000	— —	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—				
			1	Öulun lääni	7,800	156,600 l. sahtia.	—	—	—	—	—	—	4	1	4	1	—	—				
		5		22,700						—	—	—	—	9	1	9	1					
			<i>Maaseudulla.</i>																			
			1	Uudenmaan lääni	10,500	150,000 l. sahtia.	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	3	1	—	—		

Ryhmiä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarän paljous ja laji.
XI	31		Viinapolttimoita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Uudenmaan lääni	33,300	100,018 l. raakaspriitä.
		7	Turun ja Porin lääni	411,400	1,228,363 „ sam.
		1	Hämeen lääni	137,000	402,803 „ sam.
		1	Wiipurin lääni	61,900	182,026 „ sam.
		1	Kuopion lääni	100,000	300,000 „ sam.
		3	Waasan lääni	182,400	635,512 „ sam.
		14		926,000	2,848,722 l. raakaspriitä.
			<i>Maaseudulla.</i>		
		3	Uudenmaan lääni	558,500	1,394,063 l. raakaspriitä, 56,166 l. polt- tospriitä.
		3	Turun ja Porin lääni	145,500	419,550 l. raakaspriitä.
		2	Hämeen lääni	357,600	1,081,396 „ sam.
		1	Mikkelin lääni	95,000	300,000 „ sam.
		1	Oulun lääni	46,000	135,478 „ sam.
10		1,202,600	3,330,487 l. raakaspriitä, 56,166 l. polt- tospriitä.		

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
1 höyryk. 6 hv.	—	—	—	—	14	—	14	—	6,684 kg kotim. viljaa, 155,342 kg ulk. sam., josta 114,524 kg maissia.
6 „ 88 hv., 1 yht. moott. sahan kanssa.	—	—	—	—	142	5	142	—	5,573,144 kg kotim. viljaa, 888,343 kg ulk. sam., josta 216,000 kg maiss., 880,020 hl perunoita.
1 höyryk. 12 hv.	—	—	—	—	17	—	17	—	191,280 kg kotim. viljaa, 374,400 kg maissia.
1 „ 18 „	—	—	3	—	14	—	17	—	325,000 kg kotim. viljaa, 39,050 kg maissia.
1 „ 12 „	—	—	—	—	12	—	12	—	486,955 kg ulk. viljaa.
3 „ 62 „	—	—	—	—	36	1	36	—	1,125,937 kg kotim. viljaa, 833,515 kg ulk. sam., josta 270,825 kg maissia.
13 höyryk. 198 hv.	—	—	3	—	235	6	238	—	6,122,045 kg kotim. viljaa, 2,777,905 kg ulk. sam., josta 1,014,799 kg maissia; 880,020 hl perunoita.
5 höyryk. 120 hv.	2	—	4	1	79	4	85	—	5,244,750 kg kotim. viljaa, 2,200,335 kg ulk. sam., josta 798,045 kg maissia, 551 litr. puuspriit., 165 litr. pyridiiniä.
2 „ 24 hv., 1 yht. moottori panimon kanssa.	—	—	—	—	35	—	35	—	279,900 kg kotim. viljaa, 389,827 kg ulk. sam., josta 306,700 kg maissia.
4 höyryk. 57 hv.	—	—	—	—	39	8	39	—	8,774,580 kg kotim. viljaa, 1,732,210 kg ulk. sam., josta 280,800 kg maissia.
1 „ 30 „	—	—	—	—	17	—	17	—	150,000 kg kotim. viljaa, 300,000 kg maissia.
1 „ 25 „	—	—	—	—	12	—	12	—	254,086 kg kotim. viljaa, 10,000 kg ulk. sam.
13 höyryk. 256 hv.	2	—	4	1	182	12	188	13	1,703,316 kg kotim. viljaa, 4,632,372 kg ulk. sam., josta 1,685,545 kg maissia, 551 litr. puuspriit., 165 litr. pyridiiniä.

Ryhmä	Luoikka	Lukumäärä	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarain paljous ja laji.	
XI	31		Etikkatehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>			
		1	Uudenmaan lääni	8,000	40,000 l. etikkaspriitä.	
		4	Turun ja Porin lääni	28,300	— —	
		1	Wiipurin lääni	6,300	15,829 l. etikkaa.	
	6		52,600			
			<i>Maaseudulla.</i>			
	1	Uudenmaan lääni	44,500	78,963 l. etikkaa, 8,240 kg eeteriä.		
				Virvoitusjuomatehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>		
	19	Uudenmaan lääni	313,000	1,387,974 pull., 230,000 litr., 10,551 sifonia ja 994 silinteriä virvoitusjuomia, 1,680 pull. marjanesteitä.		
16	Turun ja Porin lääni	67,700	437,675 pull. virvoitusjuomia.			
7	Hämeen lääni	69,300	540,475 „ sam., 1,000 pull. marjanesteitä.			
12	Wiipurin lääni	125,500	1,193,428 pull. virvoitusjuomia.			
5	Mikkelin lääni	11,000	84,923 „ sam.			
8	Kuopion lääni	36,800	276,000 „ sam.			
8	Waasan lääni	51,600	359,383 „ sam.			
6	Oulun lääni	46,000	330,200 „ ja 170 silinteriä virvoitusjuomia.			
81		720,900	4,610,058 pull., 230,000 litr., 10,551 sifonia ja 1,164 silinteriä virvoitusjuomia, 2,680 pull. marjanesteitä.			
			<i>Maaseudulla.</i>			
6	Uudenmaan lääni	11,600	73,000 pull. virvoitusjuomia.			
5	Turun ja Porin lääni	22,000	161,495 „ sam.			

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttoriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.	
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.			
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.		
— —	—	—	—	—	—	2	—	2	—	15,000 l. viinaa.
— —	—	—	—	—	—	2	3	2	3	9,160 l. ja 2,000 m. arv. viinaa.
— —	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2,153 l. viinaa.
— —	—	—	—	—	—	5	4	5	4	
— —	Viinapolttimon yhteydessä.								8,988 kg kotim. hiivaa, 20 damj. rikkihappoa.	
— —	1	—	2	—	71	34	74	34	—	—
— —	—	—	4	2	23	15	27	17	—	—
1 sähkömoottori 2 hv.	1	—	—	—	18	17	19	17	—	—
— —	1	—	2	1	29	11	32	12	—	—
— —	—	—	3	1	7	7	10	8	—	—
— —	—	—	1	—	12	6	13	6	—	—
— —	—	—	1	—	15	5	16	5	—	—
— —	1	—	3	1	7	4	11	5	—	—
— —	4	—	16	5	182	99	202	104	—	—
— —	—	—	2	—	7	6	9	6	—	—
— —	1	—	—	—	11	10	12	10	—	—

Ryhmä	Luokka	Lukunumero	Teollisuuslaji	Tuotannon	Valmistetun tavaran paljous
				bruttoarvo.	ja laji.
				<i>Smc.</i>	
XI	31	11	Hämeen lääni	23,400	177,460 pull. virvoitusjuomia.
		10	Wiipurin lääni	36,300	285,800 „ sam.
		2	Mikkelin lääni	1,800	13,200 „ sam.
		3	Kuopion lääni	4,000	27,850 „ sam.
		12	Waasan lääni	60,800	473,225 „ sam.
		4	Oulun lääni	6,800	56,500 „ sam.
		53		166,700	1,268,530 pull. virvoitusjuomia.
	Tupakkatehtaita.				
	<i>Kaupungeissa.</i>				
		9	Uudenmaan lääni	2,275,000	16,618,500 sikaaria, 126,628,900 paperossia, 81,065 kg tupakkaa, 4,416 kg nuuskaa.
		3	Turun ja Porin lääni	2,470,500	2,282,050 sikaaria, 48,050,100 paperossia, 457,737 kg sekal. tupakkaa, 7,500 kg nuuskaa.
	3	Hämeen lääni	381,800	1,471,500 sikaaria, 37,790,200 paperossia ja sikarettejä, 216 laat. ja 114 kotel. tupakkaa, 146 laat. nuuskaa.	
	7	Wiipurin lääni	1,777,000	13,353,000 sikaaria, 78,147,000 paperossia, 2,350 kg tupakkaa, 10,635,000 paperossitörtöä.	
	5	Waasan lääni	5,870,200	12,885,840 sikaaria, 190,018,000 paperossia, 5,851 laat. ja 241,484 kg sekal. tupakkaa, 225,085 kg nuuskaa.	
	27		12,774,500	46,610,890 sikaaria, 480,634,200 paperossia, 782,636 kg, 6,067 laat. ja 114 koteloa tupakkaa, 237,001 kg ja 146 laat. nuuskaa, 10,635,000 paperossitörtöä.	
<i>Maaseudulla.</i>					
	1	Uudenmaan lääni	30,000	1,294,000 sikaaria.	
	3	Wiipurin lääni	75,400	4,704,800 sam.	
	1	Mikkelin lääni	5,400	32,000 sam.	
	5		110,800	6,030,800 sikaaria.	

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttoiriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	
— —	1	—	—	—	11	6	12	6	— —
— —	1	—	—	—	22	12	23	12	— —
— —	1	—	—	—	2	—	3	—	— —
— —	1	—	—	—	3	2	4	2	— —
— —	1	—	6	2	17	9	24	11	— —
— —	1	—	2	1	5	5	8	6	— —
	7	—	10	3	78	50	95	53	
2 höyryk. 37 hv., 3 kaasumoott. 9 hv.	—	2	5	49	53	646	58	697	Ulk. tupakkaa 1,140,075 m. arv.
4 höyryk. 95 hv., 2 petr. moott. 10 hv.	3	—	15	19	79	217	97	236	17,500 kg sekä 700,000 m. arv. tupakkaa.
1 höyryk. 8 hv., 1 petr. moott. 3 hv.	—	22	3	60	19	137	22	219	Tupakkaa 170,580 m. arv.
2 höyryk. 14 hv., 1 sähkömoott. 95 hv.	—	—	32	52	190	507	222	559	Tupakkaa 1,142,918 m. arv.
2 höyryk. 30 hv., 21 sähkömoott.	1	2	38	75	132	660	171	737	795,846 kg tupakkaa 1,846,406 m. arv.
11 höyryk. 184 hv.	4	26	93	255	473	2167	570	2448	
— —	—	—	1	—	6	8	7	8	— —
— —	—	—	3	11	19	41	22	52	24,262 kg tupakkaa 42,324 m. arv.
— —	—	—	—	—	1	2	1	2	1,500 „ sam. 2,100 „ „
	—	—	4	11	26	51	30	62	

Ryhmä.	Luokka.	Inkumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.		
XII	33	Hansikkalaitoksia.					
		<i>Kaupungeissa.</i>					
		3	Turun ja Porin lääni	17,700	— —		
		1	Waasan lääni	45,000	1,490 tus. hansikkaita.		
		4		62,700			
"	"	Hattutehtaita.					
		<i>Kaupungeissa.</i>					
		5	Uudenmaan lääni	794,700	— —		
		1	Turun ja Porin lääni	102,500	7,325 tus. villaista hattuinetta.		
		6		897,200			
"	"	Hattu- ja lakkiverstaita.					
		<i>Kaupungeissa.</i>					
		5	Uudenmaan lääni	83,500	— —		
		5	Turun ja Porin lääni	112,600	— —		
		2	Hämeen lääni	174,200	— —		
		2	Wiipurin lääni	11,100	— —		
		3	Waasan lääni	125,600	37,840 lakkia, 2,200 tus. kravatteja.		
				17		507,000	
		<i>Maaseudulla.</i>					
		1	Wiipurin lääni	5,500	2,000 hattua.		
1	Kuopion lääni	4,500	1,900 lakkia.				
1	Waasan lääni	16,800	8,400 sam.				
		3		26,800	2,000 hattua ja 10,300 lakkia.		

Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Mesp.	Naisp.	Mesp.	Naisp.	Mesp.	Naisp.	Mesp.	Naisp.	
— —	—	—	—	—	4	4	4	4	Ulk. ain. 9,000 m. arv.
— —	—	—	—	1	5	9	5	10	" sam. 30,000 " "
	—	—	—	1	9	13	9	14	Ulk. ain. 39,000 m. arv.
3 höyryk. 75 hv.	—	3	4	11	46	146	50	160	Ulk. ain. 179,455 m. arv.
1 " 50 "	—	—	—	—	3	13	3	13	" sam. 61,332 " "
4 höyryk. 125 hv.	—	3	4	11	49	159	53	173	Ulk. ain. 240,787 m. arv.
— —	—	—	—	—	11	25	11	25	— —
— —	—	—	1	2	4	36	5	38	— —
— —	—	—	—	2	6	34	6	36	— —
— —	—	—	—	—	1	5	1	5	— —
— —	—	—	—	3	10	56	10	59	— —
	—	—	1	7	32	156	33	163	
— —	—	—	2	—	1	1	3	1	— —
— —	—	—	—	—	2	1	2	1	— —
— —	—	—	—	1	1	3	1	4	— —
	—	—	2	1	4	5	6	6	

Ryhmä.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarän paljous ja laji.	Käytetyn koneellisen liikutusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttoriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.						
							Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.								
							Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.							
XII	33		Kravattitehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>																		
		1	Uudenmaan lääni	3,600	— —	— —	— —	— —	— —	— —	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	
		1	Wiipurin lääni	17,800	1,400 tus. kravatteja ja rosetteja.	— —	— —	— —	— —	— —	1	12	1	12	—	—	—	—	—	—	—
	2		21,400						1	16	1	16									
”	”		Sateenvarjotehtaita. <i>Kaupungeissa.</i>																		
		2	Uudenmaan lääni	33,200	Sateenvarj., päivänvarj. ja käyntikepp.	— —	— —	— —	— —	2	4	6	4	8	—	—	—	—	—	—	
		1	Turun ja Porin lääni	21,100	4,204 sateenvarjoa, 236 päivänvarjoa, 152 käyntikeppiä; vaateuksia ja korjauksia.	— —	— —	— —	— —	— —	1	5	1	5	5	Ulk. ain. 14,819 m. arv.	—	—	—	—	—
	1	Wiipurin lääni	900	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	1	1	1	1	—	—	—	—	—		
	1	Waasan lääni	3,500	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	1	1	1	1	—	—	—	—	—		
	5		58,700						—	—	—	2	7	13	7	15					
”	”		Silkkihuivien ripsulaitos. <i>Kaupungeissa.</i>																		
		1	Uudenmaan lääni	26,800	7,466 ripsutettua huivia.	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	5	—	7	—	12	420 gr. ulk. silkkiä 21,026 m. arv.	—	—	
”	”		Turkkurinverstaita. <i>Kaupungeissa.</i>																		
		3	Uudenmaan lääni	172,000	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	1	—	17	45	18	45	—	—	
		3	Turun ja Porin lääni	103,600	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	5	2	5	2	—	—	
		4	Hämeen lääni	49,000	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	2	8	3	8	5	—	—
		1	Wiipurin lääni	14,000	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	1	1	1	1	—	—

Ryhmä	Inokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smf.</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.
XII	33	1	Waasan lääni	20,000	— —
		2	Oulun lääni	32,000	— —
		14		390,900	
"	"		Huopavalmisteiden laitoksia.		
			<i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Wiipurin lääni	1,600	300 paria kenkiä, 65 paria kintaita, 27 hattua.
		1	Kuopion lääni	600	— —
		1	Oulun lääni	1,000	— —
		3		3,200	
			<i>Maaseudulla.</i>		
		1	Hämeen lääni	4,000	812 paria huopakenkiä.
		2	Wiipurin lääni	54,300	6,100 „ sam., 25,000 huopaliuskaa.
		2	Kuopion lääni	3,900	— —
		5		62,200	
"	"		Jalkinetehtaita.		
			<i>Kaupungeissa.</i>		
		1	Oulun lääni	131,000	20,148 paria jalkineita.
			<i>Maaseudulla.</i>		
		1	Hämeen lääni	357,300	39,705 paria jalkineita.

Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
— —	—	—	—	2	2	4	2	6	— —
— —	—	—	—	1	4	3	4	4	— —
	—	—	—	1	5	37	58	38	63
— —	—	—	—	1	1	4	3	5	4
— —	—	—	—	—	—	1	—	1	—
— —	—	—	—	1	—	1	—	2	—
	—	—	—	2	1	6	3	8	4
— —	—	—	—	—	—	5	—	5	—
— —	1	—	1	—	12	4	14	4	— —
— —	—	—	—	—	—	9	—	9	— —
	1	—	1	—	26	4	28	4	
Yht. moottori nahkateh- taan kanssa.	—	—	—	—	32	8	32	8	8 Kotim. nahkaa 75,000 m. arv., ulk. sam. 15,000 m. arv.
Yht. moottori nahkateh- taan kanssa.	3	—	5	6	66	17	74	23	— —

Ryhmä.	Luokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarann paljous ja laji.
XII	33		Suutarinversteita. <i>Kaupungeissa.</i>		
		115	Uudenmaan lääni	582,100	— —
		110	Turun ja Porin lääni	368,700	— —
		59	Hämeen lääni	261,300	— —
		57	Wiipurin lääni	277,200	— —
		21	Mikkelin lääni	53,200	— —
		49	Kuopion lääni	133,900	— —
		59	Waasan lääni	173,000	— —
		21	Oulun lääni	180,700	— —
		491		2,030,100	
"	34		Tukanleikkauslaitoksia. <i>Kaupungeissa.</i>		
		27	Uudenmaan lääni	117,800	— —
		12	Turun ja Porin lääni	35,200	— —
		8	Hämeen lääni	7,900	— —
		8	Wiipurin lääni	23,500	— —
		3	Mikkelin lääni	2,500	— —
		3	Kuopion lääni	7,300	— —
		7	Waasan lääni	18,900	— —
		3	Oulun lääni	3,900	— —
		71		217,000	
"	35		Kylpylaitoksia. <i>Kaupungeissa.</i>		
		35	Uudenmaan lääni	¹⁾ 177,400	— —
		3	Turun ja Porin lääni	23,500	— —

¹⁾ Tieto puuttuu Hangon kylpylaitoksesta.

Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Mieisp.	Naisp.	Mieisp.	Naisp.	Mieisp.	Naisp.	Mieisp.	Naisp.	
— —	3	—	20	3	348	1	371	18	— —
— —	5	—	14	1	221	10	240	11	— —
— —	2	—	7	—	158	3	167	3	— —
— —	3	—	22	—	145	3	170	3	— —
— —	—	—	11	—	33	—	44	—	— —
— —	2	1	22	—	108	2	132	3	— —
— —	2	—	15	—	114	2	131	2	— —
— —	1	—	13	—	71	12	85	12	— —
	18	1	124	4	1198	47	1340	52	
— —	—	—	6	—	65	8	71	8	— —
— —	—	—	3	—	17	2	20	2	— —
— —	—	—	2	—	8	6	10	6	— —
— —	—	—	2	—	14	—	16	—	— —
— —	—	—	1	—	4	—	5	—	— —
— —	—	—	2	—	4	—	6	—	— —
— —	1	—	2	—	11	1	14	1	— —
— —	—	—	—	—	3	—	3	—	— —
	1	—	18	—	126	17	145	17	
8 höyryk. 86 hv.	1	—	1	—	30	187	32	187	— —
1 " 12 "	1	—	—	1	4	16	5	17	— —

Ryhmä	Luokka	Lukumäärä	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc.</i>	Valmistetun tavarän paljous ja laji.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.			
						Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.		Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.			Summa.		
						Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.		Miehp.	Naisp.	
XII	35	17	Hämeen lääni	—	— —	1 höyryk. 9 hv.	—	—	—	—	4	38	4	38	—	—	
		7	Wiipurin lääni	90,100	— —	1 " 10 "	—	1	1	—	17	62	18	63	—	—	
		1	Mikkelin lääni	9,700	— —	1 " 8 "	—	—	—	—	2	8	2	8	—	—	
		7	Kuopion lääni	20,600	— —	— —	—	—	1	1	10	31	11	32	—	—	
		10	Waasan lääni	36,100	— —	1 höyryk. 8 hv.	—	—	—	—	5	24	5	24	—	—	
		1	Oulun lääni	9,000	— —	1 " 25 "	—	—	—	—	2	8	2	8	—	—	
		81		366,400		14 höyryk. 158 hv.	2	1	3	2	74	374	79	377			
					Pesulaitoksia.												
					<i>Kaupungeissa.</i>												
				6	Uudenmaan lääni	9,600	— —	— —	—	—	—	1	2	11	2	12	—
		4	Turun ja Porin lääni	4,000	— —	— —	—	—	—	—	11	—	11	—	—		
		2	Hämeen lääni	9,900	— —	— —	—	—	—	—	12	—	12	—	—		
		8	Wiipurin lääni	8,100	— —	— —	—	—	1	—	13	—	14	—	—		
		1	Kuopion lääni	300	— —	— —	—	—	—	—	1	—	1	—	—		
		3	Waasan lääni	1,300	— —	— —	—	—	—	—	3	—	3	—	—		
		24		33,200													
			Kuvaavaa teollisuutta.														
			Kirjapainoja.														
			<i>Kaupungeissa.</i>														
XIII	36	20	Uudenmaan lääni	2,987,600	— —	9 höyryk. 174 hv., 1 petr. moott. 2 hv.	13	5	98	125	574	289	685	419	Paperia 695,465 m. arv., ulk. ain. 111,262 m. arv.		
		12	Turun ja Porin lääni	573,400	— —	5 petr. moott. 17 hv., 3 kaasumoott. 9 hv., 1 sähkömoott. 2 hv.	6	1	36	4	147	42	189	47	Paperia 128,426 m. arv., ulk. ain. 34,911 m. arv.		
		10	Hämeen lääni	339,900	— —	3 höyryk. 102 hv., 3 petr. moott. 8 hv., 3 sähkö- moott. 7 hv.	5	—	24	7	69	48	98	55	Paperia 90,859 ¹⁾ m. arv., ulk. ain. 9,065 m. arv.		
		13	Wiipurin lääni	403,200	— —	2 petr. moott. 4 hv., 8 sähkömoott. 11 hv.	7	2	45	5	102	8	154	15	Paperia 89,722 m. arv., ulk. ain. 15,000 m. arv.		

1) Tieto puuttuu 1 kirjapainosta.

Ryhmä.	Tuokka.	Lukumäärä.	Teollisuuslaji.	Tuotannon bruttoarvo. <i>Smc</i>	Valmistetun tavarán paljous ja laji.
XIII	36	4	Mikkelin lääni	73,700	— —
		5	Kuopion lääni	301,600	— —
		14	Waasan lääni	220,300	— —
		10	Oulun lääni	180,200	— —
		88		5,079,900	
			Kivipainoja. <i>Kaupungeissa.</i>		
"	"	4	Uudenmaan lääni	651,100	— —
		3	Turun ja Porin lääni	217,900	— —
		1	Hämeen lääni	52,000	— —
		8		921,000	
			Puupiiroslaitoksia. <i>Kaupungeissa.</i>		
"	"	2	Uudenmaan lääni	3,000	— —
			Valokuvauslaitoksia. <i>Kaupungeissa.</i>		
"	"	15	Uudenmaan lääni	219,600	— —
		13	Turun ja Porin lääni	117,000	— —
		6	Hämeen lääni	57,800	— —
		6	Wiipurin lääni	69,800	— —
		1	Mikkelin lääni	3,000	— —
		3	Kuopion lääni	15,700	— —
		8	Waasan lääni	46,800	— —
		5	Oulun lääni	22,100	— —
		57		551,800	

Käytetyn koneellisen liiketusvoiman määrä.	Työväestö, mestarit ja konttooriväestö siihen luettuina.								Käytettyjä raaka-aineita.
	Alle 15 vuoden.		15 ja 18 v. välillä.		Yli 18 v.		Summa.		
	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	Miehp.	Naisp.	
2 petr. moott. 6 hv.	—	—	13	1	31	5	44	6	Paperia 23,168 m. arv., ulk. ain. 530 m. arv.
1 höyryk. 7 hv., 2 petr. moott. 14 hv., 6 sähkömoott. 5 hv.	1	—	26	6	83	22	110	28	Paperia 88,482 m. arv., ulk. ain. 24,518 m. arv.
1 höyryk. 4 hv., 2 petr. moott. 6 hv., 7 sähkömoott. 19 hv.	7	1	17	7	72	20	96	28	Paperia 209 riisiä sekä 61,536 m. arv., ulk. ain. 7,844 m. arv.
3 petr. moott. 4 hv.	1	—	28	10	39	5	68	15	Paperia 51,900 m. arv., ulk. ain. 8,725 m. arv.
14 höyryk. 287 hv.	40	9	287	165	1117	439	1444	613	Paper. 209 riis. sekä 1,229,558 m. arv., ulk. ain. 171,855 m. arv.
1 höyryk. 20 hv., kaasuja sähkömoottori.	2	—	18	14	98	52	118	66	Paperia 174,164 m. arv., ulk. ain. 90,865 m. arv.
1 höyryk. 8 hv., 1 petr. moott. 2 hv.	2	5	16	13	41	35	59	53	Paperia 45,700 m. arv., ulk. ain. 23,593 m. arv.
1 petr. moott. 3 hv.	3	—	5	—	13	—	21	—	Paperia 6,100 m. arv., ulk. ain. 4,450 m. arv.
2 höyryk. 28 hv.	7	5	39	27	152	87	198	119	Paperia 225,964 m. arv., ulk. ain. 118,908 m. arv.
— —	—	—	—	—	2	—	2	—	— —
— —	2	1	2	6	13	59	17	66	— —
— —	—	—	1	1	10	27	11	28	— —
— —	—	3	—	2	2	15	2	20	— —
— —	—	—	1	—	6	11	7	11	— —
— —	—	—	—	—	1	—	1	—	— —
— —	—	—	—	—	1	6	1	6	— —
— —	—	—	—	—	8	13	8	13	— —
— —	—	—	2	4	11	4	13	— —	— —
	2	4	4	11	45	142	51	157	

VI. Luettelo vuoden 1902 kuluessa perustetuista teollisuuslaitoksista, joista asianomaisten kuvernöörien kautta ilmoituksia on annettu Teollisuushallitukselle.

Lääni.	Kaupunki, kaupala tahi kihlakunta.	Pitäjä ja kylä.	Laitoksen laatu.	Omistajan tahi liikkeen nimi.
Uudenmaan	Helsinki	—	Tehdas ojitustorvien tek. v. sementistä	F. W. Grönqvist
	"	—	Kivenhakuuv.	Osuuskunta Kivi r. l.
	"	—	"	Kooperatiivinen Kivityöntekijäin Kiviteollisuus Osakeyhtiö
	"	—	Teknokeem. tehd. Laborator	Carl Anton Lönegren
	Pernajan k.	Lapträski, Wasarankylä	Tulitikkutehdas	W. F. Keinänen
	Helsingin k.	Mäntsälän p., Jokela	Vanutehdas	S. A. Widstrand
	Helsinki	—	Kutomo	„Textil“ väfveri i H:fors, Constantin Sprengell
	Raseporin k.	Karja, Mustio	Puuhiomo	Constantin Linder
	Helsinki	—	Paperossitörtötehdas.	R. Magnusson
	Helsingin k.	Nurmij. p., Numilahti	Sahalaitos	J. Adolph
	"	Sipoo, Mårtensby	"	E. J. G. Less
	Lohjan k.	Nummin p., Mänts. kylä	"	H. Stenström
	Helsinki	—	Kivipaino	Öflund & Pettersson
	Porvoo	—	Olutpanimo	Aktiebolaget Borgå Nya Bryggeri
	Helsinki	—	Virvoitusvesitehdas.	Helsingfors nya svagdricks- och läskdrycksaffär, Ossian Rajander
Turun ja Porin	Turku	—	Höyrys. ja mylly	Lempisaaren höyrysaha ja myllyosakeyhtiö
	Wehmaan k.	Wårdön p., Michelsön kylä	Saha	K. A. Jansson & K. W. Westerlund
	Maskun k.	Ylänen p.	"	J. Lukkola
	Piikkiön k.	Paimio, Tuuvala	"	A. E. Bjurström
	Ikaalin k.	Kankaanpään p.	"	F. Ekroos
	Turku	—	Shakkitehdas	H. W. Renqvist

Lääni.	Kaupunki, kaupala tahi kihlakunta.	Pitäjä ja kylä.	Laitoksen laatu.	Omistajan tahi liikkeen nimi.	
Hämeen	Tampere	—	Teknokeemillinen laboratoriumi	E. K. Holmqvist	
	Pirkkalan k. Hauhon k.	Pirkkal. p., Pispalan kylä Hausjärvi, Hyvinkään asema	Paperitehdas Tapettitehdas	J. V. Enqvist K. Filander	
	Hollolan k. Hauhon k.	Lamm. p., Marttilan kylä Hattul. p., Mierolan kylä	Sahalaitos Höyrymylly	R. Viljanen G. Vilh. Orræus	
Wiipurin	Rannan k. Wiipuri	Wiip. p., Yläsääniön kylä —	Saippuatehdas Sementti- ja asfalttitehdas	A. Daschkoff Isaksson & Åker	
	Lappeen k.	Walkealan p., Woikka.	Selluloosatehdas	Tammerfors Takfilsaktiebolag	
	Rannan k. Äyräpään k. Jääsken k. Sortavalan k. Rannan k.	Johanneks. p., Koskijärvi Heinj. p., Heikurilan kylä Kirvun p., Sairala Ruskealan p., Hosko Wiipurin p., Sorvalinsaaren kylä	Sahalaitos " " " Vesirinkelientehdas	J. Kurki K. Ehder. Osakeyhtiö E. Backlund & C:o Henrik Heidman	
	Kotka	—	Olutpanimo	Gunnar Larsson	
	Mikkelin	Mikkeli	—	Olutpanimo	Oluttehdas osakeyhtiö C. Petroff.
		"	—	Spriitehdas	S:t Michels spritvaru Aktiebolag
	Kuopion	Pielisjärven k.	Pielisjärven p., Pankkoski	Puuhiomo	—
Kuopio Rautalammen k.		— Leppävirran p., Kopolanniemi	Nikkarintehdas Saha	Lindh D. Cajander	
Pielisjärven k. Iisalmi		Juukan p., Säijäis —	" Kirjapaino	K. J. Tikkanen H. E. Svahn	
Waasan		Nikolainkaupunki	—	Teknokeemillinen tehdas	Wasa Tekniska Fabrik, L. Wissing
	"	—	"	Aktiebolaget Wasa Tekno Kemiska Fabrik	
	Lapuan k.	Lapun p.	Turvepehkutehd.	Paukanevan turvepehkutehdas Winter & C:o	

Lääni.	Kaupunki, kaupala tahi kihlakunta.	Pitäjä ja kylä.	Laitoksen laatu.	Omistajan tahi liikkeen nimi.
Waasan		Lapträskin p., kirkonk.	Tulitikkutehdas	Lapträskin Tulitikkutehdas, W. F. Keinänen
	Pietarsaari	—	Sähkövalolaitos	Jakobstads elektricitets aktiebolag
	Jyväskylä	—	"	Jyväskylä
	Nikolainkaupunki	—	Höyrys. ja mylly	Aktiebolaget Metvikens Ångsäg
	Ilmolan k.	Närpiön p.	"	Åbro ångsågs aktiebolag
	"	Lappväärtti, Dagsmark	"	Viktor Nylund
	Korsholman k.	Ylistaron p.	Sahalaitos	T. J. Kaukonen
	"	Maalahden p., Öfverby	"	M. Udd & M. Røj
	Lapuan k.	Kauhavan p., Hannukselan kylä	Kaidetehdas	V. Niemi y. m.
		Ylimarkun p., Öfverträskin kylä	Sahaliike	Josef Söderback
	Laukkaan k.	Karstulan p., Kiminki	Sahalaitos	Rosenlund & Co
	"	Karstulan p.	"	H. Koskinen
Oulun	Salon k.	Alavieskan p., Tikkakoski	Sahalaitos	A. Kangas
	Oulun k.	Iin p.	"	P. Aulin
	Kajaanan k.	Paltamon p., Linnantaustan kylä	Olutpanimo ja vesitehdas	Kajaanin Olut- ja Vesitehdas Joh. Huikuri ja kumpp.
	Tornio	—	Kirjapaino	Nya Tryckeriet i Torneå, G. A. Ryyänän

VII. Teollisuuslaitosten v. 1902 käyttämien höyrykoneitten lukumäärä ja niiden hevosvoimainen vahvuus, ryhmitettyinä läänittäin.

	Uudenmaan läänissä.		Turun ja Porin läänissä.		Hämeen läänissä.		Wiipurin läänissä.		Mikkelin läänissä.		Kuopion läänissä.		Waasan läänissä.		Oulun läänissä.		Summa.	
	Lukum.	Hevosvoimia.	Lukum.	Hevosvoimia.	Lukum.	Hevosvoimia.	Lukum.	Hevosvoimia.	Lukum.	Hevosvoimia.	Lukum.	Hevosvoimia.	Lukum.	Hevosvoimia.	Lukum.	Hevosvoimia.	Lukum.	Hevosvoimia.
Kaupungeissa ja kaup.	97	3,228	69	4,877	47	6,392	28	919	8	163	17	989	38	3,406	26	1,547	330	21,521
Maaseudulla	76	2,211	106	2,182	149	6,758	94	4,725	24	459	34	948	104	2,647	32	1,239	619	21,169
Summa	173	5,439	175	7,059	196	13,150	122	5,644	32	622	51	1,937	142	6,053	58	2,786	949	42,690

VIII. Teollisuuslaitosten v. 1902 käyttämien höyrykoneitten lukumäärä ja niiden hevosvoimainen vahvuus, ryhmitettyinä eri teollisuuksille.

	Summa.		Muuta teollisuutta.		Kirja- ja kivipainoja.		Tupakkatehtaita.		Olut- ja portteripainoita, viinapolttoainetta ja spritehtaita.		Sokeri- ja sirappitehtaita.		Jauhomyllyjä.		Sahalaitoksia, puuseppä- ja sorvarinversta, lankarullatehtaita ja tyynyrintekijäinverstaiteita.		Punhiontoita, seluloosa-, paperi- ja tapettitehtaita.		Kutomateollisuutta.		Nahkateollisuutta (parkkim. yhteensä).		Tulitehtaita.		Posliini-, fajanssi- ja kaakelitehtaita.		Tiilitehtaita.	
	Lukum.	Hv.	Lukum.	Hv.	Lukum.	Hv.	Lukum.	Hv.	Lukum.	Hv.	Lukum.	Hv.	Lukum.	Hv.	Lukum.	Hv.	Lukum.	Hv.	Lukum.	Hv.	Lukum.	Hv.	Lukum.	Hv.	Lukum.	Hv.	Lukum.	Hv.
Kaupungeissa ja kaup.	2	26	2	28	3	26	18	758	39	10,064	5	120	67	4,009	11	1,082	31	1,476	51	789	11	184	16	313	74	2,646	330	21,521
Maaseudulla	39	724	5	263	6	113	10	141	29	2,805	61	3,763	349	11,285	61	700	1	42	24	348	—	184	16	313	108	3,631	949	21,169
Summa	41	750	7	291	9	139	28	899	68	12,869	66	3,883	416	15,294	72	1,782	32	1,518	75	1,137	11	184	16	313	108	3,631	949	42,690

X. Taulu osoittava ulkomaalaisten ammattilaisten ja työn-tekijäin lukumäärän maamme kihlakunnissa v. 1902.

Teollisuuslaitokset, joissa ulkomaalaisia on ollut työssä.	132										133										Summa.																				
	Raseporin.	Iolijan.	Helsingin.	Pernajan.	Hailikon.	Maskun.	Piikkön.	Tyrvään.	Mynämäen.	Ahvenanmaan.	Loitijoen.	Hanhon.	Hollolan.	Buoveden.	Pyrkälän.	Tammelaan.	Kymin.	Lappeveden.	Rannan.	Äyräpään.			Kurkijoen.	Sortavalan.	Salmen.	Mikkelin.	Rantasalmen.	Kuopion.	Liperin.	Ilmajoen.	Lapuan.	Korsiholman.	Kuortaneen.	Lankaan.	Salon.	Kemin.	Summa.				
1 Kalkkipolttimo	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1			
2 Tiilitehdas	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	2		
3 Kaakeli-, fajanssi- ja posliinitehdas.	—	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	3		
4 Lasitehdas	—	4	—	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125	4		
5 Kimröökkitehdas	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5		
6 Saippuatehdas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6		
7 Sysien valmistuslaitos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7		
8 Tulitikkutehdas	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8		
9 Nahkatehdas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	9		
10 Karvuverstaas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	10		
11 Villateollisuuslaitos	3	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	11		
12 Pumpuliteollisuuslaitos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	12		
13 Nauhatehdas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13		
14 Puuhiomo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	14	
15 Selluloosatehdas	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	15		
16 Asfalttihuopatehdas	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	16		
17 Paperitehdas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	17		
18 Sahalaitos	4	—	—	1	1	—	3	1	—	2	—	—	—	—	—	—	24	4	—	—	—	—	45	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112	18	
19 Lankarullatehdas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	19	
20 Kaidetehdas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20	
21 Tynnyritehdas	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	21	
22 Tynnyrintekijänverstaas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	22	
23 Pyörätehdas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	23	
24 Tullijauhomylly	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	24	
25 Siirappitehdas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	25	
26 Karamellitehdas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	26	
27 Olutpanimo	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	27	
28 Viinapolttimo	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	28	
29 Tupakkatehdas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	29	
30 Jalkinitehdas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	30	
31 Huopaverstaas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	31
Summa	8	5	32	2	24	8	4	1	1	2	1	8	1	6	5	33	51	21	74	8	1	1	45	4	1	2	20	4	7	14	1	1	2	18	416						